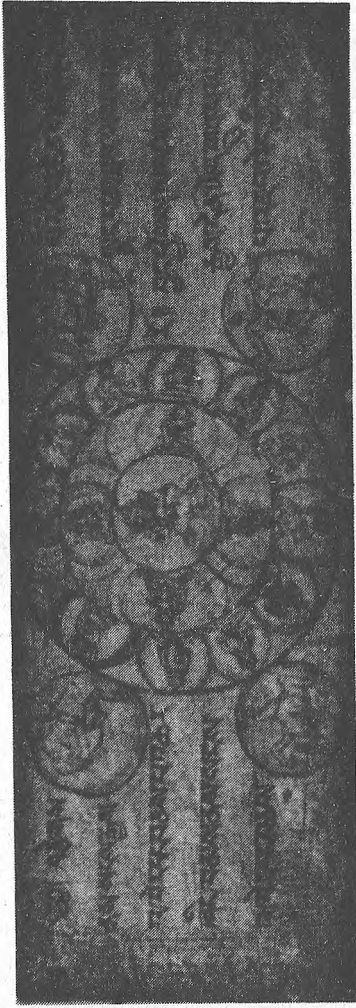

TİBET'İN ÖLÜLER KİTABI

Elyazmasının 35. ve 67. sayfaları

Bardo THÖDOL

**TİBET'İN
ÖLÜLER KİTABI**
**Bardo Plânında Ölümünden Sonraki
Deneyimler**

Lâma Kazi Dawa SAMDUP
Dr.W.Y.EVANS-WENTZ'in
İngilizce aslından,Fransızcaya:
Marguerite La FUENTE
ve buradan Türkçeye çeviren

Suat TAHSUĞ

Ruh ve Madde Yayınları

Kitabın Orijinal Adı:
LIVRE DES MORTS TIBÉTAIN

Bu Kitabın Her Türlü Hakkı
Metapsişik Tetkikler
ve
İlmî Araştırmalar Derneği'ne
Aittir

Dernekten Yazılı İzin Alınmadan
Hiç Bir Alıntı Yapılamaz

Kapak Düzeni
Özgür SÜZER

Yayın
Ruh ve Madde Yayınları
Hasnun Galip Sok. Pembe Çıkmazı. No: 4, D: 8
80060 Beyoğlu / İstanbul
Tel: 143 18 14

Basım
Bakış Ofset
Cağaloğlu Yokuşu No: 6
34440 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 522 89 90

1. Baskı / İstanbul 1976
Gözden Geçirilmiş 2. Baskı / İstanbul 1991

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	9
ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ	11

BİRİNCİ KİTAP *CHIKHAI VE CHÖNYİD BARDO*

ŞÜKÜR	19
GİRİŞ	19

BİRİNCİ BÖLÜM : ÖLÜM ANINDAKİ BARDO	22
ÖLÜM BELİRTİLERİ VEYA CHIKHAI BARDO' NUN BİRİNCİ DÖNEMİ HAKKINDA AYDINLA- TICI BİLGİLER: ÖLÜM ANINDA GÖRÜLEN İLKEK SAF IŞIK	22
CHIKHAI BARDO'NUN İKİNCİ DÖNEMİ İLE İLGİLİ TALİMAT: ÖLÜMDEN HEMEN SONRA GÖRÜLEN İKİNCİ SAF IŞIK	26

İKİNCİ BÖLÜM : REALİTENİN YAŞANDIĞI BARDO	28
KARMİK HAYALLER ORTAYA ÇIKINCA, CHÖNYİD BARDO DENİLEN ÜÇÜNCÜ DÖNEM BOYUNCA YAŞANAN REALİTEYE İLİŞKİN İLK ÖĞÜTLER	28
SAKİN TANRILARIN DOĞUŞU, BİRİNCİ GÜNDEN YEDİNCİ GÜNE KADAR	30
Giriş	30
Birinci Gün	31
İkinci Gün	32
Üçüncü Gün	33
Dördüncü Gün	35

Beşinci Gün	37
Altıncı Gün	39
Yedinci Gün	43
KIZGIN TANRILARIN DOĞUŞU, SEKİZİNCİ GÜNDEN ONDÖRDÜNCÜ GÜNE KADAR	46
Giriş	46
Sekizinci gün	50
Dokuzuncu Gün	51
Onuncu Gün	51
Onbirinci Gün	52
Onikinci Gün	52
Onüçüncü Gün	54
Öndördüncü Gün	55
SONUÇ : BARDO ÖĞRETİSİNİN ÖNEMİ	61

İKİNCİ KİTAP SİDPA BARDO

ŞÜKÜR	67
GİRİŞ	67
BİRİNCİ BÖLÜM : ÖLÜMDEN SONRAKİ DÜNYA.....	68
BARDO BEDENİ, DOĞUMU, OLAĞANÜSTÜ YETENEKLERİ	68
GEÇİŞ HÂLİNDE VARLIĞIN ÖZELLİKLERİ	71
YARGILANMA.....	74
Düşüncenin Belirleyici Rolü	76
Altı Loka'nın Tan Ağartıları	78
İKİNCİ BÖLÜM : YENİDEN DÜNYAYA GELMENİN YOLU	80
RAHMİN KAPISININ KAPANIŞI	80
Bir Rahmin Kapisına Yaklaşmayı Önleyen Yöntem	81
Rahmin Kapisını Kapamak İçin Birinci Metot	81
Rahmin Kapisını Kapamak İçin İkinci Metot	82

Rahmın Kapisını Kapamak İçin Üçüncü Metot	83
Rahmın Kapisını Kapamak İçin Dördüncü Metot	84
Rahmın Kapisını Kapamak İçin Beşinci Metot	85
BİR RAHMİN KAPISININ SEÇİLİŞİ	86
Doğum Yerinin Önceden Görülüşü	87
Azap verici Furialara (Zebanilere) Karşı Korunma	88
OLAĞANÜSTÜ DOĞUM VE TOHUM ARACILIĞI İLE DOĞUM ŞIKLARINDAN BİRİNİN SEÇİLMESİ	90
Bir Cennet Dünyasına Geçişle Olağanüstü Doğuş	90
Tohumla Doğum: İnsan Dünyasına Dönüş ...	91
GENEL SONUÇ	93
AÇIKLAMALAR, YORUMLAR	97
SPYANG-PU RESMİNİN AÇIKLAMASI	169

Kitabın editörü Dr. Evans ve tercümanı,
Gangtok Sikkim'de birlikteyken.

SUNUŞ

Böyle bir eseri, çeviri güçlüklerini gerçekten büyük bir anlayışla alt ederek ve ayrıca orijinalinde bile bulunmayan geniş bir "Açıklamalar ve Yorumlar" kısmını ekleyerek dilimize kazandıran Sayın Suat TAHSUĞ'a, Ruh ve Madde Yayınları adına teşekkür ederiz.

Esasında eser Doğu Dinleri'ni inceleyen ya da inceleyecek olanlara büyük bir hizmettir. Ruh'un ölüm ötesi hayatının bu kitapta görülen çeşitli hâllerini, Tibet kültür ve dinsel sembollerinin şartlandırması altında yetişmiş bir kimsenin imajinatif deneyimi olarak kabul edersek, herkes, kendi kültür ve dinsel sembollerinin etkisinde kalarak ölüm ötesi hayatın deneyimlerini geçirecektir.

Açıklamalar ve Yorumlar kısmı başlı başına bir bilgi kaynağıdır. Uzun bir araştırma ve inceleme sonucu, sorunluluk duygusu ağır basarak yazılan her cümlelerin daha derin anlamlarına ulaşmak siz okurların araştırmalarına bağlıdır. Şüphesiz, memleketimizde, Doğu kültür ve dinlerini yansıtan pek az eser vardır. Mevcut olanlar ise bilimsel bir metotla yazılmamıştır. Bir şeyler anlatmak ve konuya giriş yapmak endişeleri taşıyan ifadelerle doludur.

Eseri okurken parantez içinde yazılan sayılar, "Açıklamalar ve Yorumlar" bölümündeki sayıları işaret etmektedir. Yani açıklamalar kısmındaki bilgiye başvurmak gereklidir.

Tibetliler'in "Ölüler Kitabı" bir çok insana, alışmadığı bilgi ve semboller içinde, zaman zaman usanç getirecek tekrarlamalarla, bize göre, pek esaslı yeni düşünüş tarzı getirecektir. Özellikle açıklama ve yorum kısmının ihmal edilmeden incelenmesi -şüphesiz sırası geldikçe- zorunludur. Tantrik Budizm'in pek karmaşık merasimci görünümünü altında yatan bilgileri, yetişmiş bir spiritin anlayıp yorumlaması olanağı yüksek oranda mevcuttur.

Tekrar doğmamak, Budizm'in ana gayesidir. İstiraba temelli son vermenin en kestirme yolu, ana rahmine girmemenin çarelerini bulmaktır. Bu kitapta böyle bilgiler var, ama karmik eylemin önüne de geçilemeyeceği ifade edilmektedir. Yani tekrar doğmak zorunluğu varsa bunun önüne geçilemiyor. Tekâmül nizamının, Sebep-Sonuç Yasası'nın dışına çıkılmasına olanak yoktur.

Metapsişik Tetkikler ve İlmî Araştırmalar Derneği toplumumuzun tekâmüle yönelik hamlelerine katkıda bulunmak için altı dile çevrilmiş bu eserin ikinci baskısını yapmayı bir vazife bilmiştir.

Ergün Arıkdal

RUH ve MADDE Yayınları

ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ

Her davranışın bir nedeni olmalı. Bu kitabı neden dilimize çevirdim? Okuduğum kitaplar, konuştuğum kişiler, bizzat kendime ait fıkri ve duygusal alışkanlıklar, bana insanoğlunun büyük bir açmaz karşısında olduğunu düşündürüyor. Bir karamsarlık, bir hüznün; dünya mutlulukları karşısında zengin evine yanlışlıkla davet edilmiş fukara gibi bir acemilik, bir telâş...

Herkes yaşlılığı, hastalıkları, nihayet kaçınılmaz son'u, ölümü düşünüyor; ya da ondan her türlüşüyle kaçma savaşında. Bu duyguya Pascal'ın ünlü uçurumu mu demeli? Bir sürü benzetme yapılabilir.

İstedim ki, bu fikirle savaşayım. İnsanoğlunun üzerinden bu heyülâ, bu Baba Korkut kalksın artık.

Yok böyle bir şey, ölüm diye. İnsanoğlu, milyarlarca yaşında olduğu söylenen gelişi güzel bir kâinat içinde, tek bir defa nasılsa parlayıvermiş, sönerek hiçliğe dönecek bir kıvılcım değil!

Yeryüzü maceramız, bize tek geliyor. Bütün aksaklık bunda. Özellikle Batı insanı bu problem karşısında çok yalnız, çok zavallı durumda. Kulaktan kapma, törenlerden ibaret dinleri ona anlayamadığı, ne vakit ne şekilde gerçekleşeceği bilinmeyen bir "öte dünya"dan söz açıyor. Açıyor ama, derinlemesine inilmeyen bu öneriler, insanı büsbütün kuşkuya düşürüp din müessesesinin mekanik izahlarına götürüyor: Dini insanlar icat etmiş; toplumlar da şöyle evrim geçirmiş; falan filan.

Ondan sonra, sevilen, sayılan birinin ölümüyle karşılaşınca herkeste bir acı; cenaze törenleri, saygı duruşları, matemler, ölüm yıldönümleri.

Yeter! İncelemediğimiz bir şeyden ürküntü duyuran

aptalca korkaklığımız yüzünden daha ne kadar boş yere azap çekeceğiz?

Doğu insanı ölüm fikri karşısında böyle değil. O, tekrar tekrar dünyaya geleceğine inanarak yaşamı başka türlü görüyor. Ancak o da, hayat olaylarının ürküntü veren biteviyeliğinden, aldaticılığından, mutlulukların sonunda gelen azaplardan şikâyetçi. Batı insanı bir tek ömrün yükünü ruhsal olarak çekerken, Doğu insanı, yüzlerce, binlerce yaşamın yükü ve sıkıntısını duyuyor.

O da, bu işin bir sonu olmalı, demiş; adını da "Kurtuluş" koymuş. Kurtulmak için, "aydınlanmak gerek" demiş. Nîrvâna dedikleri bu. Tekrar tekrar doğmalara, peş peşe yaşam dizisine Samsara veya çevirdiğim kitapta olduğu gibi "Sangsâra" adını takmış.

Ben, çeviride bol bol konu edilen hiçbir "inisiyasyon"dan, gizli öğretilerden geçmedim. Mistik tecrübe yaşamadım. "Yoğun düşünce" sözcükleriyle çevirdiğim "meditasyon"a, tefekkür veya murakabeye baş vurmadım.

Ama, insan varlığının, insan şuurunun, gıderekle insan bedeninin katmanlardan oluştuğunu, evren içinde çeşitli plân ve ortamlarla ilişki içinde olduğunu sezmekteyim. Görünen bedenimi, deniz altında bir araştırma yapan dalgıcın elbisesi gibi görmekteyim. Bu şuurumun, bütün şuurumun, doğumumdan bugüne dek biriken anı ve izlenimlerden oluştuğunu, beni yanaltanın da bu olduğunu düşünmeye çalışıyorum.

Durgun, parlak bir göl suyuna vuran güneşin pırıltıları gibi, bir ilk yaz günü nereden geldiği belli olmayan genç bir kokunun bizi alıp benliğimizin kasvetli sınırları dışına çekilişi gibi, nereden geldiği belli olmayan bir musikinin başka bir yaşantıyı tattırışı gibi, ara sıra, büyük şuurumdan esintiler almaktayım. Herkes gibi...

Üstelik koskoca evrende yalnız olmadığuma da kesinlikle inanıyorum. Görünür, görünmez bir sürü varlığın kurduğu çeşitli kombinezonlar arasında yaşamımın şu dönemini sürdürmekteyim.

Dünyayı saran şu mavi atmosfer tabakası, ciğerlerim için gerekli havayı her an bana veriyor. Atmosferin yukarılarında zararlı ışınları eleyen iyonosfer tabakası

gibi koruyucu katmanlar var.

Giderek kendi kişisel yaşamımı da içine alan girişimleri olan, kolayca fark edilmez bir "müessese" içinde olduğumu fark ediyorum. Aldığım etkileri yalnızca fizik ve fizyolojik düzeyde sıralamam, ya da mucizeli manevî yardımlardan öte bir şey görmemem eksiktir, kusurludur. "Gözü yapan görmez mi? Kulağı oluşturan işitmez mi?" diyor bir yazı. Böylece, evrenin hem gördüğünü, hem de duyduğunu biliyorum.

Hayvan düzeyinde içgüdülerle, bitki düzeyinde tropizmler, yönelimlerle yaşam sürdüren varlık, insan düzeyinde kendi dünyasını kendi kuracak bınbir atılım içinde. Yanıla deneye, her an yeni düzeltmeler yapa yapa. Özgürlük diyoruz buna. İnsan oluşun saygıdeğerliği buradan geliyor olmalı.

Korkmayacağız yanılmaktan. Gittikçe daha doğruya, daha ustacaya, daha güzele, daha yükseğe, daha genişe. Buna evrim diyoruz. Bir şuur, genellikle bir yaşam evrimi bu. Bunun sorumlusu da biziz; biz olmaya çalışıyoruz.

Türkiye'de Doğu anlayışlarının aktarılması, bugün için bile oldukça eksik bir düzeyde. Bu çabanın daha çok titizlikle sürdürülmüş olmasını dilerim. Ama kaybedilmiş bir şey yok. Benimki sadece bir duyuru ve bir çalışma çağrısı. Araştırmacılara araştırma zevki vereceğini umar, eksik ve kusurlarının bağışlanmasını dilerim.

Elinizdeki kitabın özelliklerinden konuşmam da gerekli sayılır bir önsöz için. Ancak bu, bir bakıma sakkattır. Okuyucunun sanki akli ermezmiş gibi. Ancak, açıklayıcı notlarla zaman zaman başvurduğum kendimce yorumların, okuyucu için bağlayıcı olmamasını dilerim. Bu yüzden, şu kısa açıklamamın da, sizin gibi bir okuyucu olan bu çeviricinin kişisel yorumu olduğunu belirtmek isterim.

Kitap, ölüyü, öldüğü andan alarak yeni yaşamına kavuşacağı ana, yani yeni anacığının karnına girene kadar inceliyor. Kitapta şaşırtıcı olan -bilerek, bilmeyerek- bir romanda olduğu gibi, belli bir gayenin gerçekleşmesine çalışılması: Her an ölü "kurtarılmak" isteniyor. Bu kurtuluş, insan plânından kurtulup insanötesi plânına ka-

vuşma diye de özetlenebilir. Bu sınırın ötesinde ne olduğunu açıklamıyor kitap.

Siz, ben olsak, ölüyü bir an evvel dünya yaşamına yeniden kavuşturmak isterdik. Oysa o, dünyaya yeniden dönüşü, en son başvurulacak çözüm olarak görüyor.

Ancak bu her an duyurulan, "ha kurtuldu, ha kurtulacak" teması, bence, öte dünyayı soğukkanlılıkla anlatabilmek için bir araç.

Sizin yerinizde olsam, bu "Kurtuluş"un, bu "Aydınlanma"nın ne olduğunu merak etmezdim.

Merak uyandıran, öte dünyanın nasıl bir yer olduğu, nasıl yeniden doğulduğu. Sırası gelince, bu hasreti duyurulmak istenilen şey elbetteki olacak. Ancak, o zamana kadar bu "yaşam sürekliliğinin" koşullarını incelemek daha önemli. Bu alanda o kadar az şey biliyoruz ki.

Kitapta bir sürü tanrı adı var. Üzerinde durmayın pek. Ne yapsın adamcağızlar? Kuzey Tantrik Budizmi'nin verileri içinde evrensel gerçekleri duyurmaya çalışmışlar.

Böylece, karşılaşılan imajlar, sırasında bir hristiyan için İsa Peygamber, koruyucu tanrı dedikleri için bir müslümanda bir evliya da olabilir. "Tanrı" sözcüğünü putperestlik olarak görmeyin. Öte dünyada bir yardımcı gerektiği zaman illâ Buddha'yı görecektir değiliz. Bu ak sakallı bir pir-i fanî olabildiği gibi, sevdiğimiz bir yakınımız, anamız, babamız, öğretmenimiz, bir arkadaşımız da olabilir.

Anladığıma göre, ölmüş bulunan varlık için mesele, ölüm sonrasının karışıklığından kurtularak sakın bir ruh hâli edinebilmek, ruhsal bir plânda tutunabilmektir. Bundan ötesi kendiliğinden yürüyecek. Dünyaya geldiğimiz gün, bebek kafamızla, neler olacağımı biliyor muyduk?

Korkmayın.

Bunu, ölüye yardım için törent yürüten rahip ya da Lâma gibi, ben de size, ölmeden önce, yaşamınız içinde söyleyeceğim.

Orada pratik bir gaye uğruna söylenen öğütleri yaşam içinde uygulayabilirsek, ne buradan, ne de oradan

ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ

korkumuz kalır gibi geliyor bana.

Kızgınlıktan, öfkeden, duygusal bağılıklardan, mal hırsından kurtulun; her canlıyı sevip hizmet edin diyor kitap kısaca.

Yapılması zor ve olumsuz şeyler mi bunlar?

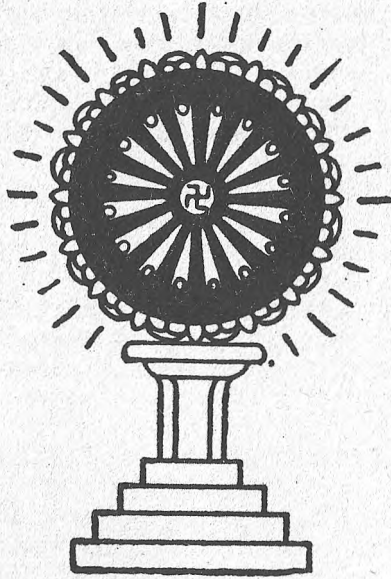
Kaldı ki, bunun karşılığını ilk önce kendimiz göreceğiz.

Korkmayın, diyorum son söz olarak. Benimkinden daha iyi, daha verimli, daha dokunaklı çalışmaların hepinize mal olması dileğiyle.

Suat TAHSUĞ

16 Ekim 1974

Bodrum

*Dharma-Kāya'yı kendi ruhunda göreceksiniz. Ve görünce herşeyi görmüş olacaksınız; Sonsuz rüyeti, doğum ve ölüm çemberini ve kurtuluş hâlini.
(Jetsun Kahbum. XII, Lâma Kazi Dawa Samdup tercümesi)*

BİRİNCİ KİTAP
CHIKHAI VE CHÖNYİD
BARDO

ŞÜKÜR

Gerçeğin Tanrısal (1) Bedeni'ne, Anlaşılmayan'a, Sınırsız Işığa,

Lotüs olan Eksiksiz Bağışın Tanrısal Bedeni'ne, Sakin ve Kızgın Tanrılar'a,

Lotüs'ün bedenlenmesine, bütün şuurlu varlıkların koruyucusu olan Padma Sambhava'ya,
Gurular'a, Üç Beden'e (2) şükrolsun.

GİRİŞ

Bu, Geçiş⁽¹⁾ durumunda olan alelade ruhsal durumdaki salıklere, dinleme yoluyla ruhsal özgürlük veren Büyük Kurtuluş Doktrini üç bölümdür: Ön bilgiler, konu ve sonuç. Varlıkların gelişimi için rehber kitaplar⁽²⁾ uygulamayla okunmalı ve hazmedilmelidir.

Şuurlu Prensibin Geçışı [3]

Yol Göstericiler aracılığı ile bu yüksek ruhlar, şüphesiz kurtulabileceklerdir, fakat böyle olmazsa, geçici olan ölüm anında, hatırlayabilirlerse, Kurtuluş'u otomatik olarak temin eden Geçiş'i uygulamalıdır.

Alelade ruhsal durumdaki salıklar gerçekten böylece kurtulabilirler. Fakat kurtulmazlarsa, Geçiş durumunda, Realite'nin denenmesi devresinde⁽³⁾ Büyük Kurtuluş Doktrini'ni dinlemeye devam etmelidirler. Bunun için iman sahipleri, gözlem yoluyla ölüm arazının kişisel Kurtuluş

[1] Geçiş, transfer, intikal.

[2] Yaşamlar, dünyadaki tatbikatlar gibi kitaplar.

[3] Ölüm anının kendine özgü realitesi.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

belirtilerini takip etmek için ölen vücutlarında tedricen gözüken ölüm tarzını incelemelidirler.⁽⁴⁾

Bütün ölüm arazi tamamlanınca, hatırlayabilenler için Kurtuluş'u (4) temin edecek Geçiş'i uygulamak yerinde olur.

Thödol'ün Okunması

Geçiş gerçekten yapılmışsa, bu Thödol'ü okumak gerekli değildir. Fakat Geçiş gerçekten yapılmadı ise, ölünün cesedi yanında bu Thödol açıkça, doğru bir şekilde okunmalıdır. Eğer ceset yoksa, kitabı okuyan, ölen şahsın yatağına veya oturmayı itiyad ettiği yere oturmalıdır. O zaman ölüyü çağırmalı, onu mevcut ve dikkatle dinliyor gibi tahayyül etmeli ve sonra okumalıdır. (5)

Okuma sırasında hiçbir yakın akraba, karı veya kocaya ağlayıp inlemek caiz değildir. Böyle bir şey iyi olmadığı için bu şahıslar susturulmalıdır.

Eğer beden mevcutsa, son nefes verildikten sonra ölünün gurusu (üstadı, şeyhi, manevî rehber tuttuğu kişi anlamına) veya ölünün saygı duyduğu bir rahip, veya çok yakın bir dost, ağzını temas ettirmeden kulağına yaklaştırarak, Thödol'ü okumalıdır. (6)

Thödol'ün Ayini Yapan Kişi Tarafından Uygulanması

Thödol'ün açıklanması:

Büyük takdimeler⁽⁵⁾ toplayabildinizse bunları Kutsal Üçleme'ye takdim edin. Bu olanaksızsa, toplayabildiğiniz birkaç şey üzerine ruhunuzu teksif edin ve zihninizden ibadet yolu, sınırsız bir takdime arz edin.

Yedi veya üç defa "Buddha ve Bodhisattvalar'ın yardımını davet eden iyi dilekler yolu" duasını okuyun.

Bundan sonra "Bardo'da korkudan koruyan dilekler

.....
(4) Bardo Thödol'e ek bir Tibet eserinde, ölüm belirtileri ayrıntılı ve bilimsel bir biçimde anlatılmaktadır.

(5) Takdime (offrande): Sunak karşılığı. Bu metin dinsel bir yapıt olduğundan uygun kelimeler seçildi. Örneğin takdime, Tevrat ağzıdır.

yolu" duası, "Bardo'nun tehlikeli tuzaklarından korunma için iyi dilekler yolu" duası ve Bardo'nun esas sözleri, açık bir şekilde ve kendine özgü telâffuzla okunmalıdır.

O zaman şartlara göre yedi veya üç defa okunacak bu Büyük Thödol'e sıra gelir. **İlk önce** ölümün ilk ârazı ile karşılaşma, **sonra** geçici olan ara safha boyunca süren realiteyle karşılaşma, **en sonra** da ara safhada, ölü yeniden doğmaya çalışırken rahim kapılarını kapatma yöntemleri gelir. (7)

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖLÜM ANINDAKİ BARDO

ÖLÜM BELİRTİLERİ VEYA CHIKHAI BARDO' NUN BİRİNCİ DÖNEMİ HAKKINDA AYDINLATICI BİLGİLER:ÖLÜM ANINDA GÖRÜLEN İLKEİ SAF İŞİK

Saf Işık'la ilk karşılaşma anında, ölüm anlarının geçici hâli boyunca, bazı kimseler dinsel öğretileri dinledikleri hâlde, hatırlarında kalmamış olabilir; bir kısmı da bildikleri hâlde, bu öğretilerle içli dışlı olmamışlardır. Fakat Rehberler'in uygulamaya dayanan öğretilerini almış olan her sınıftan kişi, bu öğreti kendilerine uygulanmışsa hiçbir mutavassıt hâlde durmadan, Temel Saf Işık'la yüz yüze gelir ve hiçbir doğuma uğramaksızın Yükselen Büyük Yol (8) aracılığı ile Dharma-Kâya'yı elde ederler.

Uygulama biçimi şudur:

En iyisi, ölüye yol gösteren gurunun bu işe aracı olmasıdır. Fakat bu guru bulunamazsa, iman sahibi bir rahip, o da yoksa, aynı inançta, bilgili bir adam çağrılmalıdır. Bu kişilerden hiçbiri gelemese, Thödol'ü anlaşılır biçimde üst üste birçok defa okuyacak biri bulunmalıdır. Böylece bu, ölüye, söylendiğini duyduğu, karşılaşacağı şeyleri hatırlatacak, Esas Işığı tanıyabilecek, şüphesiz Kurtuluş'u elde edecektir.

Uygulamanın zamanına gelince:

Nefes kesilince, hayat enerjisi, Bilme sinir merkezine⁽⁶⁾ düşecek ve Tanıyıcı⁽⁷⁾ doğal hâlinde Saf Işığı müşahade edecektir. (9)

Hayat enerjisi (10) sağ ve sol psişik sinirler yoluyla

(6) Burada metnin diğer yerlerinde "sinir merkezi" denildiğinde, ruhsal bir merkez anlaşılmalıdır. Bilme(ruhsal) sinir merkezi kalptedir.

(7) Shespa (şepa): Bilme, tanıma durumunda bulunan ruh anlamına.

(11) aşağı doğru inen akımla atıldığından, geçici hâlin başlangıcı aniden belirecektir.

Bu talimat, hayat enerjisi göbek sinir merkezini geçtikten sonra, sol sinire yayılmadan yerine getirilmelidir.

Genellikle, bu hayat enerjisinin hareketine gerekli zaman, solunum sürdükçe, veya bir yemek yemek için geçen zaman kadardır.⁽⁸⁾

Nefesin kesilmesi anında Geçiş'in yapılmış olması arzulanır. Olmazsa, şu sözler söylenmelidir:

"Ey soylu oğul (falanca), senin için Yol aramak zamanı geldi. Nefesin duracak. Gurun seni Saf Işık'la karşı karşıya getirdi. Şimdi onu kendi gerçeği içinde tanıyacaksın. Onu, her şeyin boş ve bulutsuz gök gibi veya çıplak zekânın, ne merkez, ne de çevresi olan şeffaf boşluğu gibi, Bardo hâlinde tanıyacaksın. Bu anda kendi kendini tanı ve o hâlde kal. Ben de, şimdi, seni bu gerçekle yüzyüze getiriyorum."

Bu, hatırdan kalması için, nefes kesilmeden, üst üste birçok defa ölmekte olan kişinin kulağına tekrarlanır. Nefes kesilmek üzereyse, ölmekte olanı sağ tarafı üzerine çevirmek lâzımdır. Boynun sağ ve sol yanındaki arterlerin atışı sıkılmalıdır.

Ölmekte olan kişi uyuma eğilimi gösterirse engel olmak lâzımdır. Bunun için de arterler hafifçe fakat ara vermeden sıkılmalıdır. (Şahsın ölümden evvel uyanık kalması ve tamamen şuurlu olması lâzımdır. Arterlerin sıkılması bu yüzdendir.) Böylece hayat enerjisi medyan sinirine dönemez ve kuşkusuz, Brahma deliğinden çıkacaktır. İşte o anda gerçek karşılaşma yapılmalıdır.

Bu anda, Bardo'da, Saf Işığın mevcudiyeti her canlı varlık tarafından hissedilir.

Solunumun kesilme anı hayat enerjisinin medyan sinirinde durma süresidir. Nefes kesildikten sonra son kalp çarpışma kadar hayat enerjisi medyan sinirinde kalır, genel olarak o anda şuurun (12) kaybı olduğu söylenir. Bu süre belirsizdir. Sinirler ve hayat gücünün iyi ya da fe-

.....
(8) Eski Tibet kitaplarında rastlanan yaklaşık bir zaman birimidir. 20 veya 30 dakika kadardır.

na yapısına bağlıdır. Dhyâna'nın sakin ve serinkanlı hâli hakkında en küçük bir tecrübesi olanlarda ve sınırları sakin olanlarda bu an uzun zaman sürer. (13) Oradaki gerçekle yüzleşmeyi sağlamak için ölüye söylenecek sözler, vücudun çeşitli deliklerinden sanı bir su gelinceye kadar devam ettirilmelidir.

Kötü bir hayat sürenlerde, yahut sınırları bozuk olanlarda, sözü edilen durum bir parmak şaklatma zamanından uzun sürmez. Diğerlerinde bir yemek yeme süresi kadardır.

Çeşitli Tantralar'da bu bayılma hâlinin üç buçuk gün civarında sürdüğü söylenmektedir. Diğer dinî eserlerde, dört gün kadar sürdüğünü bildirdikleri bu devrede, Saf Işık'la yüzyüze gelişin sürekli olduğundan bahsedilmektedir.

Uygulama şekli şöyledir :

Eğer kişi, kendi kendine ölüm belirtilerini bilebilirse, başkalarının yardımına gerek duymadan Saf Işığı tanıyabilmelidir. Yapamazsa bir guru, bir Shishya veya şahsa yakınlığı çok olan bir iman sahibi, onun ruhuna şu sözleri iz bırakacak biçimde belletmelidir:

"Artık toprağın suya batma zamanı geldi."

Ölüm belirtileri (14) sona ermek üzereyken ölmekte olan şahsın kulağına şunlar söylenmektedir:

"Ey soylu oğul (veya bir rahipse: Ey saygıdeğer üstat), kendini dalgınlığa kaptırma."

Şahıs iman sahibi bir mürit veya diğer herhangi bir kimse ise ona ismi ile hitap ederek şöyle denir:

"Ölüm denen şey sana geldi. Şimdi şu kararı al: 'Bu benim ölüm saatimdir. Bu ölümden faydalanarak, gayretimi tekâmül yolunda sevgi ve şefkatle, sonsuz gökleri dolduran bütün şuurlu varlıkların iyilikleri yolunda harcayacağım.' Böylece düşüncelerini toplayarak, özellikle Saf Işığın, Dharma-Kâya hâlinde bütün şuurlu varlıkların iyiliği için gerçekleştirilebilir. Bil ki sen bu durumdasın; içinde bulunduğun Büyük Sembol (15) hâlinin en büyük iyiliğini elde etmeye karar ver ve şöyle düşün:

'Bunu elde edemesem bile Büyük Birleşik Beden'e hâkim olarak şu Bardo'yu tanıyacağım. Mevcut her

varlığın hayrına olarak hangi şekil altında olursa olsun **(16)** gözükeceğim. Gökyüzünün sınırları gibi sayıları sonsuz, duygu sahibi varlığa hizmet edeceğim.' "

Okuyucu bunları ağızıyla, ölmekte olan şahsın kulakları dibinde söyleyecek ve onun dikkatinin bir an bile dağılmasına müsaade etmeyecektir. Nefes tamamen durunca, şahıs bir Lâma ise, uyku sinirine kuvvetle basılacaktır. Eğer ölen şahıs okuyandan manen üstün derecede biri ise şunlar kuvvetlice söylenecektir: "Saygıdeğer üstat, şimdi Esas Saf Işığa giriyorsun. Şu anda hissettiğin durumda kalmaya çalış."

Başkaları için, okuyucu, tanıtmayı şöyle yapacaktır: "Ey soylu oğul Falanca! Dinle: Şimdi, Gerçeğin Saf Işığının titreşimlerini almaktasın. Onu tanı. Ey saygıdeğer oğul! Şimdiki şuurun **(17)** gerçekte boş, vasıfsız, renksiz, tabiaten boş; Gerçek Realite, Evrensel İyilik'tir **(18)**."

Esas tabiatı boş olan zekâya hiçliğin boşluğu gibi bakılmamalıdır. Fakat bu zekâ engel tanımaz, parlak, evrensel ve mutludur. Şuurun kendisidir. **(19)** Evrensel İyi Buddha'dır. **(20)** Nerede olursa olsun oluşmamış, gerçekte boş şuur ve mutlu parlak zekâ, ikisi birbirinden ayrılmaz. Onların birleşmesi, Dharma-Kâya (Tam Aydınlanma) hâlidir.

"Kendi parlak, boş ve Parlaklığın Büyük Bedeni'nden ayrılmaz şuurunun, ne doğumu ne de ölümü vardır. Ve o, Amitâbha-Buddha'nın Değişmez Işığ'dır. **(21)**

Bu bilgi yeterlidir. Kendi zekânın boşluğunu Buddha hâli **(22)** olarak tanımak, Buddha'nın tanrısal ruhunda **(23)** saklanmaktır."

Bunu açıkça ve anlaşılır bir şekilde, üç veya yedi defa tekrarlayınız. Bu, ölmekte olanın ruhuna hayatta iken aldığı gurusunun öğretilerini hatırlamasını sağlayacaktır. İkinci olarak bu, bedenden ayrılmış şuuru Saf Işık olarak tanıtacaktır. Üçüncü olarak kendi öz cevherini tanıyarak ölü, devamlı olarak Dharma-Kâya ile birleşecek ve Kurtuluş muhakkak gerçekleşecektir. **(24)**

CHIKHAI BARDO'NUN İKİNCİ DÖNEMİ İLE İLGİLİ TALİMAT: ÖLÜMDEN HEMEN SONRA GÖRÜLEN İKİNCİ SAF IŞIK

İlk Saf Işık tanınmışsa, Kurtuluş'a kavuşturulabilir. Fakat tanınamamasından korkulursa, solunumun kesilmesinden bir yemek yeme vakti sonra, ölünün, ikinci Saf Işığın parladığını göreceğinden emin olunmalıdır. (25)

İyi veya kötü karmaya göre hayat enerjisi sağ veya sol sınırdan inerek vücut deliklerinin birinden çıkar. O zaman Berrak (lüsüd) bir ruh hâli belirir. (26)

Şuurlu prensip bedenden çıkınca "Ben ölü müyüm, değil miyim?" diye kendi kendine sorar. Tayin edemez; daha önce de olduğu gibi yakınlarını ve etrafındakileri görür. Onların ağlayışlarını işitir. Dehşet verici karmik hayaller daha başlamamıştır.⁽⁹⁾

Ona, "Koruyucu ilâhını düşün." (27) denilir. "Dalma, zihnini koruyucun üzerinde topla. Onu -Ay'ın suya vuran aksı gibi- görebilirsin, fakat gerçekte mevcut değilmiş gibi düşün. Onu fizik bir bedeni varmış gibi düşün." Böylece, okuyucu bu fikri ölünün zihnine nakşedecektir. (28) Eğer ölü alelâde bir varlıksa ona şöyle deyiniz. "Merhametli Büyük Efendimizi düşün"⁽¹⁰⁾.

Böylece Bardo'yu tanıyacağı ümit edilemeyenler bile, onu yardımsız tanıyacaktırlar.

Hayatları boyunca, bu karşılaşmaya bir guru ile çalışmış, fakat ona alışmamış olanlar tek başlarına Bardo'yu tanıyamazlar. Bu anda onlara bir guru veya iman sahibi bir zahit yardım etmelidir.

Öğretileri takip etmiş olanlar da, zihinlerini şiddetli bir ölüm sonucu⁽¹¹⁾ vehimden kurtaramayabilirler. Onlar için de bu yardımlar gereklidir.

Bardo'nun ilk safhasında sonuç alınırsa iyi. Olmazsa, ikinci devrede ölüye açıkça bu çağrı yapılarak zekâ uyardırılır ve Kurtuluş'a erişilebilir.

(9) Ölüm Melekleri'nin (Gshin-r je)(Shin-je) tezahür ve tecrübeleri de başlamamıştır.

(10) Tibetçedeki anlamdaşı Spyen-ras-gzips (Şan-ra-zı)dır.

(11) Kaza, cinayet gibi.

Bardo'nun ikinci devresi boyunca beden "parlak hâyal bedeni" denilen hâldedir. (29)

Ölü mü, diri mi olduğunu bilmeden, duru (lüsit) bir ruh hâline erişir. Eğer ölüye verilen öğütler bu dönemde başarı sağlamışsa, karması, Ana Hakikat⁽¹²⁾ ile karşılaşmasını önleyemez. Güneşin karanlıkları dağıtması gibi Saf Işık da Karma'nın kudretini yener.

Bardo'nun ikinci safhası, düşünce-bedeni⁽¹³⁾ aydınlatmak üzere doğar. "Bilici" faaliyetinin sınırlı olduğu yerde kalır. Bu sıra bu özel öğreti tesirli bir biçimde uygulanırsa gayeye erişilir demektir. Zira karmik hayaller, ölüyü aydınlanmaktan alıkoymak üzere oraya buraya çekmek için henüz ortaya çıkmamışlardır.

(12) Chös-nyid-ma-bu (Sanskritçesi Dharma Matri Putra): Kutsal Ana Hakikat.

(13) Yid-Kyi-lüs (yid-kyi-lü): Mantal-beden, arzu ya da düşünce bedeni.

İKİNCİ BÖLÜM

REALİTENİN YAŞANDIĞI BARDO

KARMİK HAYALLER ORTAYA ÇIKINCA, CHÖNYİD BARDO DENİLEN ÜÇÜNCÜ DÖNEM BOYUNCA YAŞANAN REALİTEYE İLİŞKİN İLK ÖĞÜTLER

İlk Saf Işık tanınmadığı hâlde Bardo'daki İkinci Saf Işık tanınmakla Kurtuluş elde edilir. Fakat bu da olmazsa üçüncü Bardo veya Chönyid Bardo başlar.

Bardo'nun bu üçüncü safhasında karmik hayaller görülür. Chönyid Bardo'nun büyük karşılaşmasının okunmasında fayda vardır. Çok iyi tesir eder.

Bu anda vefat eden şahıs, tören gereği yanına konulmuş yemek payını; elbiseleri soyulmuş vücudunu, katlanmış yatağını görür. Dostlarının ve yakınlarının ağlayışlarını işitir. Onları görebilir, ancak onların çağrılarına cevap verdiği hâlde bunu anlayamadıklarına üzülür.

Bu sırada meydana gelen ses ve ışık belirtileri onu çok korkutur ve yorar. O zaman ona açık ve seçik olarak şunlar söylenir:

"Ey soylu oğul! Dikkatle, kendini dalgınlığa kaptırmadan dinle: Bardo'da şu altı devre vardır: Döllenme sırasındaki Bardo, rüya hâlindeki Bardo, derin tefekkürde, dengeli vecd (ekstaz) içindeki Bardo, ölüm anındaki Bardo, realitenin yaşandığı Bardo, Sangsâra yaşamlarının ters süreçli Bardo'su. (30) Altı hâl budur.

Ey soylu oğul, şimdi üç Bardo'yu yaşayacaksın: Ölüm anının, realitenin, doğum aramanın Bardoları'nı.

Bu üç hâlden, ölüm anının Bardosu'nu düne kadar yaşadın. Saf Işık üstünde parıldarken orada duramadın ve şimdi buralarda gezinmek zorundasın. Artık Chönyid Bardo ile Sıdpa Bardo'yu yaşayacaksın.

Sana tanıtacaklarımı tüm dikkatinle gözle ve sıkı dur.

Ey soylu oğul, ölüm denen şey geldi artık. Bu dünyayı bırakıyorsun, ama yalnız değilsin; ölüm herkes içindir. Bu hayata duygusallığınla ve zaaf yüzünden bağlanma. Zayıflığından ötürü buraya bağlı kalsan bile burada durmaya kudretin yoktur. Sangsâra'da⁽¹⁴⁾ gezinmekten başka bir şey yapamazsın. Bağlanma. O kadar zayıf olma. Kıymetli Üçlü'yü hatırla.⁽¹⁵⁾

Ey soylu oğul, Chönyid Bardo'da seni hangi korku ve dehşet sararsa sarsın, bu kelimeleri unutma; anlamlarını kalbinde tut, ilerle; bu kelimelerde bilginin canlılık veren sırrı vardır:

'Heyhat! Gerçeğin⁽¹⁶⁾ tecrübesi üstümde parıldarken

**Görünüşlerin dehşet ve korkusu atıldıktan sonra;
Her tezahürün kendi şuurumun bir yansınası olduğunu bilmeliyim;**

Bardo'daki görüntülerin gerçek tabiatının bu olduğunu bilmeliyim;

Büyük bir gayeyi tahakkuk ettirmenin çok önemli anında,

Gördüğüm Sakin ve Kızgın Tanrılar'ın sadece kendi düşünce-kalıplarımdan⁽¹⁷⁾ ibaret olduğunu bilmeliyim.'

Bu kelimeleri açıkça tekrarla ve anlamlarını düşünerek ilerle.

Bu vasıta ile hangi korkunç, müthiş görüntü ile karşılaşırısan karşılaş, onları tanıman muhakkaktır; bu kelimelerde saklı hayatî sırrı unutma.

Ey soylu oğul, bedeninle ruhunun ayrıldığı sıra, Saf Gerçeğin aydınlığını tanıdın. İnce, kıvılcımlı, parlak, göz kamaştırıcı, muzaffer, benliğinde derin izler bırakan, devamlı ışınların döküldüğü bir ilk yaz görünümü gibi. Te-

(14) Hkhor-va (Kor-va): Tam karşılığı, tekerlek gibi dönen bir şey (çarkı felek). Sanskritçe Sangsâra veya Samsâra.

(15) Buddha, Dharma, Sangha. (Dharma: Kutsal metinler, Sangha: Cemaat, inançları bir olan toplum.)

(16) Realite

(17) Rang-Shang (Rang-nang): Düşünce şekillerinin kişisel görünümü.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

sir altında kalma, korkma, dehşete kapılma. Bu, senin kendi gerçek tabiatının ışıınıdır. Onu tanı.

Bu ışının göbeğinden, binlerce gök gürültüsü gibi Gerçeğin doğal sesi çıkacak. Bu senin gerçek varlığının sesidir. Tesir altında kalma, korkma, dehşete kapılma. Senin şimdiki bedeninin, eğilimlerinin düşünce-bedenidir. (Dünyadaki mevcudiyetimizden doğan alışkanlık ve eğilimlerin düşünce-bedeni.) ⁽¹⁸⁾

Et ve kandan yapılmış maddi bedenini bıraktın bırakalı ne olursa olsun; ses, ışık, hiçbir şey sana kötülük yapamaz. Artık ölemezsin. Bu görünümünün kendi düşünce-kalıplarından (şekillerinden) ibaret olduğunu bilmek senin için yeterlidir.

Bil ki, bu Bardo'dur.

Ey soylu oğul, kendi düşünce-kalıplarım, dünyada iken yaptığın meditasyon ve ibadetlere rağmen tanımazsan, onları öğrenmemişsen, ışıklar seni şiddetle etkiler, sesler içine korku salar, ışınlar seni dehşete düşürür.

Bu anahtarı bilmezsen Sangsâra'da avare dolaşıp duracaksın."

SAKİN TANRILARIN DOĞUŞU, BİRİNCİ GÜNDEN YEDİNCİ GÜNE KADAR

GİRİŞ :

Burada, ölünün, bir çok insan için olduğu gibi, kendisine şimdiye kadar verilen bilgilere rağmen karması dolayısıyla Bardo'da geçireceği kırk dokuz günün, Sakin Tanrılar'ın gözükeceği ilk yedi gün içinde karşılaşacağı ve yenmek zorunda olduğu tehlike ve yükümlülüklerin, kendisine ayrıntılı olarak anlatıldığını özetle söyleyelim.

Bu yedi günün birincisinde şahıs öldüğünü ve doğum yolu üzerinde bulunduğunu bilmektedir. Bugün, ölümden üçbuçuk dört gün sonradır.

.....
(18) Bag-Chags-yid-lus (Bag-şah-yid-lu).

BİRİNCİ GÜN:

"Ey soylu oğul, şu dört gündür baygındın. Bu boşluktan çıkar çıkmaz kendi kendine 'Bana ne oldu?' diyeceksin. Bu anda Sangsâra değişim hâlidir. (31) Göreceğin olaylar, ışınlılar ve tanrılardan ibaret olacaktır. (32) Gökyüzü sana koyu mavi görünecektir.

Merkez Krallık, 'tohumun aksedici gücüdür'.⁽¹⁹⁾ Beyaz renkli Bhagavân Vairochana (33) aslan tahtına oturmuş, elinde sekiz çubuklu tekerlek, etrafına Gökyüzü Boşluğunun Anası (34) sarılmış olarak gözükecek. O, ilkel hâlinde mavi ışık olan maddenin toplamıdır. (35)

Baba-Ana Vairochana'nın kalbinden fışkıran parlak, muhteşem, şeffaf mavi ışığı, Dharma-Dhātu'nun bilgeliği öyle parlak bir aydınlıkla sana çarpacak ki, bakmaya tahammül edemeyeceksin.

Bu ışığın yanında, Devalar'dan (36) gelen soluk beyaz bir aydınlık da sana çarpacak.

Kötü karmanın etkisiyle, Dharma-Dhātu Bilgeliği'nin muhteşem mavi ışığı sende korku uyandıracak ve ondan kaçacaksın. Devalar'ın donuk beyaz ışığına kendini daha yakın hissedeceksin.

Bu anda parlak, göz kamaştırıcı, muhteşem görünen tanrısal ışıktan korkmamalısın. O Tathagâta'nın, (37) Dharma-Dhātu Bilgeliğinin Işığı denen ışığıdır.

O ışığa inan, dua et, içinden düşün ki o, Bardo'nun zor geçitlerinde seni karşılamak için Bhagavân Vairochana'nın kalbinden kopup geldi.

Bu ışık Vairochana'nın yardım ışığıdır.

Devalar'ın Soluk Işığı'na kapılma. Bağlanma, zayıf olma. Oraya bağlı kalırsan Devalar'ın mekânında dolaşp duracak, Altı Loka'nın (38) girdabında oradan oraya atılacaksın. Bu, Kurtuluş Yolu üzerinde seni durdurmak için bir engeldir. Bu soluk ışığa bakma, parlak mavi ışığa derin bir imanla tüm düşüncelerini Vairochana üstüne toplayarak bak ve benimle birlikte şunu tekrarla:

'Yazık! Derin bir aptallık sonucu Sangsâra'da ge-

.....
(19) Thigle-Brdalva (Tigle-Dalva): Tohumu uzağa yayan. Ezoterik olarak: Dharma-Dhātu.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

zerken,

Dharma-Dhātu Bilgeliği'nin ışıklı yolu üstünde,
Bhagavân Vairochana beni yönetsin;
Boşluğun Tanrısal Anası beni kollasın;
Bardo'nun engelleri arasında emniyetle
yönetileyim;

Her mükemmel Buddha'nın yerine yerleşeyim.'

Bunları derin ve mütevazı bir imanla söyleyerek,
Vairochana'nın kalbinin ışıktan bir alâimi semâ
(gökkuşağı) gibi parıldayan kalesinde eriyeceksin.

Yoğun konsantrasyonun (39) merkez krallığı Sambhoga-Kâya'da Buddha hâline kavuşacaksın."

İKİNCİ GÜN:

Bu karşılaşmaya rağmen ölü, karmasının karanlık tesirlerinden veya hiddeti yüzünden ışıktan kaçabilir veya kendine söylenenlere rağmen hayallerin hâkimiyeti altına girebilir.

O zaman, ikinci günde, hayatındaki kötü fiillerinin neticesi olarak kendisine cehennemî yaşatacak Vajra-Sattva ve diğer tanrılar onu kuşatırlar. Karşılaşma için, ölüyü adıyla çağırarak ve ona şöyle demek lâzımdır:

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle! İkinci gün, suyun saf şekli beyaz bir ışık gibi parıldayacak. Bu anda koyu mavi Doğu Krallığı olan üstün bilgi krallığından, elinde beş dallı dorje (40) tutan, mavi renkli (41), fil tahtına oturmuş, Mâmakî Ana'nın (42) sarıp sarmaladığı, Bodhisattvalar'la çevrili Bhagavân Akshobhya Vajra-Sattva gözükecek: Kshitigarbha (43) ve Maitreya (44) ile dışı Bodhisattvalar: Lasema ve Pushpema (45). Bu altı (46) aydınlatıcı tanrı ve tanrıça sana gözükecek.

Suurlu prensibinin tümü, en kusursuz biçiminde 'aynaya benzeyen Bilgelik', Baba-Ana Vajra Sattva'nın ortasından bembeyaz bir ışık gibi çıkacak. Sana doğru fıskıran bu ışığa ancak bakabileceksin.

Bu ışığın yanında cehennemden gelen kurşunî bir du-man da sana çarpacak. Hiddetinden veya korkundan beyaz ışıktan kaçmak isteyecek ve cehennemden kurşunî du-

BİRİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

manına düşeceksin. Fakat o beyaz, göz kamaştırıcı ışıktan korkma. Ona, mütevazı ve inanmış olarak kendini bırak. 'O benim sığınağımdır.' de! O seni Bardo'nun karanlıklarından korumaya gelen yardımdır. Bu iyilik ışınının çengeli seni kurtaracaktır.

Cehennemin kurşunu renkli ışığa kapılma. Bu yolu açan sert kızgınlıktan oluşmuş kötü karmadır. Bu çekime kapılırsan büyük bir sefaletle duçar olacağın cehennem dünyalarına düşersin ki, oradan çıkmak için belli bir zaman yoktur.

Bu, seni Kurtuluş Yolu'ndan alıkoymak için bir engeldir; etrafına bakınma, hiddete kapılma (47). Beyaz, göz kamaştırıcı, parlak ışığa inan, Bhagavân Vajra-Sattva'yı kalbine yerleştirerek şöyle de:

'Yazık! Sangsâra'da başıboş dolaştığım zaman, şiddetli kızgınlığın etkisiyle,

Aynaya benzeyen Bilgeliğin ışıklı yolunda,

Bhagavân Vajra-Sattva tarafından yönetileceğim;

Tanrısız Ana Mâmakî beni korumak için,

bırakmasın;

Bardo'nun engelleri arasında, emniyetle yönetileyim;

Mükemmel Buddha hâline erişebileyim.'

Bunu mütevazı ve derin bir imanla söyleyerek Bhagavân Vajra-Sattva'nın ortasındaki gökkuşağının halesi içinde eriyecek, En Üstün Mutluluk Diyarı denen Sambhoga-Kâya'nın Doğu Krallığı'nda Buddha hâlini elde edeceksin."

ÜÇÜNCÜ GÜN:

Bu karşılaşmaya rağmen, kötü karmanın etkisi altında, bazı ölümler kibir sebebiyle, iyilik ışınının çengeline tutunamazlar. İnsanlar âleminin ışıklı uzun yolu üzerinde kendine eşlik eden tanrı ve tanrıçalarla Bhagavân Ratna-Sambhava (48), onları üçüncü günde karşılamaya gelir.

O zaman ölüyü ismiyle çağırarak ona şöyle deyin;

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle! Üçüncü gün, toprak

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

unsurunun ilkel şekli sarı bir ışık gibi parlayacak. Bu anda, Güney Krallığı'ndan, Zafer dolu, elinde bir mücevher tutarak, sarı renkli, at tahtına oturmuş, Tanrısal Ana Sangyay-Chanma (49) tarafından sarılıp sarmalanmış Bhagavân Ratna-Sambhava, bütün şaşaasıyla sana doğru gelecek.

İki Bodhisattva: Akâsha- Garbha ve Samanta- Bha-dra, ve iki dişi Bodhisattva: Mahlaima ve Dhupema (50), toplam altı Aydınlatıcı şekil, üstünde bir gökkuşağının halesi gibi parıldayacaklar. İkel şeklinde dokunma duy-gusunun özü, Eşitlik Bilgeliği'nin sarı aydınlığıyla simge-lenecek. Bu, gözün ancak bakabileceği o kadar berrak, o kadar parlak ışık mihraklarıyla süslü muhteşem sarı-lıktaki ışık, sana doğru fışkıracak.

Bu ışıkla yanyana, insan dünyasının soluk mavi-sarı aydınlığı da, Bilgelik ışığıyla aynı zamanda gelip sa-na çarpacak.

O zaman bencilliğinin kuvvetinden, parlak, sarı ışıktan korkacaksın; dünyanın mavi-sarı aydınlığına çekileceksin.

Bu sıra, parlak sarı ışıktan korkma; ona mütevazı şekilde ve yürekten inan. Eğer onu kendi anlayışının ışıması olarak kabul edebilirsen -alçakgönüllü, imanlı ve dua içinde olmasan bile- İlâhî Işık Bedeni seninle kay-naşacak, Buddha hâline, Kurtuluş'a ulaşacaksın.

Kendi zekânın ışığını tanıyamazsan, onu, sana gelen ilâhî bir yardım olarak kabul et ve ona sığınabileceğini düşün; dua et.

Yeryüzü dünyasının o soluk mavi-sarı ışığına kapılma. Senin eğilimlerinin ve aşırı bencilliğinin toplamıdır bu. Eğer oraya çekilirsen yeniden yeryüzü dünyasında doğacak, doğum, ihtiyarlık, hastalık ve ölümle azap çekeceksin. Yeryüzü varlığının bataklığından kurtulma şansın olmayacak. Bu, kurtuluş yolunda, seni durduracak bir engeldir. Hiçbir şeye bakma, bencilliği bırak, eğilimlerini bırak, zayıf olma. Parlak ve göz kamaştırıcı ışığa inanarak hareket et. Yoğun hâldeki ateşli düşünceni Bhagavân Sambhava üzerinde topla ve şöyle de:

'Yazık! Sangsâra'da, bencilligim yüzünden başıboş gezerken,

Bilgelik, Eşitlik yolunda,

Bhagavân Ratna-Sambhava beni kabul etsin;

Buddha'nın gözüne sahip Tanrısâl Ana, beni bırakmasın,

Bardo'nun tuzakları arasında emniyetle yol bulayım;

Buddha'nın mükemmel âlemine erişeyim.'

Bunları derin bir tevazu içinde söyleyerek, Tanrısâl Baba-Ana Bhagavân Ratna-Sambhava'nın kalbindeki gökkuşağı halesi içinde eriyecek, Sambhoga-Kâya'nın Muzaffer Güney Krallığı'nda Buddha hâline erişeceksin."

DÖRDÜNCÜ GÜN:

Böyle karşılaşmalar sonucu, zihin yetenekleri ne kadar güçsüz olursa olsun, kuşkusuz, Kurtuluş'a erişilecektir. Bununla beraber, bütün bu tekrarlanan öğütlere rağmen, kötü karma yığmış, ahitlerinde durmamış veya daha üst bir gelişme hak kazanmamış insanlar çoktur. O zaman, onlar bunu anlayamazlar. Hasislik ve açgözlülük yüzünden cahil kalmış ve kötü karma kazanmış kişiler, ışık ve seslerle korkutulmaya hak kazanırlar ve kaçarlardı.

Eğer ölü onlardan biriye, dördüncü günde, kendisini çevreleyen tanrı ve tanrıçalarla, bağılıklar ve hasisliklerden gelen Preta-loka aydınlıkları ile birlikte Bhagavân Amitâbha (51), onu karşılamak üzere çıkagelecektir.

O zaman, ölüyü yeniden ismiyle çağırın ve ona şöyle deyin:

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle! Dördüncü gün, 'ateş'in ilk şekli olan kırmızı ışık parlayacak.

Bu anda, Mutlu Kırmızı Batı Krallığı'ndan, kırmızı renkli, elinde bir lotüs tutan tavus tahtına oturmuş ve Tanrısâl Ana Gökarmo (52) tarafından sarılıp sarmalanmış Buddha Amitâbha, Chenrazee (53) ve Jampal (54) adlı Bodhisattvalar ve Ghirdhîma (55) ve Âloke adlı dişi

Bodhisattvalar'la, önünde gözükecek.

Bu, Aydınlanma'nın Altı Bedeni, önünde ışıktan bir hale içinde parlayacaklar.

İhsasların (duyumların) tümü, her ayırımın bilgisi, parlak kırmızı ışıkla simgelenmiş olarak, Tanrısal Baba-Ana Amitâbha'nın kalbinden çıkarak ancak bakabileceğin gibi, önünde parlayacak. Korkma.

Bu bilgi ışığının yanında Preta-loka'dan⁽²⁰⁾ gelen kırmızımsı soluk bir aydınlıkta parlayacak. Ona kapılma. Zaafı ve bağıllığı bırak. Bu anda bağıllıkların aşırı gücü yüzünden parlak kırmızı ışıktan dehşete düşecek ve kaçacaksın. Kendini Preta-loka'nın kırmızımsı aydınlığına doğru çekilmekte hissedeceksin.

O zaman, şeffaf, göz kamaştırıcı, kırmızı ışıktan korkma. Onu Bilginin Işığı olarak kabul edebilir ve ruhu-na boyun eğdirirsen onda eriyecek ve Buddha hâline erişeceksin.

Onu böyle tanıyamazsan, 'Bu, Bhagavân Amitâbha'nın acıyan ışıklarıdır, ona sığınacağım.' diye düşün. Ve ona mütevazı bir imanla dua et. O, Buddha Amitâbha'nın iyilik ışınlarının çengelidir. Güven ve kaçma. Kaçsan bile, ışık seni takip edecek; çünkü o sende ayrılmaz. Korkma. Preta-loka'nın kırmızımsı ışığına kapılma. Bu, sende tezahür eden Sangsâra'ya bağıllık hislerinin birikmesinden oluşmuş bir aydınlıktır. Eğer ona bağlanırsan mutsuz ruhlar dünyasına düşecek, doymaz açlıklar ve dinmez susuzluklar duyacaksın.

Bu durumda Kurtuluş için hiçbir olanağın yoktur. (56) Bu, senin için Kurtuluş Yolu'nu tıkayan bir engeldir. Hiçbir şeye bağlanma, alışmış olduğun eğilimlerini bırak. Zayıf olma. Parlak göz kamaştırıcı kırmızı ışığa inan. Baba-Ana Bahagavân Amitâbha'ya imanını toparla ve şöyle de:

**'Yazık! şiddetli bağların gücüyle Sangsâra'da başıboş gezerken,
Her türlü Ayrım Bilgisi'nin ışıklı yolu üzerinde;
Bhagavân Amitâbha beni yönetsin.**

.....
(20) Preta: Mutsuz Ruh.

**Beyazlar giymiş Tanrısal-Ana beni bırakmasın;
Bardo'nun tuzakları arasında güvenle yol alayım,
Ve Buddha'nın kâmil hâline erişeyim.'**

Böyle derin ve mütevazı bir imanla düşünerek Bhagavân Amitâmha'nın kalbindeki gökkuşağı halesi içinde eriyecek, mutlu ülke denilen Sambhoga-Kâya'daki Batı Krallığı'nın Buddha hâline erişeceksin."

BEŞİNCİ GÜN:

Böylece kurtulmamak olanaksızdır.

Ancak, bu karşılaşmaya rağmen, eğilimlerine çok uzun zamandır uyarak yaşamış canlı varlıklar, kötü alışkanlıklarını bırakamaz hâle gelenler ve kıskançlığın kötü karmasını yüklenmiş olanlar, ışıklarla ve seslerle korkutulurlar. "İyilik (inayet) ışınlamalarının çengelini" yakalayamadıklarından, beşinci güne kadar gezerler.

Eğer ölü bu varlıklardansa, bu beşinci gün, Bhagavân Amogha-Siddhi (57), iyiliğinin ışınları ve tanrıları ile sizi karşılamaya gelir. Karşılaştırma için, ölü, ismi ile çağrılır ve şöyle denir:

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle! Beşinci günde 'Hava' unsurunun ilk biçimi olan yeşil ışık, üstünde parlayacak.

Bu anda En İyi Eylemlerin Tamamlandığı Kuzey Krallığı'ndan, yeşil renkli Bhagavân Amogha-Siddhi, elinde dört kısa kollu bir haça benzeyen, mutlak kudret ve dengeyi simgeleyen dorje ile, uçan Harpyalar (58) üzerindeki tahtında, Sadık Ana Tanrıça Dölma (59) tarafından sarılıp sarmalanmış, üzerinde, yardımcıları iki Bodhisattva ile birlikte parıldayacak:

Chag-na Dorje (60) ve Dibpanamsel, iki Bodhisattva ve iki dişi Bodhisattva: Gandhema (61) ve Nidhema (62). Bu altı Aydınlatıcı şekil, üstünde ışıktan bir hale ile parlayacak.

İradenin tümü, Her Şeyi Başaran Bilgeliliğin ilkel ışığı hâlinde, yemyeşil, şeffaf, parlak ve korkunç, ışıktan yörüngelerle çevrilmiş, Tanrısal Baba-Ana Amogha-Siddhi'nin kalbinden çıkacak, ancak bakabileceğin parlak bir yeşil ışık hâlinde sana çarpacak. Bunlardan kork-

ma.

Bu gördüğün, kendi kişisel bilginin doğal kudretidir. Büyük bir teslimiyet ve tarafsızlık içinde kal.

Bu yeşil ışığın yanında, Asura-loka'dan gelen, kıskançlık hislerinin sebep olduğu koyu yeşil bir aydınlık da gelip üstünde parlayacak. Onun hakkında tarafsızca, çekim ve itilme duymaksızın düşün. Bu aydınlığa bağlanma, zihni gücün azsa, buna sevgi duyma.

O zaman, şiddetli kıskançlığın (63) etkisi altında, parlak yeşil ışıktan korkarak kaçmak isteyeceksin. Asura-loka'nın koyu yeşil aydınlığına doğru çekildiğini hissedeceksin. Şeffaf, şaşıalı, göz kamaştırıcı yeşil ışıktan korkma; onu Bilgi'nin ışığı olarak tanı ve bu durumda, ruhunun boyun eğmekte kararlı kalışına müsaade et. Yahut 'Bu, Her Şeyi Başaran Bilgi'den başka bir şey olmayan Bhagavân Amogha-Siddhi'nin iyilik ışınımının çengelidir.' diye düşün. Buna da inan. Kaçma.

Kaçsan bile, yeşil ışık seni takip edecek; çünkü o senden ayrılmaz. Ondan korkma. Asura-loka'nın koyu yeşil soluk aydınlığına kapılma. Bu, seni karşılamaya gelmiş derin kıskançlıkların doğurduğu karmadır. Bu ışığa kapılırsan, kavgaların ve savaşların çekilmez sefaletine tâbi olacağın Asura-loka'ya düşeceksin. (64) Bu, seni kurtuluş yolu üzerinde durdurabilecek bir engeldir. Alışkın olduğun eğilimleri bırak, güçsüz olma. Tüm düşünceni Tanrısal Baba-Ana Bhagavân Amogha-Siddhi üzerinde toplayarak parlak yeşil ışığa iman et ve şöyle de:

'Yazık! Derin kıskançlık kuvvetiyle Sangsâra'da başıboş dolaşırken,

Her Şeyi Başaran Bilgeliğin ışıklı yolu üzerinde,

Bhagavân Amogha-Siddhi beni yönetsin.

Tanrısal Sadık Ana Târâ beni bırakmasın,

Bardo'nun tuzakları arasında güvenle yol alabi-

leyim

Ve Buddha'nın kâmil hâline erişeyim.'

İmanla ve tevazuyla böyle düşünerek tanrısal Baba-Ana Bhagavân Amogha-Siddhi'nin kalbindeki gökkuşağını çevreleyen ışıklı hâlede eriyecek, birikmiş iyi davranışların Kuzey Krallığı'nın Sambhoga-Kâyası'nda,

Buddha hâline erişeceksin."

ALTINCI GÜN:

Karmık ilişkileri ne denli güçsüz olursa olsun, böylece her dönemde karşılaştıkları ile ölü, bunlardan birinde veya öbüründe kendi kendini tanıyabilmelidir. Ancak bu sıkça tekrarlanan karşılaşmalar sonucu da, güçlü eğilimleri olan, Bilgi'ye alışık bulunmayan ve Bilgi'yi içtenlikle sevmeyen bir varlık, kötü kişisel eğilimlerinin güçlülüğü yüzünden, kendine verilen öğütlere rağmen geriye çekilmiş olabilir. İyilik ışınlarının çengeli onu yakalayamadığından, bu varlık, ışık ve ışınlamaların kendinde uyandırdığı dehşet ve korku yüzünden, gittikçe daha aşağılara inerek başıboş dolaşmalarını sürdürebilir.

O zaman, Beş Mertebe'nin (65) bütün Baba-Ana Tanrıları (Dhyâni-Buddhalar) yardımcılarıyla birlikte, hep bir arada üstünde parlayacaklardır. Aynı anda Altı Loka'dan gelen aydınlıklar da gözükcektir.

Karşılaşma, ölüyü ismiyle çağırarak ve ona şöyle denilerek yapılır:

"Ey soylu oğul, düne kadar Beş Mertebe'nin Tanrıları birbiri arkasından sana gözüktü ve onlarla karşılaştın. Fakat kötü eğilimlerinin etkisiyle onlardan korktun, dehşete kapıldın, şimdiye kadar Bardo'da kaldın.

Bilgelğin Beş Mertebesi'nin ışınlamalarını, kendi düşünce-kalıplarının birer ürünü olarak tanıyabilseydin, Sambhoga-Kâya'da Buddha hâlini elde etmiş olurdun ve Buddha'nın Beş Mertebesi'nden birinde, ışıktan gökkuşağının halesi içinde erir giderdin. Ancak şimdi, dikkatle bak. 'Dört Bilgelğin (66) Birleşik Işınları' denilen Beş Mertebe'nin ışıkları, şimdi seni almak için gelecekler. Onları tanıyacak biçimde davran.

Ey soylu oğul, bu altıncı günde, dört unsurun (su, toprak, ateş, hava) ilkel hâlleri olan dört renk hep birden üstünde parlayacak. Bu anda, Tohum'un Yayılan Gücünün Merkez Krallığı'ndan Buddha Vairochana (67), Tanrısal Baba-Ana ve yardımcılar üstünde parlayacaklar.

En Üstün Mutluluğun Doğu Krallığı'ndan Buddha

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

Vajra-Sattva, Tanrısal Baba-Ana, yardımcıları ile üstünde parlayacak.

Zafer'in Güney Krallığı'ndan Buddha Ratna-Sambhava, Tanrısal Baba-Ana, yardımcıları ile üstünde parlayacaklar. Yığılmış Lotüslü Mutlu Batı Krallığı'ndan Buddha Amitâbha, Tanrısal Baba-Ana ve yardımcıları gelip üstünde parlayacaklar.

Tam İyi Fiiller'in Kuzey Krallığı'ndan Buddha Amogha-Siddhi, Tanrısal Baba-Ana ve yardımcıları ışıktan bir hale ile üzerinde parıldamak için gelecekler.

Ey soylu oğul, bu beş çift Dhyâni Buddha'yı çevreleyen dış bir daire üzerinde dört Kapı Bekçisi, Kızgın olanlar: Galip Olan (68), Ölüm Melikinin Yıkıcısı (69), At Boyunlu Kral (70), Nektar Kabı (71); sonra dört Kapı Bekçisi Kadın: İğne Taşıyan (72), Tuzakçı (73), Zincir Taşıyan (74), Çan Taşıyan (75); sert yapılı denilen Asurlar'ın Buddhası (76), Shâkyalar'ın Aslanı denilen İnsanlık Buddhası, hayvan dünyasının Buddhası, yüksek kudretli denilen Devalar'ın Buddhası, Sarsılmaz Aslan denilen, Ağzı Alevli denilen Pretalar'ın Buddhası, Gerçeğin Kralı denilen aşağı dünyaların Buddhası, toptan Baba-Ana sekiz Kapı Bekçisi ve altı Muzaffer, gelip üstünde parlayacaklar.

Evrensel İyi Baba ve Evrensel İyi Ana (77), bütün Buddha Samanta-Bhadrâlar'ın büyük ataları (ve Samanta Bhadrâ), Tanrısal Baba ve Tanrısal Ana, bu ikisi, gelip parıldayacaktır. Onları tanı.

Ey soylu oğul, bu Krallıklar **dışardan gelmemişlerdir**. Senin kalbinin dört bölümünden gelmektedirler. Merkez de sayılırsa beş yön eder. Kalbinden çıkar ve üstünde parıldarlar.

Tanrılar da senin benliğinden başka bir yerden gelmemektedir ve senin kendi zekânın bölümlerinde ezelden beri mevcuttur. Onların bu tabiatını tanı.

Ey soylu oğul, bütün bu tanrıların boyları ne küçük, ne büyük, fakat ölçülüdürler. Hepsinin süsleri, renkleri, davramışları, tahtları ve armaları vardır.

Bu tanrılar beşer çift olarak gruplanmışlardır. Her grup beşli bir ışınım çemberi ile çevrilidir. Erkek Bodhi-

BİRİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

sattvalar Tanrısal Baba'nın; dışı Bodhisattvalar Tanrısal Ana'nın tabiatını paylaşırlar. Bütün bu tanrısal topluluklar senin üzerinde tek ve bütün bir topluluk olarak parlayacaktır. (78) Bunlar senin şahsî, koruyucu tanrılarındır. (79)

Ey soylu oğul, Beş Mertebe'nin Tanrısal Baba-Anaları'nın kalpleri, Dört Bilgelğin Birleşik Işınları, çok güzel ve şeffaf, gün ışınları gibi üstünde parlayacaklar ve kalbine çarpacaklar.

Bu ışık yolu üzerinde Dharma-Dhātu'nun Bilgisi, ışın demetleri yayan mavi ışıktan şahane küreler gelip parlayacak. Her ışın, devrilmiş bir türkuaz kâse gibi, daha küçük boyda benzer kürelerle çevrilmiş olacak. Muhteşem, göz kamaştırıcı, şeffaf her ışık, daha küçük beş küre ile daha da muhteşemleşmiş olarak, uçlarındaki aynı tabiatla beş ışık yıldız ile, ne merkezdeki ne de kenardaki büyük ve küçük küreleri şaşaasız bırakmayacak.

Vajra-Sattva'nın kalbinden Aynaya Benzer Bilgelğin Işığı, geçirgen ve ışınlı pek küçük ışık kürelerinin etrafında bulunan küreler tarafından, beyaz, şeffaf, göz kamaştırıcı ve korkunç, devrilmiş bir ayna gibi gelip üstünde parlayacak.

Ratna-Sambhava'nın kalbinden Eşitlik Bilgisi'nin sarı ışıktan yolu, sarı kürelerle devrilmiş altın kapılar gibi, küçük kürelerle; onlar da daha küçük kürelerle, gelip üstünde parlayacak.

Amitâbha'nın kalbinden Her Şeyi Bilici Bilgeligi'nin, üzerine mercan kaplar devrilmiş şeffaf ışıktan yolu Bilgi ışıklarını neşredecek; aynı cins beşer küreyle ve onlar da daha küçük, ne merkez ne kenarda, peyk kürelerle çevrili, gelip üstünde parlayacak.

Hepsi birden gelip üstünde parlayacaklar.

Ey soylu oğul, bütün bu ışınlılar⁽²¹⁾ gelip üzerinde parıldayan kendi zihnî melekelerindir.

Dıştan gelmiyorlar, onlara yaklaşma, güçsüz olma, korkma 'düşüncenin oluşması' (80) durumunda kal. Bu hâlde, bütün şekiller, bütün ışınlılar sende eriycek ve

(21) Bu mistik ışınlıların her biri Buddha Bilgeligi'nin hususi niteliğini simgeler.

Buddha hâlini elde edeceksin.

Mükemmel Fiillerin Bilgisi'nin yeşil ışıklı yolu, üzerinde parlamayacak; çünkü düşüncenin Bilgi melekesinin gelişmesi tamamlanmamıştır.

Ey soylu oğul, bu ışık yollarına Dört Bilginin Birleşmiş Işığı, Vajra-Sattva' dan (81) geçen İç Yol denilir.

Bu anda, gurundan öğrendiğin bilgileri hatırlamalısın. Eğer evvelce karşılaştığın bu şeylerin mânâsını anlayabilirdinse, üstünde parıldayan bu ışıkların kendi iç ışığının akisleri olduğunu bileceksin. Ve bunları, sevdiğin dostlarını tanıyabildiğin gibi tanıdıktan sonra onlara inanacaksın, onlarla karşılaşmayı bir oğulun annesiyle karşılaşması kadar doğal karşılayacaksın. Saf ve Aziz Gerçeğin değişmez tabiatına inanınca, kendinde Samâdhi'nin sakın ırmağını akıtacaksın ve tekâmülünü tamamlamış mantal-bedenine dalarak, dönüşü olmayan Sambhoga-Kâya'da Buddha hâlini elde edeceksin.

Ey soylu oğul, Bilgi ışınları ile birlikte Altı Loka'nın aldatici, saf olmayan ışıkları da parlayacak. 'Bunlar kimdir?' dersen, Devalar'ın soluk beyaz ışığı, Asuralar'ın soluk yeşil ışığı, insanların soluk sarı ışığı, kaba yaratıkların soluk mavi ışığı, Pretalar'ın kırmızımsı ışığı ve Cehennem'in kurşun rengi bulut aydınlığıdır.

Bu altı aydınlık, altı Bilgi ışınımının uçlarında parlayacak. Bunlardan ne kork, ne de cazibelerine kapıl; o düşüncenin şekillenmemiş hâlinde kal.

Eğer bilginin ışınımlarından korkar ve Altı Loka'nın saf olamayan aydınlığına kapılırsan, Altı Loka'dan birinde bedenlenecek ve Sangsâra'nın acılarını çekeceksin. Sangsâra Okyanusu'ndan asla çıkamayacak, onun dalgaları ile şuraya buraya yuvarlanacak, orada bulunan bütün azapları tatmak zorunda kalacaksın.

Ey soylu oğul, bir gurunun seçilmiş sözlerini dinlemek liyakatine erişenlerden değilsen, Bilgi ışınımından ve orada göreceğin tanrılardan korkacaksın. Böyle korkup Sangsâra'nın saf olmayan nesnelere çekileceksin. Bunu yapma. Bilgi'nin göz kamaştıran saf ışığına inan. Ruhunu bu imanda tut ve şöyle düşün:

'Beş Buddha Mertebesi'nin iyilik ışınımı bana

acıdıkları için geldiler. Onlara sığınacağım.'

Kendini, aldatıcı aydınlıkların, Altı Loka'nın cazibesine bırakmayarak, fakat ruhuna konsantrasyon hâlinde Beş Mertebe'nin Buddhaları'nın Tanrısal Baba-Anaları'na yönelterek şu sözleri söyle:

'Yazık! Beş şiddetli zehirin (82) etkisiyle Sangsâra'da başı boş gezerken,

Birleşmiş Dört Bilgi'nin parlak ışıklı yolu üzerinde,

Beş Muzaffer Fatih beni yönetsin,

Altı Loka'nın saf olmayan yollarından kurtulayım,

Korkunç Bardo'nun tuzaklarından kurtulduktan sonra,

Beş Saf Tanrısal Krallığa yerleşeyim.'

Bu duadan sonra kendi iç ışığını (83) tanıyacak ve ona dalarak bir anda Buddha hâline erişeceksin, mütevazı imanla en sıradan bir mümin bile kendi kendini tanıyabilir ve Kurtuluş'a erişebilir. En mütevazılar bile, içten bir dua ile Altı Loka'nın kapılarını kapayıp Birleşmiş Dört Bilgi'nin gerçek mânâsını anlayarak, Vajra-Sattva'dan (84) geçen yol vasıtasıyla Buddha hâlini elde ederler.

Böylece, bu ayrıntılı karşılaşma aracılığı ile Kurtuluş'a aday olanlar 'Hakikati' tanıyabilecekler, bir çokları da, bu yolla Kurtuluş'a erişebileceklerdir. (85)

Kötülerin en berbatları, kötü karma ile ağırca yüklü olanlar, hiçbir zaman hiçbir dine bağlanmamış veya bağlanıp ona uymamış olanlar, karmik hayalleri hakikatle karşılaşmalarına engel olacağı için, gittikçe aşağılara düşüp uzaklaşacaklardır."

YEDİNCİ GÜN:

Yedinci gün, Bilgiyi Ellerinde Tutan Tanrılar, cennet gibi kutsal krallıklarından ölüyü almak için geleceklerdir. Aynı zamanda, anlayışsızlık ve iç karartıcı ihtiraslar yüzünden meydana gelmiş kaba dünyanın yolu da , onu almak için açılacaktır. (86)

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

Karşılaştırma, bu anda ölü ismiyle çağrılarak ve şunlar söylenilerek yapılır:

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle. Yedinci günde saflaştırılmış eğilimlerin çeşitli ışınları gelip parlayacaklar. Aynı zamanda Bilgiyi Ellerinde Tutan Tanrılar⁽²²⁾ da cennet gibi kutsal krallıklarından seni almak için gelecekler.

Dairenin merkezinde, Bilgi'nin Sahibi, Dans Üstadı Lotüs, Karma'nın Meyvelerini Olgunlaştıran (87) Sahip, beş renkte ışıkmaktadır. Onu, Kırmızı Dâkinî Ana sarmıştır. (88) Elinde kıvrık bir bıçak ve içi kan dolu bir kafatası vardır. Dans eder ve elyle sihir işareti yapar.(89)

Dairenin doğusunda, beyaz renkli, güleç yüzüyle, Beyaz Dâkinî Ana'nın sardığı, Dünyadaki Bilginin Sahibi, eğri bir bıçak ve kan dolu bir kafatası tutarak, oynayıp sihir mudrası yaparak gelip önünde parlayacaktır.

Dairenin güneyinde, ismine ' O ' denilen Bilgi Sahibi Tanrı, sarı renkli, gülümser, Sarı Dâkinî Ana'yla sarılmış, eğri bir bıçak ve kan dolu bir kafatası tutarak, dans edip sihir mudrası yaparak gelip önünde parlatacak.

Dairenin batısında Büyük Sembol'ün (90) Bilgisinin Sahibi, kırmızı renkli, güler ve ışıldar, Kırmızı Dâkinî Ana'yla sarılmış, bir tırpan ve kan dolu bir kafatası tutarak ve sihir mudrası yaparak gelip önünde parlayacak.

Dairenin kuzeyinde Kendi Kendine Gelişen Bilginin Sahibi Tanrı, yeşil renkli, yarı kızgın, yarı gülümser bir ifadeyle, ışıldayıp, Yeşil Dâkinî Ana'yla sarılmış, eğri bir bıçak ve kan dolu bir kafatası tutarak oynayıp sihir mudrası yaparak gelip karşında parlayacak.

Bilgi Sahipleri'nin etrafındaki Dış Daire'de sayısız Dâkiniler (91) vardır. Ölülerin yakıldığı sekiz yerin dâkinileri, dört sınıfın dâkinileri, üç yerin, otuz kutsal yerin ve yirmi dört ziyaretin dâkinileri, erkek ve kadın kahramanlar, göksel savaşçılar, erkek ve kadın iman koruyucu tanrılar; herbiri altı kemik süsle süslenmiş, kaval kemiklerinden yapılmış boru ve trampetlerle, insan kelle-

(22) Rîg-hazın (Rîg-zin): Bilgiye sahip. Bu tanrılar yalnızca Tantrik inançların tanrılarıdır.

BİRİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

sinden yapılmış dümbeleklerle, insan derisinden yapılmışa benzeyen (92) kaba bayraklarla, insan derisinden (eyvan) gölgelikler, flamalarla, insan pisliğinden buhur yakarak, bir sürü müzik âleti taşıyarak yeryüzünün her bölümünü doldurarak, her yeri titreterek, hareket ettirerek, kuvvetli gürültülerle inleterek, insanı şaşkına çevirerek, çeşitli danslar yaparak, sadık kişiyi kurtarmaya, haini cezalandırmaya geleceklerdir. (93)

Ey soylu oğul, Bilgi Sahibi beş belli başlı tanrının kalbinden aynı anda çıkan Bilgi'nin beş renkli ışıını, saf, göz kamaştıran, duru, korkudan şımşekler gibi kalbine çarpacak. O kadar parlak olacaklar ki, göz ona dayanamaz.

Aynı anda, kaba dünyadan gelen soluk mavi bir ışık, Bilgi ışıınımları boyunca gözükecektir. Kendi eğilimlerinin seni aldatması sonucu, ışıınımlardan korkacaksın. Onlardan kaçmak isteyeceksin ve kaba dünyanın soluk mavi ışığına doğru çekileceksin. Korkma; fakat kendinin olması için, Bilgi'yi tanı.

Bu ışıınımlarda Hakikât'in sesi bir gök gürültüsü gibi uğuldayacak. Ses, devrilen dalgalar gibi gelecek ve 'Öldür! Öldür!' sesi ve korku veren mantralar (94) işitilecek.

Korkma, kaçma. Dehşete kapılma. Bunları kendi şuurunun (iç ışığının) melekeleri olarak tanı.

Kaba dünyanın soluk mavi ışığına gitme. Kapılırsan aptallığın hâkim olduğu kaba dünyaya düşecek, hayvanlığın, sessizliğin, esaretin sınırsız acılarını çekeceksin. Ve oradan çıkabilmen için çok uzun bir zaman geçecek. Buna kapılma.

Beş renkli, göz kamaştıran ışıınma inan. Zihnini 'Bilginin Muzaffer Sahibi Tanrılar' üzerine topla. Yalnız şunu düşün: 'Bilgi Sahipleri, kahramanlar ve Dâkiniler, kutsal cennet krallıklarından beni almak için geldiler. Hepsine yalvarırım. Bugüne kadar Üç Zamanın Beş Buddha Mertebesi, şefkat ve lütuf eseri ışıınımlarını bana gönderdiler; fakat heyhat! Ben onlar tarafından kurtarılamadım. Ben ne zavallı bir varlığım. Bilgi Sahipleri beni buradan aşağılara göndermesinler. Şefkatlerinin çengelleri ile beni tutsunlar ve beni cennet ülkelerine

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

götürsünler.' Bunu düşünerek şu duayı et:

'Ey Bilgili Tanrılar, lütfen beni dinleyiniz;

Beni büyük sevginizin yoluna sevk ediniz.

**Sangsâra'da aşırı eğilimlerim yüzünden başıboş
gezdiğim zaman,**

**Aynı Zamanda Doğan Bilgi ışığının parlak yolu
üzerinde,**

**Bilgi Sahipleri, Kahramanlar ordusu beni
götürebilsinler.**

**Analar grubu, Dâkiniler beni korumak için kol-
lasınlar;**

**Beni Bardo'nun korkunç tuzaklarından kurtar-
sınlar;**

Ve beni Cennet Krallıkları'na götürsünler.'

Böylece derin bir tevazu içinde yakararak Bilgi Sahi-
bi Tanrılar'm gökkuşağı ışıklarında eriyip, en saf Cennet
Krallıkları'nda (95) doğulacağı şüphesizdir.

Her sınıftan panditler (96) bu dönemi tanıyıp Kurtu-
luş'u elde edebilirler; kötü eğilimleri olanlar bile, burada,
kurtulacaklarından emin olabilirler."

Burada, Büyük Bardo Thödol'ün Chikhai Bardo'daki
Saf Işıkla karşılaşma ve Chönyid Bardo'nun Sakin
Tanrıları ile karşılaşmayla ilgili bölümü sona erer.

KIZGIN TANRILARIN DOĞUŞU, SEKİZİNCİ GÜNDEN ONDÖRDÜNCÜ GÜNE KADAR

GİRİŞ :

Şimdiye kadar Sakin Tanrılar anlatıldı. Şimdi sıra
Kızgın Tanrıların'dır. Önceki bölümde yedi tuzağın ta-
nınlanması vardı ve herhangi birinde kurtuluşu sağla-
mak kabildi.

Binlerce varlık bu bilgiyle kurtulacaklardır; pek çok
kişi böylece kurtulmakla birlikte, duygusal varlıkların
sayısı çok, kötü karma güçlü, karanlıklar yoğun, uzun za-
mandır saklanan eğilimler mevcut olduğundan, Aldanış

BİRİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

ve Bilgisizliğin tekerleği durup sızlanmadan dönmeye devam edecektir.

Bütün karşılaşmaların ayrıntılı olarak anlatılmasına rağmen, büyük bir çoğunluk, kurtuluşa erişmeksizin, gittikçe aşağılara düşerek başıboş gezinmeye devam edeceklerdir.

Sakin Tanrılar'ın tezahürleri kesildikten sonra, alevlerle çevrili, kan içici, ancak Sakin Tanrılar'ın yeni bir görünüşünden başka bir şey olmayan 58 Kızgın Tanrı gözükecektir.

Ölünün Bardo'daki bedeninin işgal ettiği yere ve kendilerini neşreden ruhsal merkeze göre farklı tezahür edeceklerdir. (97)

Bu, Kızgın Tanrılar'ın Bardosu'dur. Ve korku, dehşet tesiri altında gözüktüklerinden onları tanımak zordur. Zihin, bağımsızlığını kazanmadığından, bir kötü durumdan diğer benzer kötü durumlara geçmektedir.

Fakat bir parça bilgi kısıntısı varsa, bu devreden de kurtulmak kabildir. Bunun sebebi, korku ve dehşet veren tezahürlerin ardarda gözükmemesinin nedeni, zihni daima uyanık ve bir noktaya temerküz etmiş durumda tutusudur.

Bu devrede bilgi yoksa, din işlerinde insan derya bile olsa, değeri yoktur. Tarikattan rahipler veya metafizik ustaları bile bu devrenin teşevvüşü içinde kalmaktadırlar.

Alelâde insanlara gelince, korku yüzünden uçurumlara yuvarlanırlar ve mutsuz dünyalarda acı çekerler.

Fakat yeryüzünde, bu tanrılar hakkında fikir edinmiş mistik Mantrayâna doktrinine inananların en sıradan olanı bile bu kan içici tanrıları görür görmez onları koruyucu tanrılar olarak tanır ve onlarla karşılaşışını kendi insan tanıdıklarıyla karşılaşışını gibi olacaktır. Onlara inanıp onlarla eriyerek (98) Buddha hâliyle birleşebilecektir.

Dünyada yaşarken bu kan içici tanrıların tanımları üzerine düşünüp onlara saygıda kusur etmedikten sonra, hiç olmazsa resim ve şekillerle temsillerini tanıyarak, bu devrede onlarla karşılaşınca onları tanıyacak ve Kurtu-

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

luş'a kavuşacaktır.

Başarı buna bağlıdır.

Böylece, tarikat sahibi rahipler ve metafizik ustaları (Bardo öğretisinden yoksun kaldıklarından) dinsel uygulamaları ne denli dikkatle yapsalar, yaşarken doktrinlerini ne kadar incelikle açıklarlarsa açıklasınlar, ölümün ateşle yakıldığı yerde görülen gökkuşağı olayı ya da küllerde bulunan kutsal kemik olayına rastlanmaz. Çünkü bu kişiler sağlıklarında mistik ya da gizli (ezoterik) doktrinini kalplerinde tutmamışlar, bunlardan küçümseyerek konuşmuşlar, gizli doktrinlerin tanrılarını özel bir öğreti (inisiyasyon) ile tanınamışlar ve ölüp Bardo'ya geçip onlarla karşılaşınca bu tezahürlerin ne olduğunu bilememişlerdir. (99)

Önceden hiç görmedikleriyle aniden karşılaşınca, bu görünüş onlara antipatik geldiğinden ve bu zıtlık hissi uyandığından, acılı varlık hâlleri ortaya çıkar. Tarikat mensupları ve metafizikçiler, mistik ve gizli doktrinleri uygulamamışlarsa, gökkuşağı işaretleri ve ölünün yakıldığı ateşte kemik yuvarlakları (100) gözükmez ve nedeni de yukarıda anlatılmıştır.

Mantrayâna'ya inananların en mütevazısının ince görgü kurallarına uymayan davranışları olabilir, patavatsız olabilir, din uygulaması zayıf olabilir, giyim kuşamı yakışıksız olabilir, öğretilerin uygulamasını izlemekte güçsüz olabilir.

Kimse, ne olursa olsun, bu yüzden onu hor görmemeli, ondan şüpheyeye düşmemeli; ancak onda olan gizli bilgilere saygı duymalı. Yalnızca bu nedenle bu dönemde Kurtuluş elde edilir.

Böyle varlıklardan birinin dünya hayatı pek saygın olmasa bile, ölümünde bu işaretlerden hiç olmazsa biri gözükcektir: Gökkuşağı, kemikten şekiller ya da kutsal kemikler. Bu da gizli öğretinin vergisi, büyük ruhsal dalgaların varlığındandır. (101)

Bu Mantrayâna mistik inancına inananlardan, görüntülerin davet edilişi yöntemi üzerinde düşünmüş ve cevher-mantraları (102) uygulamış olan alelâde ruhsal durumdaki kişiler Chönyid Bardo'yu geçerek buralarda

gezilmeyeceklerdir.

Nefesleri kesilir kesilmez, Bilgi Sahibi Kadın ve Erkek Kahramanlar tarafından en katıksız cennet krallıklarına götürüleceklerdir. Ve bunun alâmeti olarak gök bulutsuz olacak, gökkuşağının ışınlımlarında eriyecekler, yeryüzü güneş içinde kalacak, bir günnük kokusu duyulacak, göklerden müzik sesleri gelecek ve ölünün kullerinde süslü kemikleri bulunacaktır.

Buradan, açıktır ki, yollarında uygulamaları tam olmayan rahipler, doktrinciler, mistikler ve bütün diğer halk için bu Bardo Thödol'ün zorunluluğu su götürmez. Fakat Büyük Kemâl ve Büyük Sembol üzerinde tefekkürde bulunmuş olanlar, ölümleri anında Saf Işığı tanıyacaklar, Dharma-Kâya'yı elde ederek Bardo Thödol'ün okunuşuna gereksinimleri olmayacaktır. Ölümleri anında Saf Işığı tanıyarak Chönyid Bardo'da Sakin ve Kızgın Tanrılar'ın görüntülerini tanıyacaklar ve Sambhoga-Kâya'yı elde edecekler; veya bunları Sidpa Bardo'da tanıyarak Nirmâna-Kâya'yı elde edeceklerdir. En üst plânlarda yeniden doğacaklar ve gelecek hayatlarında bu doktrine rastlayacak ve karmanın (103) sürekliliğinin sevincini duyacaklardır.

Bu yolla, Thödol, tefekkürsüz olarak (meditasyon yapılmaksızın) Buddha hâline erişebilen bir doktrindir. Bu, doktrinin sadece dinlenilmesiyle kurtaran bir uygulamadır. Kötü karma ile yüklü varlıkları Gizli Yol'a çeker. İnsiye olsun olmasın aniden bir farklılaşma hasıl eder. Tam Aydınlanma'ya aniden götüren derin Bilgi'dir. Onun erişebildiği duygulu varlıklara kötülük erişmez.

Bu öğretisi ve Tahdol'ün öğretisi (104), tıpkı bir türkuaz taşına kakılmış altın bir mandal⁽²³⁾ gibi, birbirine eklenmiştir. Onları birleştirirsiniz. Böylece bu Thödol'ün kaçınılmazlığı kanıtlandıktan sonra, Bardo'da Kızgın Tanrılar'la karşılaşmanın anlatımına, şimdi sıra gelmiştir.

.....
(23) Kutsal işaret.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

SEKİZİNCİ GÜN:

Ölüyü yine adıyla çağırarak ona şöyle deyiniz:

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle! Bundan evvelki Bar-do'da üstünde parıldayan Sakin Tanrılar'ı tanıyamadığından, buralara, başıboş gezinmeye geldin. Şimdi, sekizinci günde, kan içici Kızgın Tanrılar gelip üstünde parıldayacaklar.

Ey soylu oğul, Büyük Muzaffer Buddha-Heruka (105), koyu kahve renkli; üç başlı, altı elli, sağlam basan dört ayaklı; sağ yüzü beyaz, sol yüzü kırmızı, ortası koyu kah-verengi; vücudu parlak alevler çıkararak, dokuz gözü alabildiğine açılmış, insanı donduracak kadar sabit bakışlı, kirpikleri şimşek gibi titreyerek, sık ve parlak dişlerini göstererek; a-la-la, ha-ha diye kulak delen çığlıklar atarak, ısıklık sesleri çıkararak, saçları dimdik; kırmızı-sarı ışıklar saçarak; başları kurutulmuş insan kafaları, ay ve güneş armalarıyla, taze kesilmiş insan başlarından, kara yılanlardan çelenkler takınmış; sağ ellerinin ilkinde bir tekerlek, ortasında kılıç, sonuncusunda balta; sol ellerinin ilkinde çan, ortadakinde bir insan kafa derisi, sonuncusunda bir çuval (Soc) tutarak; vücudu Ana Buddha-Krotishaurima (106) ile sarılmış; Krotishaurima, sağ eliyle boynunu tutarak, sol eliyle tuttuğu kan dolu bir deniz kabuğunu ağzına götürerek, gürültülü çığlıklar atarak ve gök gürültüsü gibi hırıltılar çıkararak gelir. Bu iki tanrıdan parlak bilgi ışıkları, gözeneklerinden bir ateş dorjesi çıkar. Bu iki tanrının her biri bir bacağı bükülü ve diğeri düz ve gergin, boynuzlu kartalların (107, taşıdığı bir örtü (dais) altında ancak senin düşüncelerinden çıkmaktadırlar; gelip üstünde parlayacaklar. Onlardan korkma. Dehşete kapılma. Bunları kendi zihninin meydana getirdiği beden şekilleri olarak kabul et.

Bunu, kendi koruyucu tanrın olarak bil, korkma, dehşete kapılma; çünkü gerçektir bu, Baba-Ana Bhagavân Vairochana'dır. Onları tanıdığın an Kurtuluş elde edilir. Onları tanırsan, birden koruyucu tanrıda eriyerek Sambhoga-Kâya'da Buddha hâli elde edilir."

BİRİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

DOKUZUNCU GÜN:

Korku ve dehşet yüzünden onlardan kaçılırsa, dokuzuncu gün Vajra Mertebesi'nden kan içici tanrılar karşılamaya gelecekler. Karşılaşma, ölü ismiyle çağrılarak şöyle yapılır:

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle. Vajra Mertebesi'nden, kan içici Bhagavân Vajra-Heruka isimli, koyu mavi; üç yüzlü, altı elli, dört ayağı sağlam yerde; birinci sağ elinde dorje tutarak, ortada bir kafa derisi, sonuncu da bir balta ile; ilk sol elinde bir çan, ortada kafa derisi, sonuncuda bir çuval; vücudu Ana Vajra-Krotishaurima ile sarılı, Krotishaurima, onun boğazını sağ eliyle tutarak, sol eliyle ona içi kan dolu bir deniz kabuğu vererek gelecek. Bu senin beyninin doğu tarafından hasıl olacak ve gelip üzerinde parlayacak. Korkma. Dehşete kapılma, gerçekte bunlar Baba-Ana Bhagavân Vajra-Sattva'dırlar. Onlara inan. Onları tanır tanımaz Kurtuluş'a ereceksin. Onları böyle bilerek, kendi koruyucu tanrıların olarak tanıyarak ve onlarda eriyerek Buddha hâlini elde edeceksin."

ONUNCU GÜN:

Bu defa da, tanıma, kötü fiillerin karanlıkları çok büyük olduğundan yapılamamışsa, korku ve dehşetten kaçılmışsa: "Onuncu günde, Mücevher Mertebesi'nden kan içici, sarı renkte; üç yüzlü, altı elli, yere sağlam dayanmış dört ayaklı; yüzünün sağ tarafı beyaz, sol tarafı kırmızı, ortası koyu sarı; alevlerle çevrili; altı elin ilkinde bir mücevher, orta eliyle üç dişli bir çatal, sonuncusuyla bir sopa; sol ilk elinde bir çan, orta eliyle bir kafa derisi, son eliyle üç dişli bir çatal tutarak, gövdesi Ana Ratna-Krotishaurima ile sarılı; Ana, sağ eliyle onu boynundan tutarak, sol eliyle içi kan dolu bir deniz kabuğu uzatarak Ratna-Heruka gözükecek. Onlar beyninin güneyinden çıkarak gelip önünde parlayacaklar. Korkma, dehşete kapılma. Onları kendi zihninin bir şekli say. Onlar senin koruyucu tanrılarıdır. Dehşete düşme. Gerçekten onlar Baba-Ana Bhagavân Ratna-Sambhava'dırlar. Onlara i-

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

nan. Onları böylece tanımak, anında Kurtuluş'a ermektir. Onları böyle kabul ederek, onları koruyucu tanrılar bilecek, onlarda eriyerek Buddha hâli o anda elde edilir."

ONBİRİNCİ GÜN:

Bu karşılaşmaya rağmen, kötü eğilimlerin kuvveti ile, korku ve dehşet, onların koruyucu tanrılar olduğunu kabule mâni olur ve onlardan kaçılırsa, onbirinci günde Lotüs Mertebesi'nden olan kan içici, ölüyü karşılamaya gelecek. Karşılaşma, ölü ismi ile çağrılarak şöyle yapılır:

"Ey soylu oğul, onbirinci gün, Lotüs Mertebesi'nden kan içici, siyahımsı kırmızı renkli; üç yüzlü, altı elli, dört ayağı yere sıkıca basmış; sağ yüzü beyaz, sol yüzü kırmızı, ortası koyu kırmızı; ilk sağ elinde bir Lotüs, ortada üç dişli bir çatal, sonuncuda bir labut (massue); ilk sol elinde bir çan, ortada kan dolu bir kafa derisi (108), sonuncuda küçük bir dümbelek tutarak; vücudu Ana Padma-Krotishaurima ile sarılı ve o, sağ eliyle onun boynunu tutarak, sol eliyle ona içi kan dolu bir deniz kabuğu sunarak, Bhagavân Padma-Heruka gözükecek. Birleşmiş Baba ve Ana, beyninin batısından çıkacaklar ve gelip üstünde parlayacaklar. Bundan korkma. Dehşete kapılma. Sevin. **Onları kendi zihninin ürünü olarak tanı ve onlar koruyucu tanrılardır**, ürkme. Gerçekten onlar Baba-Ana Bhagavân Amitâbha'dırlar. Onlara inan. Bu bilgiyle birlikte Kurtuluş gelecektir. Onlara bu gözle bakarak onları koruyucu tanrılar olarak bilecek, birden onlarda eriyecek ve Buddha hâlini elde edeceksin."

ONİKİNCİ GÜN:

Böyle bir karşılaşmaya rağmen, daima kötü eğilimler yüzünden geriye çekilerek, dehşet ve korku uyandırdığından tanrılar tanınmamış ve onlardan kaçımış olabilir. Böylece onikinci gün Karmik Mer-tebe'den kan içici tanrılar, dişi Kerima, Htamenma ve Wang-chugma (109) ölüyü almaya geleceklerdir.

Onları tanımayan dehşete düşebilir. Karşılaşma, ölü

ismiyle çağrılarak şöyle yapılır:

"Ey soylu oğul, onikinci günde, Karma Mertebesi'nden kan içici tanrı, koyu yeşil renkli; üç yüzlü, altı eli, dört ayağı sağlamca yere basmış; yüzünün sağ yanı beyaz, sol yanı kırmızı, ortası koyu yeşil; anlı şanlı görünüşte; altı elinden ilk sağ elinde bir kılıç, orta elinde üç dişli çatal, sonuncusuyla bir nacak (massue); ilk sol eliyle bir çan, orta eliyle bir kafa derisi, sonuncusuyla bir çuval (soc) tutarak, Karma-Heruka; vücudu Ana Karma-Krotishaurima ile sarılı ve o, sağ eliyle onun boğazını tutarak, sol eliyle ona kızıl bir deniz kabuğu uzatarak, her ikisi birlikte, beyninin kuzey bölümünden çıkıp üstünde parlayacaklar. Bundan korkma, dehşete kapılma, ürkmek. Onları kendi zihninin bir ürünü olarak tanı. Gerçekte onlar, Baba-Ana Bhagavân Amogha-Siddhi'dirler. İnan, mütevazı ol, yumuşa. Böylece Kurtuluş gelecek. Bu bilgi ile onları koruyucu tanrın olarak görerek, aniden onların hâlini elde edeceksin. "

Gurunun seçtiği öğretisi ile, onların, insanın kendi düşünce-kalıpları olduğu öğrenilir. Örneğin bir aslan postu gören ve onun bir aslan postu olduğunu anlayan bir kişi korkudan kurtulur, zira görülenin sadece bir aslan postu olduğu anlaşılmazsa insan korkuya kapılır ve bu korku "Bu sadece içi saman dolu bir aslandır." diyene kadar devam eder. Korkudan böyle kurtulunur. Aynı şey burada gökler kadar çok sayıda kan içici tanrılar grubu görününce vuku bulur, bu görünüş korku ve dehşet verir. Fakat bu karşılaşma anlaşıncı insan onları kendi koruyucu tanrıları, kendi düşünce-kalıpları olarak görür. Böylece, daha evvel alışılan Ana Saf Işık üzerinde ikincisi, İnen Saf Işık hasıl olunca ve Ana Saf Işık'la İnen Saf Işık, ikisi birden, birbirine sıkıca bağlanmış iki varlık gibi ayrılmazcasına parlayınca, bir iç açılışla meydana gelen aydınlık parlar ve insan kendi kendisine, kendi aydınlığını elde ederek, kendi kendini tanıyarak kurtulur.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

ONÜÇÜNCÜ GÜN :

Bu karşılaşma da elde edilmezse, hatta şimdiden yol üzerinde olan şahıslar bile⁽²⁴⁾ buradan düşecek ve Sangsâra'da başıboş dolaşacaklardır. O zaman, ölünün kendi kafasından çıkan Sekiz Kızgın Varlık, Kerimalar ve Htamenmalar, çeşitli hayvan başları ile gelip ölünün üzerinde parlayacaklar. Karşılaşma, ölü ismi ile çağılarak şöyle yapılır:

"Ey soylu oğul, dikkatle dinle! Onüçüncü günde beyninin doğusundan Sekiz Kerima gelip üstünde parlayacaklar. Bundan korkma. Beyninin doğusundan Beyaz Kerima (110), sağ eliyle bir insan cesedini nacak gibi tutarak, sol elinde içi kan dolu bir kafa derisi, gelip üstünde parlayacak.

Korkma.

Güneyinden Sarı Tseurima (111), bir yay ve atmaya hazır bir ok tutarak; batısından Kırmızı Pramoha (112), bir makara (113) tutarak; kuzeyinden Siyah Petali (112), bir dorje ve kan dolu bir kafa derisi tutarak; güney doğudan Kırmızı Pukkase (112), sağ elinde bağırsaklar tutarak ve sol eliyle onları ağzına götürerek; Güney batıdan Koyu Yeşil Ghasmarı (112), sol eliyle içi kan dolu bir kafatası tutarak ve sağ elindeki dorje ile onu karıştırarak ve bir taraftan da bu kanı büyük bir hızla içerek; kuzey batıdan Sarı-beyaz Tsandhali (114), bir kafayı kopararak, sağ eliyle bir yürek tutarak ve sol eliyle, yutacağı bedeni ağzına götürerek; kuzey doğudan Koyu Mavi Smasha, bir vücudun kafasını koparıp yiyerek; Sekiz Mekân'ın, ya da Sekiz Yön'ün Kerimaları, Beş Kan İçici Baba'nın etrafında, gelip üstünde parlayacaklar.

Ama, korkma.

Ey soylu oğul, kendilerini dış bir Daire'nin çevirdiği, beynin sekiz yönünden gelen Sekiz Htamenma gelip üstünde parlayacaklar: Doğudan, Koyu Kahverengi Aslan Başlı, elleri göğsüne kavuşturulmuş, ağzında bir insan vücudu tutarak ve yelesini sallayarak; güneyden, Kırmızı Kaplan Kafalı, elleri yere doğru kavuşturulmuş, sivri

.....
(24) Ruhsal gelişme yolunda olan.

dışleri yüzünün gerginliği arasından gözükerek ve korkunç büyük gözlerle bakarak; batıdan, Siyah Tilki Kafalı, sağ eliyle bir ustura ve sol eliyle, bir taraftan yediği ve kanını yaladığı bağırsakları tutarak; kuzeyden, Koyu Mavi Kurt Kafalı, iki eliyle tuttuğu bir cesedi yiyerek ve korkunç gözlerle bakarak; güney doğudan Beyaz-sarımsı Akbaba Kafalı, omuzunda insana benzer dev bir vücut taşıyarak ve elinde bir iskelet tutarak; güney batıdan, Koyu Kırmızı Mezarlık Kuşu Kafalı, sırtında dev bir beden taşıyarak; kuzey batıdan, Siyah Karga Başlı, sol eliyle bir kafa derisi, sağ eliyle bir kılıç taşıyarak, kalpleri ve ciğerleri yiyerek; kuzey doğudan, Koyu Mavi Baykuş Kafalı, sağ elinde bir dorje, sol elinde bir kılıç tutarak ve bir şeyler yiyerek; beyninden çıkanı ve kan içici Babalar'ı çevreleyerek gelip üstünde parlayacaklar. Bundan korkma.

Onları kendi zihnî yeteneklerinin düşünce-kalıpları, şekilleri olarak tanımayı bil."

ONDÖRDÜNCÜ GÜN:

"Ey soylu oğul, ondördüncü günde Kapı Bekçileri, yine beyninden çıkıp gelerek üzerinde parlayacaklar. Bir defa daha, onları tanı.

Beyninin doğu bölümünden İğne Taşıyan⁽²⁵⁾ Kaplan Başlı Beyaz Tanrıça, sol elinde içi kan dolu bir kafa derisi; güneyden Domuz Kafalı, Kementli Sarı Tanrıça; batıdan Aslan Kafalı, Demir Zincir Taşıyan Kırmızı Tanrıça; kuzeyden Yılan Kafalı, Çingiraklı Yeşil Tanrıça gelecek. Kafandan çıkmış Dört Kapı Bekçisi, böylece gözüküp gelerek üstünde parlayacaklar.

Ey soylu oğul, bu otuz Kızgın Tanrı, Heruka'nın çevresinde Daire biçiminde yirmisekiz çeşit silâh taşıyan, başları çeşitli biçimde kudretli Tanrıça; yine beyninden çıkarak gelip üstünde parlayacaklar. Bundan korkma.

Bütün sana parlak gözükenleri kendi zihnî meleke-

.....
(25) Aiguillon: Mecazî mânâda, egoizma (nepsi emmare) anlamındadır.

lerinin düşünce-kalıpları olarak tanı. Bu anda hayatı önemi haiz olarak, gurunun sana uyguladığı öğretileri hatırla.

Ey soylu oğul, şunların doğduğunu göreceksin: Doğudan, bir dorje ve bir kafatası tutan Yak Kafalı Esmer Tanrıça Râkshasa; elinde bir Lotüs tutan Sarı-kırmızı Yılan Kafalı Brahma Tanrıça; elinde üç dişli çatal tutan Koyu Yeşil Leopar Kafalı Büyük Tanrıça; elinde bir tekerlek tutan Mavi Maymun Kafalı Saygısızlık Tanrıçası; elinde bir kılıç tutan Kırmızı Kar Ayısı Kafalı Bakire Tanrıça; en sonunda, elinde bir düğümlemiş bağırsak tutan Beyaz Ayı Kafalı Tanrıça Indra. Bu doğunun altı Yogisi, kafanın merkezinden çıkarak gelip üstünde parlayacaklar.

Bundan korkma.

Ey soylu oğul, güneyden Yarasa Kafalı Zevklerin Sarı Tanrıçası, elinde bir ustura tutarak; Makara Kafalı (113) Kırmızı Sakin Tanrıça, elinde ölülerin külü konulan bir kap tutarak; Akrep Kafalı Kırmızı Tanrıça Amritâ, elinde bir Lotüs tutarak; Şahin Kafalı Beyaz Ay Tanrıçası, elinde bir dorje tutarak; Tilki Kafalı Koyu Yeşil Tanrıça, elinde bir topuz tutarak; en sonunda Kaplan Kafalı Siyah Sarımsı Tanrıça Râkshasî, elinde içi kan dolu bir kafatası tutarak gelip parlayacaklar. Bu Tanrıçalar güneyin altı Yogisi'dir, yine kafanın güney bölümünden çıkıp gelmiş olarak üstünde parlayacaklar. Bundan korkma.

Ey soylu oğul, batıdan şunlar gözükecek: Akbaba Kafalı, Yeşilimsi Siyah İnsan Yiyici Tanrıça, elinde bir sopa tutarak; At Kafalı Kırmızı Zevkler Tanrıçası, büyük bir cesedin gövdesini taşıyarak; Kartal Kafalı Beyaz Kudretli Tanrıça, elinde bir topuz taşıyarak; Köpek Kafalı Sarı Râkshasî, elinde bir dorje taşıyarak ve bir ustura ile keserek; Hüdühüd Kuşu (ibibik) Kafalı Kırmızı Arzu Tanrıçası, gerilmiş bir yay taşıyarak ve okla nişan alarak; ve nihayet, Geyik Kafalı Yeşil Zenginliğin Bekçisi Tanrıça, elinde ölülerin küllerini koymaya mahsus kap taşıyarak. Bu batının altı Yogisi, kendi beyninin yine batı bölümünden çıkmış olarak önünde parlayacaklar. Bundan korkma.

Ey soylu oğul, kuzeyden şunlar gözükecek: Kurt Ka-

falı Mavi Rüzgâr Tanrıçası, elinde bir bayrak sallayarak; Kırmızı İbis (kelaynak-kara leylek) Kafalı Tanrıça Kadın, elinde tehditkâr bir mızrak taşıyarak; Domuz Başlı Siyah Tanrıça, elinde bir sürü kanca taşıyarak; Karga Kafalı Kırmızı Yıldırım Tanrıçası, elinde bir çocuk cesedi taşıyarak; Fil Kafalı Yeşilimsi Siyah, Büyük Burunlu Tanrıça, elinde büyük insan cesedi taşıyarak ve bir kuru kafa içinden kan içerek; nihayet Yılan Kafalı Büyük Mavi Su Tanrıçası (115), elinde bir demet yılanla gelecekler. Bunlar kuzeyin altı Yogisi'dir; beyninin kuzey bölümünden çıkarak gelip üstünde parlayacaklar. Bundan korkma.

Ey Soylu oğul, beyninden çıkmış Dört Kapı Yogisi de gelip üstünde parlayacaklar: Doğudan, Guguk Kuşu Kafalı Siyah Mistik Tanrıça, elinde bir demir çengel tutarak; güneyden Keçi Kafalı Sarı Mistik Tanrıça, elinde bir düğüm tutarak; batıdan Aslan Kafalı Kırmızı Mistik Tanrıça, elinde bir demir zincir tutarak; kuzeyden Yılan Kafalı Yeşilimsi Siyah Tanrıça. Bunlar Kapı Bekçisi Dört Yogi'dirler; kafandan çıkarak gelip üstünde parlayacaklar. Bunlar Altı Heruka Tanrısı'nın Râtna-Sambhavası'nın beden kudretlerinden çıkan Yirmisekiz Kudretli Tanrıça'dır. Onları tanı.

Ey soylu oğul, Sakin Tanrılar Dharma-Kâya'nın Boşluğu'ndan çıkarlar. Kızgın Tanrılar Dharma-Kâya'nın Titreşimi'nden çıkarlar. Onları tanı. (116) Bu anda, **kendi beyninden çıkan** Ellisekiz Kan İçici Tanrı, üstünde parlayınca, **onları kendi zekânın titreşimleri olarak tanır-san** bu kan içicilerin gövdesinde birleşerek eriyecek ve Buddha hâlini elde edeceksin.

Ey soylu oğul, **onları şimdi tanımamakla ve korku yüzünden onlardan kaçmakla bir kere daha azaplar seni boğacak.** Bunu bilmiyorsan, Kan İçici Tanrılar seni korkuttuğunda şaşırarak, dehşet içinde kalacak, kendini kaybedeceksin.

Kendi düşünce-kalıpların, aldatıcı hayaller olarak etrafında dönecek ve Sangsâra'da başıboş dolaşacaksın. Şaşırmaz ve dehşete kapılmazsan Sangsâra'da gezinip durmazsın.

Hem, en büyük Sakin ve Kızgın Tanrılar'ın gövdeleri gökler kadar geniştir. Ortancaların boyları Meru Dağı gibidir. (117) En küçükleri senin kendi boyundan onsekiz defa daha büyüktür. Bundan korkma, dehşete kapılma. İlâhî parlak şekiller veya ışınımlar altında gözükken olayları **senin kendi düşüncenin yayınları** olarak tanırsan, Buddha hâli de bu bilgiyle aynı anda elde edilir. **'Buddha hâli bir anda elde edilir'** sözü şimdi, burada uygulanır. Bunu bu anda hatırlamak Kâyalar'la ve Titreşimler'le birleşerek Buddha hâlini elde etmektir.

Ey soylu oğul, sana gelecek korkutucu şekiller ne olursa olsun, onları kendi düşünce-kalıpların olarak tanı.

Ey soylu oğul. Onları tanımaz ve korkarsan, o zaman bütün Sakin Tanrılar, Mahâ-Kâla (118) şeklinde ve bütün Kızgın Tanrılar Dharma-Râja (Ölüm Meleği) şeklinde parlar; kendi düşünce-kalıpların, hayaller (Mâralar) olduğundan Sangsâra'da gezersin.

İnsan kendi düşünce-kalıplarını tanımazsa, Kutsal Metinler (Sutra ve Tantralar) hakkında şahıs ne kadar bilgili olursa olsun, bütün bir kalpa⁽²⁶⁾ boyu din uygulamasından ayrılmamış olsa bile, Buddha hâline erişemez. Kendi düşünce-kalıpları büyük hünerle, bir kelime ile tanınabilirse, Buddha hâline erişilir.

Eğer düşünce-kalıpları ölü tarafından, ölümünden itibaren idrak edilmezse, Dharma-Râja kalıpları (Ölüm Meleği), Chönyid Bardo üzerinde parlayacaktır. Dharma-Râja'nın en büyük bedenleri gökler genişliğindedir. Orta boyda olanları Meru Dağı kadardır. En küçükleri insan boyunun onsekiz katıdır. Ve onlar gelir, âlemleri doldurur. Dişleri ile alt dudaklarını ısırarak, cam gibi gözlerle, saçları tepelerine toplanmış, karınları geniş, endamları ince, ellerinde kader yazılarının kayıtlı olduğu tablolar, (119) 'Vur, öldür!' diye bağırarak, bir insan kafatasını yalayarak, kan içerek, kelleleri gövdelerden ayırarak, kalpleri kopararak gelirler. Böylece gelir ve âlemleri doldu-

(26) Kalpa: Âlemin tamamıyla harap olduktan sonra yeniden inşasına kadar geçen ve milyarlarca sene süren uzun bir zaman. Bazılarına göre, 25.000 senelik bir devre. Buna "Bir Brahman Günü" de derler.

rurlar.

Ey soylu oğul, böyle düşünceler ortaya çıktığı zaman, **korkma, şaşırma. Şimdi senin sahip olduğun beden, karmik eğilimlerden doğan bir düşünce-bedeni olduğu için, ona istediği kadar vursunlar, parça parça etsinler, o ölmez.**

Senin bedenin gerçekten boş (vide) tabiatlı olduğundan, korkmamalısın. **Ölüm Meleği'nin vücudu da senin düşüncenden çıkan titreşimlerden, yayımlardan meydana gelmiştir; maddeden yapılmamıştır. Boş, boşu yaralayamaz. Senin düşünce yayınlarının ötesinde, kendi dışında, Sakin, Kızgın, Kan İçici, çeşitli başları olan, gökkuşağı ışıkları, Ölüm Meleğinin dehşet verici şekilleri, gerçekten mevcut değildir. Bundan şüphe yoktur. Böylece bunu bilerek bütün korku ve dehşet kendiliğinden dağılır, bir anda erir gider ve Buddha hâli elde edilir.**

Bunu bilebilirsen, Koruyucu Tanrıların'a sevgi ve imanıyla, seni Bardo'nun tuzaklarından gelip kurtaracaklarına inanarak şunu düşün: 'Onlara sığınıyorum.' Kıymetli Üçlü'yü düşün, ona karşı sevgi ve imanını göster. Koruyucu Tanrın kim olursa olsun, onu adıyla çağırarak şöyle de: (120)

'Heyhat! İşte Bardo'da başıboş geziyorum, gel beni kurtar, lütfunla koru beni Kıymetli Kurtarıcım!'

Hâmini adıyla çağırarak ona şöyle de:

'Heyhat! İşte Bardo'da başıboş geziyorum, beni lütfundan mahrum etme!'

Kan İçici Tanrılar'a da güven ve onlara şu duayı et:

'Heyhat! Aldatıcı hayallerin zoruyla Sangsâra'da gezerken, terk edilmişliğin, korkunun, dehşetin yolunda,

Sakin ve Kızgın Bhagavânlar'ın orduları beni yönetsin,

Çok sayıda Kızgın Tanrıçalar beni kollayıp korusun,

Ve beni Bardo'nun korkunç tuzaklarından kurtarsınlar,

Beni Tam Aydınlanmış Buddhalar'ın yoluna koy-sunlar.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

Ben yalnızken, sevdiğim dostlardan uzak gezerken,

**Düşüncelerinin boş kalıpları burada parıldarken,
Buddhalar lütuflarının kudretini gösterebilirler,
Bardo'ya korku ve dehşet erişmesin diye.**

**Beş Bilgi Işığı burada parıldarken,
Korkuda olmamanın ve Bardo'yu tanımanın
güvenini bulayım.**

**Kötü karmanın gücüyle ıstırap çekilirken,
Koruyucu Tanrılar bu felâketi dağıtsınlar,
Gerçeğin doğal sesi binlerce gök gürültüsü gibi dal-
galar hâlinde gelirken,**

Altı Hece'nin (121) sesine dönüşsün.

**Ben savunmasızken karma uygulanacağından,
Lâtif Kurtarıcı'ya⁽²⁷⁾ beni koruması için yal-
varıyorum.**

**Ben burada karmik eğilimlerin sefaletinden azap
çekerken,**

Saf Işığın mutluluğu gözüksün.

Beş Unsur⁽²⁸⁾ düşmanca davranmasın.

**Ancak, Aydınlanmışlar'ın Beş Mertebesi'nin
âlemlerini görebileyim.'**

Böylece, derin bir tevazu ile, her korkuyu dağıtacak bu duayı et. Sambhoga-Kâya'daki Buddha hâline, kuşkusuz erişilecektir.

Bu önemlidir, dikkatle bu duayı üç veya yedi defa tekrarla."

Kötü karma ne kadar ağır olursa olsun, kalan karma ne kadar hafif olursa olsun, kurtuluşun elde edilmemesi imkânsızdır.

Bununla beraber, Bardo'nun her kademesinde yapılan bütün bu şeylere rağmen tanıma hâlâ yapılamamışsa, Sidpa Bardo denilen üçüncü Bardo'da, daha uzaklarda başıboş dolaşmaya devam etmek kabildir. Bu karşılaşmanın ayrıntıları da ilerde verilecektir.

.....
(27) Chenrasee.

(28) Toprak, Hava, Su, Ateş, Esir.

SONUÇ

BARDO ÖĞRETİSİNİN ÖNEMİ

Bir varlığın dinî tatbikatı ne olursa olsun -ister tam, ister sınırlı- ölüm anında azap verici hayaller gözüktür. Bu yüzden Thödol gereklidir. Çok tefekkürde bulunanlarda⁽²⁹⁾ şuurlu prensip bedenden ayrılır ayrılmaz, Hakikat ortaya çıkar. Hayatta iken tecrübe edinmek önemlidir. Zira o zamandan gerçek tabiatlarını (entelektlerini veya şuurlu prensiplerini) tanımış ve bazı tecrübeler edinmiş olanlar, Bardo'da Saf Işık gözüktüğü zaman büyük bir kudrete kavuşurlar.

Hayatta iken Mantra'nın Mistik Yolu üzerindeki Tanrılar hakkında yapılmış tefekkür ve vizyonları görme ve bunları geliştirme çalışmaları, Chönyid Bardo'da sakin ve kızgın vizyonlar gözüktüğü zaman çok faydalı olur. Bu metne bağlanmak, okumak, ezberlemek, tam olarak hatırlamak, sözcükler ve anlamlarının iyice aydınlanması için üç defa okumak, sizi yüz tane cellat kovalasa bile sözcükler ve anlamlarını unutmamak gereklidir. Buna "İşitme Yoluyla Büyük Kurtuluş" denir; çünkü beş büyük günahı (122) işleyenler bile bu öğretiyi kulak yoluyla duyarlarsa, kurtulacaklarından emindirler.

Öyleyse bu metni büyük topluluklar arasında okuyun. Bunu bir defa işiten, anlamasa bile, Geçiş anında tek kelimesini unutmadan hatırlayacaktır; zira o zaman zekâ dokuz defa daha açıktır. Şu hâlde bu kitap her canlı varlığın kulağına duyurulmalıdır, her hastanın başu-

.....
(29) Meditasyon yapanlar, sağlığında bu gerçeği araştıranlar.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

cunda okunmalıdır, her cansız vücudun yanında okunmalıdır, her tarafa yayılmalıdır.

Bu doktrini duyanlar, gerçekten mutludurlar. Birçok manevî değerleri olanların, bir çok karanlıklardan kurtulanların bu öğreti ile karşılaşmaları zordur. Bu öğreti bilinse bile, anlamak zordur. İşittikten sonra, sadece şüphe edilmeyerek Kurtuluş'a kavuşulur. Şu hâlde bu doktrini seviniz; bütün doktrinlerin özüdür (tantrasıdır).

"Yalnızca İşitmekle Kurtaran", "Yalnızca Bedene (Thödol'a) Bağlı Olmaktan Kurtaran" Öğreti denilen, Geçici Durumda Gerçekle Karşılaştırma deneyi bitmiştir.

"Her şeyin özü bir ve birbirine benzerdir, tamamen sakin ve hareketsiz, hiçbir 'OLMA' belirtisi göstermeden; körlük ve aldanma cahilliği, Aydınlanma'yı unutmasından ötürü. İşte bu sebepten Kâinat olaylarını vasıflandıran faaliyet ve farklılık gibi şartları gerçekten bilemez."

Ashvaghosha, Suzuki tercümesi (The Awakening of Faith).

İKİNCİ KİTAP

SİDPA BARDO

BU, (ÖLÜM SONRASI PLÂNDA) "ANLAYIŞ YOLUYLA KURTULUŞUN DERİN ÖZÜ" DENİLEN DOKTRİNİN, YENİ BİR DOĞUM ARANDIĞI VAKİT GEÇİCİ DURUMDAKİ SAF KARŞILAŞMAYI ANLATAN BÖLÜM OLARAK TANINIR.

SRID-PA BAR-DOHI NGO-SPRÖD GSAL-HDEBS
THÖS-GROL ZHES-BYA-VA ZAB-PAHI NYING-KHU
ZHES-BYA-VAHI DVU-PHYOGS LEGS.

Okunuşu: SİD-PA BAR-DOİ NGO-TÖD SAL-DEB
THÖ-DOL SHAY-CHA-WA ZAB-PAİ NYİNG-KHU SHAY-
CHA-WAİ U-CHÖ LAY.

ŞÜKÜR

Tanrılar topluluğuna,
Koruyuculara,
Gurulara, alçakgönülle şükürler:
Geçici durumda Kurtuluş,
Onlar vasıtasıyla sağlansın.

GİRİŞ

Evvelce, Büyük Bardo Thödol'de,
Chönyid denilen Bardo öğretildi;
Şimdi Sidpa denilen Bardo'nun,
Canlı hatırası gelmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖLÜMDEN SONRAKİ DÜNYA

(Töreni uygulayan için öğretici başlangıç) : Her ne kadar şimdiye değin Chönyid Bardo'da (Gerçeğe alışkanlıkları olan ve karmaları iyi olanlar hariç) kötü karmaya sahip olanlara bir çok aktif hatırlatmalar yapıldıysa da, alışkın olmayan kötü karma sahipleri için, korku ve dehşet yüzünden, tanıma zordur. Bunlar ondördüncü güne kadar inmişlerdi ve onlara ilerki bölüm okunmalıdır.

BARDO BEDENİ DOĞUMU, OLAĞANÜSTÜ YETENEKLERİ

Üçleme'ye saygıdan, Buddha ve Bodhisattvalar'dan yardım istemek için, duadan sonra ölüyü ismiyle çağırın ve şöyle deyiniz:

"Ey soylu oğul! İyice dinle ve şunu yüreğine yerleştir: Cehennem dünyasında, Deva dünyasında ve Bardo'daki bedeninde doğuşa, olağanüstü doğuş denilir. (123)

Gerçekte, Chönyid Bardo'da Sakin ve Kızgın Tanrıların ışınımlarını hissederken onları tanıyamadığından, ölümünden sonra üç buçuk gün kadar baygın kaldın. Ve ayıldıktan sonra sendeki "Bilici"⁽³⁰⁾ asıl hâliyle uyandı ve bundan evvelki bedenine benzeyen bir ışık-beden ileri atıldı.(124) Tantrada⁽³¹⁾ söylendiği gibi:

'Etsiz kemiksiz, evvelkine ve sonradan meydana geleceğe benzeyen,

Bütün duygu yeteneklerine sahip olarak serbestçe hareket edebilen,

(30) Shespa (Şespa): Bilme fonksiyonu içindeki ruh, bilen ruh.

(31) Tantra: Rgyud (Gyud). Dinsel bir konunun Yoga-Carya Mahayana ekolüne göre yapılan araştırma yazısı.

İKİNCİ KİTAP - BİRİNCİ BÖLÜM

Mucizevî karmik kudretlere malik ve

Bardo'daki aynı tabiatla varlıkların semavî, saf gözleri ile görülebilen bir beden sahibi olarak.'

İşte öğreti.

Bahsi geçen bu ışık-beden, evvelki hayattaki et ve kemikten bedene eğilimleri taşıyan insan bedenine benzetmekle beraber, yüksek bir kaderi olan varlıkların sahip oldukları mükemmellik ve güzelliğe de sahip olmaktadır. Arzulardan doğan bu beden, Geçiş durumundaki düşünce-kalıplarının bir halüsinasyonu olup, buna arzu-bedeni denir.

Bu anda deva olarak doğacaksan Deva dünyasının, yahut asura veya insan, veya kaba bir varlık -bir vahşî insan-, veya preta, veya cehennem varlığı olarak doğacaksan, o dünyaya ait bir görünümle karşılaşacaksın.

Bedenin, 'önceki'ne benzeyecek; zira bu, alışkanlıklarından ileri gelmektedir. 'Sonradan meydana geleceğe' benzeyecek denildi; zira gelecekteki doğum yerine ait bir görünümle karşılaşacaksın.

Bu anda karşına çıkan görünümle ilgilenme. Güçsüz olma. Bunlara bağlanırsan Altı Loka'da dolaşacak ve azap çekeceksin.

Daha geçen güne kadar Chönyid Bardo'yu tanımadın ve buralara kadar indin. Şimdi Gerçeğe bağlanmak istersen, ruhunu dikkatle hareketsizlik ve hiçbir şeye bağlanmama hâlinde, karanlığın olmadığı hâlde, ilkel, parlak, bütün düşünceden arınmış hâlde tutmalısın: Sana gurun tarafından öğretilen hâlde.(125) Bu yolla, rahim kapılarından geçmeğe zorlanmadan Kurtuluş'u elde edeceksin. Fakat kendi kendini tanımaktan acız kalırsan, koruyucu tanrın veya gurun kim olursa olsun, onları derin bir sevgi ile ve mütevazı şekilde düşünerek başının üstüne gölge et. (126) Bu çok önemlidir. Dikkatini kaybetme."

(Yöneticiye Talimat): Ölünen Kurtuluş'a kavuşarak Altı Loka'ya düşmemesi için böyle konuşun. Fakat kötü karma yüzünden bu kabil olmazsa, şunları söyleyin:

"Ey soylu oğul! Tekrar dinle: 'Bütün duyumlara ve serbestçe hareket edebilme yeteneğine sahip olmak' şu demektir: **Sağlığında kör, sağır olabilirsin; fakat bu ölüm**

ötesi plânında gözün şekiller görecektir, kulağın sesler işitecek ve bütün duyu organların kusursuz ve tam bir kesinlik kazanacak. Bunun için sana denildi ki: Bardo bedenini 'bütün duygulara sahiptir'. Şimdi içinde bulunduğun varlık şartları, öldüğünün ve Bardo'da dolaşmakta olduğunun delilidir. Bunu bilerek hareket et. Öğretileri hatırla, öğretileri hatırla.

Ey soylu oğul, 'Serbest hareket' şu demektir: Düşünce yeteneğinin, yerinden (yani terk edilen bedenden) ayrıldığından, şimdiki bedeninin bir arzu-bedenidir; **kaba maddeden yapılmış değildir**. Öyle ki, şimdi senin kayalardan, tepelerden, toprak ve çakıldan, Büyük Meru Dağı'ndan bile (127) **hiçbir engelle karşılaşmadan geçebilme yeteneğinin vardır**. Buddha-Gayâ ve bir ana rahmi hariç, senin tarafından, her yer, öne arkaya geçilebilir. (128) Bu da gösterir ki, sen Sidpa Bardo'da dolaşmaktasın. Üstadının öğütlerini hatırla ve Müşfik Olan'a yalvar.

Ey soylu oğul, şimdi sen, dünyadaki ibadetinin (samâdhi) bir neticesi olarak değil de, karmik tablatta ve sana doğal olarak gelen **mucizevî bir şekilde hareket etme imkânına** (129) sahipsin. Şimdi sen Meru Dağı'nı çevreleyen dört kıtayı (127) bir anda aşabilir, istediğin yere gidersin. Bir insanın elini açıp kapayınca kadar geçen kısa bir zamanda oralara gitme kudretin var. Aldanış'ın çeşitli türleri olan bu kudretleri, şekil değiştirme yeteneğini, arzulama.(130)

Bu kudretlerden hiçbirisi, arzu etmen için imkânsız değildir şimdi. Onları engelsiz olarak uygulayabilme yeteneği sendedir. Bunu bil ve guruna yalvar.

Ey soylu oğul, 'Aynı tablatta olan, saf, semavî gözler için görülebilir.' ifadesi şu anlama gelir ki, geçiş süresince **aynı tabiat ve yapıda olan** (veya aynı bilgi düzeyinde olan) **varlıklar karşılıklı olarak birbirlerini görebilirler**. (131) Örneğin, devalar arasında doğacak olanlar birbirlerini görebilirler. Gördüklerine bağlanma. Rahim olanı düşün. 'Saf semavî gözlerle görülebilir.' demek, aynı zamanda, devalar liyakatleri sonucu doğdukları için, dhyânaları tatbik eden semavî, saf gözlerle de görünürler demektir.

Bunlar birbirlerini her an görecek değildirlir; **zihni kon-santrasyon hâlindeyken birbirlerini görürler; diğer za-manlarda görmezler.** Bazen dhyâna uygulaması es-nasında, dikkatsizliğe kapıldıklarından, birbirlerini görmeyeceklerdir. "(132)

GEÇİŞ HÂLİNDE VARLIĞIN ÖZELLİKLERİ

"Ey soylu oğul, bu çeşit beden sahibi (yeryüzünde iken alışıp sevdiği) yerleri, yakınlarını, rüyada görüldüğü gibi görecek.

Akrabani, dostlarını görüyor, onlarla konuşuyor ama, onlardan cevap alamıyorsun. Onları ve aileni ağlar görüp 'Öldüm, ne yapacağım?' diyor, sudan çıkıp ateşe atılmış bir balık gibi acı duyuyorsun. Bu anda bu acıyı hissedeceksin. Fakat ıstırap çekmenin sana hiçbir fay-dası olmayacak. Eğer tanrısal bir üstadın varsa ona yal-var.(133) Koruyucu Tanrı'ya yalvar, Rahim olana yalvar. Fakat yakınlarına ve dostlarına bağlı hissedersen kendi-ni, bunun sana hiçbir faydası olmayacak. Öyleyse bağ-lanma. Rahim olana yalvar; o zaman ne kederin, ne ürkmen, ne korkun kalacak.

Ey soylu oğul, daima harekette olan karma rüzgârı ile oraya buraya sürüklenirsen, düşüncen uçan bir tüy gibi konacak yer bulamayacak (134); durmadan, gayri ihtiya-rî, başıboş dolaşacaksın. Ağlayanlara 'Buradayım, ağ-lamayın.' diyeceksin. Fakat seni duymadıkları için 'Ölüyüm' diye düşüneceksin ve o zaman kendini bu yüzden daha da bedbaht hissedeceksin. Bunun için üzülme.

Gece, gündüz, her zaman **kurşunî bir yarı aydınlık** o-lacak. (135) Bu Geçiş durumunda bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi hatta, kırkdokuz güne (136) kadar kalacaksın. Genel-likle Sidpa Bardo'nun ıstırabının yirmiiki gün sürdüğü söylenir. Fakat karmanın belirleyici etkisi yüzünden, belli bir süre söylenemez.

Ey soylu oğul, o zaman, karmanın dayanması zor, müthiş rüzgârı seni arkandan, sağnaklar hâlinde itecek.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

Korkma. Bu senin **kendi vehmindir**. Yoğun ve korkunç bir karanlık hep önünde olacak. Bu alandan 'Vur! Öldür!' gibi korkunç bağırtılar ve başka tehditler gelecek. Korkma. (137)

Başka durumlarda, çok kötü karmaları olan kişiler kaderi bir icap olarak rākshasalar yaratırlar. Bunlar insan eti yiyen ifritler gibi, çeşitli silâhlar taşıyarak, 'Vur! Öldür!' diyerek ürkütücü gürültüler çıkarırlar. Sana doğru, hangisinin seni yakalayacağı hususunda bahse girmiş gibi, saldırırlar. Korkunç yırtıcı hayvanların kovaladığı varlıkların hayali tezahürleri görünecek. Kar, yağmur, rüzgâr sağnakları, kalabalık insan kütleleri tarafından kovalanma hâlûsinasyonları da ortaya çıkacak. Dağların yıkılması, denizin taşması, yangının çatırdaması gibi sesler işiteceksin.⁽³²⁾ Bu sesler duyulunca, dehşetle nereye olursa olsun, onlardan kaçmak istenir. Fakat yol üç korkunç uçuşumla kapalıdır: Beyaz, siyah, kırmızı; çok derin, korkunç olacaklar ve insan kendini yuvarlanmak üzere hissedecek.⁽³³⁾ Ey soylu oğul, bunlar gerçek uçuşumlar değildir; bunlar: Kızgınlık, Açgözlülük ve Aptallık'tır. O sıra düşün ki, Sıdpa Bardo'dasın. Ve Rahim olanın adını anarak şöyle dua et : 'Ya Rahim, koruyucum, beni bu mutsuz dünyalara düşürme!'

Bunları unutmayacak tarzda hareket et.

Liyakat kazanan diğerleri, samimî inanç sahipleri anlatılmaz şevkler duyacak, ölçüsüz mutluluk hissedecekler. Fakat ne liyakati ne kötü karması olan Nötr (yansız) sınıf, ne zevk, ne azap, ne sıkıntı duyacak; fakat renksiz ve aptalca bir duygusuzluk içinde olacak. Ey soylu oğul, ne olursa olsun, ne kadar zevkli duygulara kavuşursan kavuş, onlara bağlanma, onları sevmek. Dua et; her bağlılık ve her arzudan kurtul.

Hiçbir zevk ve acı duymasan, kendini sadece kayıtsız hissetsen bile, zihnini uyanık tut; düşünmekte olduğunu düşünme. (138) Bu çok önemlidir.

(32) Bunlar, ölümden sonra, beden bütünü yapın dört kaba elementin (toprak, su, ateş, hava) ayrılması demek olan ölümün, bir psikik oluşumun sonucudur. (Kişisel kayırmaların gerçek anlamı budur.)

(33) Bunları düşünmek, doğuma tekaddüm eden rahme düşmeyi anlatır.

İKİNCİ KİTAP - BİRİNCİ BÖLÜM

Ey soylu oğul, bu sıra köprü başlarında, tapınaklarda, sekiz çeşit stüpa (139) yakınında, bir parça dinleneceksin. Fakat orada uzun zaman kalamazsın. Zira düşüncen yeryüzü bedeninden ayrıdır. (140) İstedığın gibi gezip dolaşmak imkânsızlığından dolayı, kendini fena hissedecek ve sıkılacaksın. Bazen 'Bilici' (Şuurlu Ruh anlamına) donuk, bazen kaçıcı ve tutarsız olacak. O zaman aklına şöyle bir düşünce gelecek : 'Heyhat !. Ben ölüyüm, ne yapacağım?' Ve bu düşünce ile 'Bilici' kederlenecek, kalbin buz gibi olacak; sefalet, tarifsiz bir keder duyacaksın. Mademki bir yerde kendini rahat hissedemiyorsun ve mademki ilerlemek zorundasın, değişik şeyler düşünme; zihni değişmez bir hâlde bırak. (141) Sana nasip olan ne ise onunla karşılaşacaksın. (142) Bu anında hiçbir dostundan sana fayda yoktur. (143)

Düşünce-bedenin Sıdpa Bardo'daki dolaşmaları böyle olur. Bu zamanda sevinç veya keder, şahsın karmasına -geçmiş hayatında yaptıklarına- bağlıdır. Evini, hizmetçilerini, aileni, bedenini göreceksin. 'Şimdi ölüyüm; ne yapayım?' diyeceksin. Ve büyük bir bedbahtlık içinde şöyle bir düşünce gelecek sana: 'Bir beden sahibi olmak için şimdi neler vermezdin ki?' Böyle düşünerek, orada burada bir beden arayacaksın.

Ölmüş bedenine dokuz defa girilen kabil olsa bile, -Chönyid Bardo'da geçen süre yüzünden- o, kıssa donmuş, yazsa kokuşmuş olacak, veya ailen onu yakmaya götürecekt; yahut onu gömmüş olacaklar; belki suya atılmış olacak ya da kuşlara veya yabanî hayvanlara bırakılmış olacak. (144) Böylece, girecek hiçbir yer bulamadığından, kendini yarıklar arasına sıkışmış, kayaların arasındaki uçurumlarda kalmış gibi hissedeceksin.

Bu ıstırap, Geçiş Dönemi'nde, yeniden doğma çareleri aranılırken duyulur. O zaman bir beden ararken, sadece belâlar kazanacaksın. Bir beden edinmek fikrini at, ruhunu sabır hâlinde kalmaya bırak ve sabrında devamlı olmaya çalış.

Böylece de Bardo'dan Kurtuluş elde edilir."

YARGILANMA

(Yönetici için talimat) : Kötü karma yüzünden bunda bile başarı gösterememe ihtimali vardır. Bu durumda ölüyü ismiyle çağırıp ona şöyle deyiniz:

"Ey soylu oğul, dinle! **Kötü karman yüzünden acı çekiyorsun. Bu azap başka hiçbir şeyden değil, senin karmandan geliyor.** (Dünyada hür olarak yapılan işlerin zorunlu sonucu olarak.) Öyleyse Kıymetli Üçlü'ye yalvar, bu seni koruyacak.

Dua etmezsen, ne Büyük Sembol üzerinde, ne de hiçbir Koruyucu Tanrı üzerinde düşünmesini bilmiyorsa, seninle beraber doğan İyilik Perisi sana gelecek, iyi davranışlarını beyaz çakıllarla sayacak (145) ve yine seninle birlikte doğmuş olan Kötülük Perisi (146) kötü işlerini siyah çakıllarla saymaya gelecek. Bu da seni çok korkutacak 'Ben hiç kötülük etmedim.' diyerek yalan söylemeye çalışacaksın.

O zaman Ölüm Meleği, 'Karmanın aynasına bakalım.' diyecek.

Böyle diyerek her iyi ve kötü şeyin açıkça gözüksüğü Ayna'ya bakacak. Yalan, bir şeye yaramayacak. O zaman Ölüm Meleği'nin zebanilerinden biri, boynuna ip takarak seni sürükleyecek (147); başını kesecek, kalbini sökecek, bağırsaklarını dökecek, beynini yalayacak, kanını içecek, etini yiyecek, kemiklerini kıracak.(148) Fakat ölemeyeceksin. Vücudun, kıyma gibi kıyılsa bile, yaşayacak. Tekrarlanan bu cezalar sana azap, işkence olacak... Çakıl taşları sayılırken bile korkma. Ölüm Meleği'nden korkma ve ona yalan söyleme. Bedenin bir düşünce-beden olduğu için ölemez. Kafası koparılsa, derisi yüzülse bile. Gerçekten, vücudunun tabiatı 'boş'tur (149). Korkmana gerek yok. Ölüm Melekleri senin kendi halüsinasyonlarıdır. (150)

Arzu-bedenin, eğilimlerinin bir bedenidir ve boş bir bedendir. Boşluk boşluğu yaralamaz.

İnsanının kendi halüsinasyonlarından başka, insanın kendi içindekilerden başka, hiçbir şey mevcut

değildir : Ne Ölüm Meleği, ne ilâh, ne şeytan. Bunları bil ve öyle davran.

Şu anda Bardo'da olduğunu bilerek hareket et. Büyük Sembolün Samâdhisi üzerinde düşün. Bunu yapamazsan, dikkatle seni korkutan şeyleri incele. Gerçekten bu, hiçbir şeyden meydana gelmemiş, Dharma-Kâya'nın boşluğundan ibarettir. **(Bak: 2)**

Bu boşluk, hiçliğin (néant) boşluğu tabiatında değildir. Öyle bir boşluktur ki, gerçek tabiatı seni etkileyecek ve onun karşısında zekân daha açık ve seçik olarak parlayacak: Bu, Sambhoga-Kâya denilen ruh hâlidir.

Şimdi mevcut olduğun durumda dayanılmaz bir şiddetle şunları hissetmektesin: Ayrılamadığın bir boşluk ve aydınlık. Tabiatı Aydınlık olan Boşluk ve tabiatı Boşluk olan Aydınlık müdrikenin⁽³⁴⁾ ilkel, değişmez hâli Âdi-Kâya'dır. **(151)** Ve engelsiz olarak parıldayan bu kudret her yerde ışıldayacaktır. Bu da Nirmâna-Kâya'dır.

Ey soylu oğul, beni dikkatle dinle! Bu Dört Beden'in tanınmasıyla, bunlardan biri için mezuniyet elde edeceksin. Dikkatli ol. Buddhalar'ın ve canlı varlıkların sınırı buradan geçer.

Bu an çok önemlidir. Şimdi uyanık olmazsan Azap Çukuru'ndan çıkman için sayılmaz derecede çok zamanlar geçecek.⁽³⁵⁾

Burada geçerli olabilecek bir söz vardır: 'Bir anda farklılaşma yaratılır. Bir anda Tam Aydınlanma elde edilir.'

Şu anda geçmiş olan zamana kadar, Bardo, üzerinde parıldadı ve sen onu tanımadın; çünkü dikkat etmedin. Bu yüzden korktun, dehşete düştün. Yeniden dalgın olursan İlâhî Rahmet'in ipleri kopacak ve hemen bir kurtuluş olmayan yere düşeceksin. İhtiyatlı ol! Karşılaştırmalara rağmen, şimdiye kadar gerçeği anlayamadınsa da şimdi Kurtuluş'u elde edebilirsin."

(Yöneticiye talimat): Okuması yazması olmayan zavallı bir cahile hitap ediyorsanız, şunları söyleyiniz:

"Ey soylu oğul, nasıl düşünüleceğini bilmiyorsan,

.....
(34) Intellect: Müdrike, anlık.

(35) Tam tercüme: Oradan çıkmak için zaman olmayacak.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

Rahim olanı, Sangha'yı,⁽³⁶⁾ Dharma'yı,⁽³⁷⁾ Buddha'yı hatırlayarak dua et. Düşün ki, bütün bu seni korkutan tezahürler, senin Koruyucu Tanrın'dır ve sana Rahmet'tir.

Daha sen yaşayan bir insanken, inisiyasyonun sırasında sana öğretilen mistik kelimeyi ve gurunun adını hatırla ve bu adları, Ölüm Meleklerinin Adaletli Kralı'na tekrarla.

Fakat uçurumlara düşsen bile, korkma. Sana hiçbir kötülük olmaz. Korku ve dehşetten kaçın."

DÜŞÜNCENİN BELİRLEYİCİ ROLÜ

(Yöneticiye talimat): Bunları o tarzda söyleyin ki, şimdiye kadar meydana gelmeyen Kurtuluş elde edilebilsin. Bu defa da Kurtuluş'un başarılmaması mümkündür. Fakat sıkı ve devamlı bir çalışma esas olduğundan, ölüyü ismiyle çağırın ve şöyle konuşun:

"Ey soylu oğul, şimdiki tecrübelerin tıpkı bir mancınığın gerilmesi ve boşalması gibi, anı ve çok derin sevinçleri takip eden, yine anı ve şiddetli kederler tarzında olacak. Sevinçlerine hiç bağlanma ve kederlerini de hiç umursama. Daha yüksek bir plânda doğman gerekli ise, bu üstün plânın görüntüsü yavaş yavaş üzerinde doğacak.

Yaşayan akrabaların, ölülerin hayrı için bir sürü hayvan kurban edebilirler, (152) dinî âyinler yapabilirler, sadaka verebilirler. Sen gördüğün saf olmayan görüntü ile, onların bu davranışları üzerine büyük bir kızgınlığa kapılabilirsin. Bu da, senin o anda Cehennem'de doğumunu sağlar. Arkada bıraktıklarının hareketleri ne olursa olsun, onlara kızma ve onları sevgi ile düşün.

Bundan başka arkada bıraktığın servet ve eşyaya kendini bağlı hissedersen ve bunların başkalarının eline geçtiğini görerek zaafın dolayısıyla üzülsen, mallarını kullananlara kızarsan, daha üstün bir plânda doğmaya hak kazanmış olsan bile, bu his, senin o anını, psişik ola-

.....
(36) Tarikat.

(37) Şeriat.

İKİNCİ KİTAP - BİRİNCİ BÖLÜM

rak, öyle bozacaktır ki, cehennemde veya sefil ruhların, pretaların dünyasında doğmak zorunda kalacaksın. Diğer taraftan, ardında bıraktığın servete bağlı isen, bu servete burada sahip olamazsın ve servetinin sana hiçbir faydası dokunmaz. Şu hâlde her zaafı ve sahip olduğun şeylere bağlılığını terk et, onları tamamen uzağa at, onlardan bütün kalbinle vazgeç. Zenginliklere sahip olmanın önemi yoktur; hasis hislere kapılma ve her şeyi kendi arzunla terk etmeye hazır ol. Bu serveti Kıymetli Üçlü'ye ve Üstadın'a adadığını düşün ve bu çeşit zaaf ve arzularından uzak kal!

Kendi adına yapılan dinsel törenlerde, bunların gelişmesi güzel, menfaat mukabili, görenek diye yapıldığını görerek (Çünkü şimdiki hâlinle daha etraflı görebilirsin.) (153) imanında bir eksiklik, dininden şüphe duyman kabilirdir. Korkuya kapılabilirsin.

'Heyhat! Gerçekten bana ihanet ettiler!.' diye düşünebilirsin. Ve böyle düşünerek ümitsizliğe kapılabilir, duyduğun hiddet yüzünden şüpheyi düşebilir, imanını kaybedebilirsin. Oysaki sevgi duyman ve alçak gönülle inançlı olman daha iyi olurdu. Bu, anını psikolojik olarak bozduğundan, sefil hâllerden birine doğacağından emin olabilirsin.

Böyle bir düşünce tarzının sana faydası olmadığı kadar, zararı da büyüktür. Sana yapılan âyin, merasim, ne kadar baştan savma, bunu yapan kişilerin davranışları ne kadar kötü olursa olsun, şöyle düşün: 'Herhalde benim düşüncelerimde bir bozukluk var! Aynada kendi yüzüme bakarken lekeler görür gibiyim.' Güven ve sevgi duyduğun zaman, senin için bütün yapılanlar geride kalacak ve gerçekten hayrına olacaktır.

Şu hâlde SEVGİ MELEKENİ KULLANMAN ÇOK ÖNEMLİDİR; bunu unutma. İSYANKÂR DÜŞÜNCELERE SAHİP OLMAMALI, HER VARLIĞA KARŞI SAF BİR SEVGİ VE ALÇAK GÖNÜLLÜCE İNANÇ TAŞIMALISIN. Çok dikkatli ol.

Ey soylu oğul, kısaca; Geçiş durumundaki düşünce yeteneğin, dış dünyanın hiçbir kararlı objesine dayanmadığından, az kuvvetli ve devamlı hareket hâlinde bu-

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

lunduğundan, sana gelen her düşünce -imanlı veya imansız- büyük bir kudret kazanacaktır. Şu hâlde is-yankâr şeylere kapılma; hangisi olursa olsun, bir ibadet şeklini hatırla; yahut böyle şeylere alışık değilsen, saf bir sevgi, basit bir inanç göster. Rahim olana, Koruyucu Tanrın'a dua et ve kararlı olarak şöyle de:

'Heyhat! Yalnızken, sevgili dostlardan uzak, boş gezerken,

Zihnimdeki kendi fikirlerimin boş kalıplarının yansımaları, üzerimde parlarken,

**Buddhalar rahmetlerinin kudretini gösterebilirler,
Bardo'da korku, dehşet ve ürküntü olmamasını bana bağışlasınlar.**

**Kötü karmanın gücünün sefaletini yaşarken,
Koruyucu Tanrılar beni bu sefaletten kurtarsınlar.**

Gerçeğin Sesi'nin binlerce gök gürültüsü, birbirini kovalarken,

Bunlar Altı Hece'nin sesine⁽³⁸⁾ dönüşsünler.

Karmam beni kovalarken, o hiç koruyucusuz zamanda,

Rahim olan beni korusun! Yakarırım!

Bütün karmik eğilimlerin, burada, azabını çekerken,

Samâdhi'nin saf ve mutlu titreşimleri üzerimde parıldasın.'

Bu şekildeki içten bir dua sana güvenilir bir rehber olacaktır. Yardımdan yoksun kalmayacağına güvenebilirsin. Bu çok önemlidir. Bu tekrarlar, bilgi hatırlanacak ve Kurtuluş'a kavuşulacaktır."

ALTI LOKANIN TAN AĞARTILARI

(Yöneticiye talimat) : Bununla beraber, bu bilgilerin sık sık tekrarına rağmen, kötü karmanın etkisiyle Kurtuluş güç oluyorsa, bu sözleri müteaddit defalar tekrarlamak iyi olacaktır. Bir kere daha, ölüyü ismiyle çağırınız ve şöyle deyiniz:

.....
(38) OM-MA-Nİ PAD-ME-HUM.

İKİNCİ KİTAP - BİRİNCİ BÖLÜM

"Ey soylu oğul, şimdiye kadar söylenenleri anlayamadınsa, bundan evvelki hayatının bedeni gittikçe sili-necek ve gelecek hayatının bedeni gittikçe kuvvetlenecek. Bu yüzden, kederlenerek şöyle düşüneceksin: 'Ne sefaletler çekeceğim? Şimdi, edineceğim beden ne olursa olsun, onu aramaya gideceğim.' Bunu düşündükten sonra, durmadan, dalgın, oraya buraya gezineceksin. O zaman üzerinde Sangsâra'nın Altı Lokası'nın ışıkları parıldayacak. Karmanın seni doğurtacağı ışık daha fazla parlayacak.

Ey soylu oğul, dinle. Bu altı ışığın ne olduğunu bilmek istersen, onlar şunlardır: Devalar Dünyası'nın soluk beyaz ışığı, Asuralar Dünyası'nın soluk yeşil ışığı, İnsanlar Dünyası'nın soluk sarı ışığı, Kaba Dünya'nın soluk mavi ışığı, Pretalar Dünyası'nın soluk kırmızı ışığı ve Cehennem Dünyası'nın soluk kurşuni, duman renkli aydınlığı. Bu anda, karmanın tesiri ile vücudun, yeniden doğacağın dünyanın rengini alacak.

Ey soylu oğul, bu öğretinin çok özel olan değeri, işte, asıl bu anda önemlidir. Üzerinde parıldayan hangi ışık olursa olsun, onu Rahim olanın kendisini düşünür gibi düşün; aydınlık nereden gelirse gelsin, bu yeri Rahim olanın kendi yeri olarak bil. Bu derin ve ince bir sanattır ki, yeniden doğuma mani olabilir. Koruyucu tanrın kim olursa olsun, onun şekli üzerinde uzun zaman düşün. Gerçek bir varlığı olmayıp sadece bir görünüş olarak; bir sihirbaz tarafından yaratılan bir şekil gibi, davet edilmiş bir hayal şekli gibi. O zaman, bu koruyucunun görüntüsünü eriyip kaybolmaya bırak ve çevrenin en dış çizgilerinden merkeze doğru hareket ederek görünen hiçbir şey kalmayınca kadar bekle. Ve kendi kendine boş ve aydınlık hâle geç. Bu durumda hiçbir şekil düşünmezsin. Ve biraz öyle kal. Yeniden koruyucunu, yeniden Saf Işığı düşün ve bunu nöbetleşe yap. Sonra, dış katlardan başlayarak kendi düşünce kabiliyetini tedricen erimeye bırak.

Esir'in egemen olduğu her yerde şuur egemendir; şuurun egemen olduğu her yerde Dharma-Kâya vardır. Bu hâlde sakın kal. Bu durumda doğum olmaz ve Tam Aydınlanma gerçekleşmiştir."

İKİNCİ BÖLÜM

YENİDEN DÜNYAYA GELMENİN YOLU

RAHİMİN KAPISININ KAPANIŞI

(Yöneticiye talimat): Ölünün anlamayıp rahim kapılarında dolaşması hâlinde, bu kapıların kapanması için öğretiler, çok önemlidir. Ölüyü ismiyle çağırın ve ona şöyle deyiniz:

"Ey soylu oğul, bundan evvelkileri anlamadınsa, karmanın tesiri ile, yükselmekte, düz bir alanda ilerlemekte ve inmekte olduğun duygusuna kapılabilirsin. İnsan, aldanarak batabilir ve rahim kapılarında dolaşabilir. Bu anda Râhim olanı düşün. Hatırla. O zaman, önceden söylendiği gibi, rüzgâr saġnakları, fırtınalar, dolu saġnakları, karanlık, bir kalabalık tarafından kovalanma izlenimleri sende uyanacak. Bu halûsinasyonlardan kaçarken seni değerli kılan bir karmaya sahip değilsen, sefil yerlere gidiyormuşsun gibi; iyi karman varsa, mutlu yerlere kavuşuyormuşsun gibi bir izlenim alacaksın. O zaman, ey soylu oğul, hangi kıta veya yerde doğacaksan, bu doğum yerinin işaretleri, üzerinde parlayacak.

Bu anda, seni yönetmek için, birçok derin, hayati bilgiler vardır. Onları dikkatle dinle. Bundan evvelkileri anlamadıysan bile şimdi bunlar sana kolay gelir. Çünkü çok az bilgililer bile, bu işaretleri kavrayabilirler. Şimdi dinle."

(Yöneticiye talimat) : Şimdi, rahimin kapısını kapatmak için kullanılacak metot çok önemlidir. Çok dikkat etmek ister. Bu kapıları kapatmak için belli başlı iki tarz vardır: Varlığın oraya çekilmesine mâni olmak veya

İKİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

açılabilircek olan kapıyı kapatmak.

BİR RAHMİN KAPISINA YAKLAŞMAYI ÖNLEYEN YÖNTEM:

Varlığı oraya doğru çekilmekten önleyen talimatlar şunlardır:

"Ey soylu oğul (falanca), koruyucu tanrın kim olursa olsun, sakince onu düşün; sanki ay, suyun yüzüne aksetmiş gibi. Sihirle meydana gelen bir hayal gibi, gerçekte mevcut olmayıp gözüken bir akis. Koruyucu tanrın yoksa ister Râhim olanı düşün, ister beni düşün ve böylece meşgul olan ruhun, düşünebilir. Sonra, koruyucu tanrının bu görüntüsünü bırak, dış kenarlarından (başlayarak) eriyip, kaybolsun. O zaman, şekilsiz, boş, Saf Işığı düşün. Bu derin bir sanattır ve böylece, dölennmiş bir yumurtaya dönmekten kurtulursun."

RAHMİN KAPISINI KAPAMAK İÇİN BİRİNCİ METOT :

"Bu şekilde düşün; fakat bu senin bir tohuma⁽³⁹⁾ girmene engel olmak için yetersiz kalırsa ve kendini düşmek üzere hissedersen işte rahmin kapılarını kapatmakta kullanılan derin bilgi; dinle!

'Bu ana kadar üzerinde, heyhat! Sidpa Bardo parladı,

İyi karma zincirine takılmak için sebat et. (154)

Rahmin kapısını kapat ve karşıt kuvveti düşün!
(155)

Bu, dikkat ve saf sevginin gerekli olduğu bir zamandır;

Kıskançlığı bırak; senin ananın da babanın da gurun olduğunu düşün.'

Ağzın bunu dikkatle tekrarlasın, bu sözcüklerin anlamlarını açık olarak hatırla, üzerlerinde düşün. Bunun uygulaması önemlidir. Bu uygulamadan kaçınılmaz.

.....
(39) Dölennmiş yumurtayı (germe), tohum diye çeviriyoruz.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

Bu öğretinin anlamı şudur: 'Şu anda, Sidpa Bardo üzerinde parıldıyor.' Sidpa Bardo'da gezinmektesin. Bunun ispatı, suya veya aynaya bakarsan, yüzünden veya vücudundan hiçbir şey görmemendir ve vücudunun hiçbir gölgesi yoktur.

Şimdi vücudunu attın, kandan ve etten yapılmış kaba malzemeyi bıraktın. Bu göstermektedir ki, Sidpa Bardo'da dolaşmaktasın.

Bu anda, dikkatle, ruhunda bir tek karar almalısın. Tek bir kararın oluşması şimdi çok önemlidir. Bu tıpkı, bir yarış atını dizginle idare etmek gibidir.

Arzu edebileceğin her şey gözünün önünden geçecek. Düşüncelerinin akışını değiştirebilecek olan kötülükleri düşünme. Bu Bardo Thödol'un okuyucusu ile olan ruhsal alışverişini veya **kendisinden dünya hayatında bilgi alabildiğin** herhangi bir kişiyi düşün ve iyi eylemler üstünde dur. Bu önemlidir. Dikkatli ol. Yükseliş ve düşüşün sınır çizgisi buradan geçer. Kendini bir saniye bile kararsız bırakırsan çok, çok uzun bir zaman ıstırap çekeceksin. Bu, anlık bir hâldir. Tek bir iradede sıkı tutun. İyi eylemlerin zincirlerine katılmakta ısrar et.

Şimdi rahmin kapısını kapatma anına geldin. 'Bu, dikkat ve sevginin gerekli olduğu andır.' Bu demektir ki, ilk defa, rahmin kapısının kapanması gereken zaman gelmiştir. Beş türlü kapanma çeşidi vardır.

Bu düşünceyi kendinde taşı."

RAHMİN KAPISINI KAPAMAK İÇİN İKİNCİ METOT :

"Ey soylu oğul, şu sıra, cinsel birleşmede olan erkek ve dişiler göreceksin. Bunu gördüğün zaman, aralarına girmekten sakınman gerektiğini hatırla. Baba ve anaya senin Gurun ve Tanrısal Ana imiş gibi bak; onları düşün, onları say.(156) Alçak gönülle inancını düşün. Zihninden kuvvetle onlara derin sevgini sun ve onlardan gelecek iyi tesirleri, dinsel duyguları almaya hazırlan. (157) Sadece bu davranışla bile rahmin kapısı kapanır. Fakat buna

İKİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

rağmen, kapanmasa ve kendini rahime dahil olmak üzere hissetsen bile, Baba-Ana Tanrısal Guru'yu⁽⁴⁰⁾ düşün.

Sanki bir koruyucu tanrıyı, sanki Rahim Olan Koruyucu'yu ve onun Shaktisi'ni düşünür gibi. Ve böyle düşünürken, zihnen onlara adaklar ver. Onlardan bir lütuf isteme kararım kesinlikle al. Böylece tohuma giriş önlenmiş olur."

RAHMİN KAPISINI KAPAMAK İÇİN ÜÇÜNCÜ METOT :

Eğer kapanmamışsa ve bu yüzden bir tohuma girmek üzereyse, işte her bağlanmayı ve her nefreti önleyen üçüncü metot:

"Dört çeşit doğum vardır:

Yumurta aracılığı ile doğum, rahim aracılığı ile doğum, olağanüstü doğum (158) ve yaşlıkla sıcaklık aracılığı ile doğum. (159) Bu dördü arasında, yumurta ve rahimde doğum birbirine benzer.

Söylendiği gibi, birleşmekte olan dişi ve erkek görüntüleri belirecek. Bu anda sempati ya da antipati yüzünden bir tohuma girilirse; at, tavuk, köpek veya insan varlığı olarak doğulabilir.⁽⁴¹⁾ Eğer erkek olarak doğulacaksa, 'Bilici'de bir erkek olma hissi; babaya karşı bir kin ve kıskançlık, anaya karşı bir çekiliş uyanır. Kadın olarak doğulacaksa, anaya karşı şiddetli bir kin, babaya karşı bir cazibe duyulur. Bu ikincil neden yüzünden, esir yoluyla, spermanın yumurtaya eklendiği anda, 'Bilici', doğum hâliyle birlikte bir anlık bir zevk duyar ve bayılarak şuursuz bir hâle geçer.

Sonra kendini embriyon hâlinin oval durumu içinde bulur. Rahimden çıkınca gözlerini açar, kendisini bir köpek yavrusu hâlinde görür. Vaktiyle bir insandı; şimdi bir köpek oldu. Hayatın sıkıntılarını çekecektir. Veya bir ahırda domuzdur; yahut bir karınca yuvasında karıncadır; bir delikte bir böcek, bir tırtıl olarak, bir da-

.....
(40) Guru ve Shakti'si.

(41) Ezoterik olarak bu bölüm, karmaya göre, adlan anılan hayvanların sembolize ettikleri özel eğilimlerle doğulabildiğini göstermektedir. Eflâtun'un "Cumhuriyet"inde de, keza, hayvan sembolleri kullanılmıştır.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

na, bir oğlak, bir kuzu olarak, dönüşü imkânsız bir hayat tarzına başlar. (160) Konuşamamak, budalalık, sefil zihin karanlığı, bütûn sefaletleriyle birlikte, çekilir. Bunun gibi, cehenneme, bedbaht ruhlar dünyasına inilebilir, Altı Loka'dan geçilir ve sonsuz meşakkat çekilir.

Sangsâra'daki bu mevcudiyet şekillerine yırtıcı eğilimlerle çekilen veya bundan yeterince korkmayanlar için sonuç, heyhat!, korkunç, korkunçtur. Ve gurunun öğretilerini almamış olanlar, Sangsâra'nın derin uçurumlarına düşecekler ve böylece, uzun süre dayanılmaz acılar çekeceklerdir. Cazibe ve nefret hislerini bırak ve sana söyleyeceğim rahim kapatma metodunu hatırla. Bu kapıyı kapat ve zıt kuvveti düşün. 'Bu Saf Sevgi'nin gerekli olduğu dikkat anıdır.' Söylendiği gibi, 'Kıskançlığı bırak, Baba-Ana Guru üzerinde düşün.'

Sana açıklandığı gibi, erkek doğacaksan anana cazibe, babana nefret duyacaksın; eğer kadın bedeniyile doğacaksan, babana cazibe, anana nefret duyacaksın. Ve nefret ettiğini kıskanacaksın.

Bu an için sana gerekli çok değerli bir bilgi var: Ey oğul, cazibe veya nefret duyduğun zaman şöyle düşün:

'Heyhat! Ne kötü karmaya sahibim. Şimdiye kadar Sangsâra'da dolaştımsa, bu, cazibe veya nefret yüzündendir. Cazibe veya nefret duymaya devam edersem Sangsâra'da hep dolaşacağım ve kendimi oraya mahkûm ederek bir okyanus dolusu azap çekeceğim. Şimdi, cazibe veya nefrete göre hareket etmemeliyim. Şimdiden sonra, böyle hareket etmeyeceğim.'

Böyle düşünerek, aldığın kararı kesin olarak uygulamaya karar ver. Tantralar'da şöyle denilmiştir: 'Rahmin kapısı ancak böyle kapanır.' Dikkatli ol ey oğul, sadece bu karar üzerinde düşün."

RAHMİN KAPISINI KAPAMAK İÇİN DÖRDÜNCÜ METOT :

Bu da rahim kapısını kapatmaya elvermezse ve insan oraya girmek üzereyse "yanlış ve hayali"⁽⁴²⁾ denilen

(42) Bden-ned-sgyu ma-tabu (Den-ned-gyu ma-tabu): Doğru değil (ve) hayale benzer. Olayların gerçek olmadığını anlatan Tibetçe bir kitap adı.

İKİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

öğreti sayesinde kapatılmalıdır.

Bu şöyle düşünölmelidir: "Evet! Ana ve babadan oluşarı bir çift, karanlık, yağmur, bora, güröltüler, korkunç tezahürler; hepsi gerçekten hayaldir. Tezahür tarzları ne olursa olsun, onlarda gerçək yoktur. Rüya ve aparyasyonlar (görüntüler) gibi, süreksiz ve sebatsızdırlar. Bunlara bağlanmakta ne fayda var? Onlardan korkup dehşete kapılmakta ne fayda var? Bu, var olmayarı, var olan gibi görmektir. Onlar, benim kendi ruhumun halüsinasyonlarıdır. Aldanmalardan ibaret. Ruhun kendisi de (161), ezelden beri mevcut değil. Şu hâlde bütün bu dış olaylar mevcut mudurlar? Bu şeyleri şimdiye kadar bu tarzda anlamadığımdan, var olmayarı var gibi, gerçək olmayarı gerçək gibi, asılsız olanı mevcut kabul ettim. Uzun süre Sangsâra'da gezdim ve şimdi de, onları hayal olarak kabul etmezsem yine uzun süreler Sangsâra'da gezeceğim ve mutlaka sefalet uçurumlarına düşeceğim.

Gerçekten bütün bunlar rüya, halüsinasyon, yankı, **koku yiyicilerin şekilleri (162)** gibi, serap, bir aynadaki hayal, bir fantezi; bir gölün durgun suyuna yansıyan ay gibi, bir anlık bir gerçeklikleri bile yok. Sahiden bu, gerçək dışı, sahte!"

Bu nokta üzerinde düşünce yoğunlaştırılarak olayların gerçekliğine inanç kaybolur ve bu durum şuurun iç sürekliliğine mal olduğundan, bu yoldan dönölür.

Gerçək tanınması böylece derin bir iz bırakmışsa, rahmin kapısı kapanacaktır.

RAHMİN KAPISINI KAPAMAK İÇİN BEŞİNCİ METOT :

Bundan sonra da olaylara inanç devam ederse, rahim kapısı kapanmazsa ve bu kapı açılmak üzere bulunursa, bu kapıyı Saf Işık üzerinde düşünerek kapatmak lâzımdır ve bu beşinci metottur. Düşünce yoğunlaşması şöyle yapılır:

"İşte, her cevher benim kendi ruhumdan⁽⁴³⁾ ileri geliyor ve bu ruh boştur, doğmamıştır ve ölümsüzdür.

(43) Rnam-Shes (Nam-şe): Şuurlu Prensip. Burada, bağlı şuur anlamına gelir.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

Böyle düşünerek ruhunuzu yaratılmamış⁽⁴⁴⁾ hâle getiriniz: Suya dökülen su gibi, ruh, en rahat ruhsal durumunda, kendi doğal durumunda, açık ve alıcı durumda bulunmalıdır. Bu gevşeme hâlinde kalınarak dört doğum yeri de kapanır. Tam başarıya kadar yoğun düşününüz."

(Yönetici için talimat) : Kapıları kapatmak için, biraz evvel birçok derin bilgi verildi. Yüksek, orta veya zihnin kapasitesi az olan bir ruhu kurtarmamaları olanaksızdır. Bunun nasıl mümkün olduğu sorulursa, bu şunlardandır:

1- Bardo'daki varlık sınırlı idrakin (163) olağanüstü kuvvetine sahip olduğundan, söylenen ne olursa olsun, anlaşılır.

2- Yaşamı sırasında ölü, kör ve sağır olsa bile, şimdi orada bütün yetenekleri tamdır ve söylediklerini anlayabilir.

3- Daima korku içinde bulunduğundan "Daha iyisi hangisi?" diye düşünür. Uyanık ve şuurlu olduğundan, söylediklerinizi, eninde sonunda dinler. Şuuru dayanaksız kaldığından beri (yani fizik bedenini terk edeli) ruhunuzun arzuladığı her yere hemen gider.

4- Hafızası (164) öncekine oranla dokuz misli daha kuvvetlidir. Yaşarken aptal olursa bile, bu anda karmının zoru ile zihnin aşırı derecede açılır ve kendine öğretilenler üzerinde düşünebilecek yeteneğe sahip olur.

Bunun içindir ki, cenaze töreninin yapılması yararlı olacaktır. Bu yüzden büyük Bardo Thödol'un kırkdokuz gün boyunca ısrarla okunması çok önemlidir. Bir karşılaşmada Kurtuluş vakî olmazsa sonraki başka bir karşılaşmada olacaktır; ve bu yüzden bu kadar çeşitli karşılaşmalar gereklidir.

BİR RAHMİN KAPISININ SEÇİLİŞİ

(Yönetici için talimat) : Buna rağmen, birçok sınıf varlık vardır ki, düşüncelerini yoğunlaştırmak kendile-

.....
(44) Bedenlenmemiş anlamına gelir.

rine öğretildiği ve bu onlara hatırlatıldığı hâlde, karanlık karmalarının kötü kuvveti yüzünden hatırlanmayacak kadar eski zamanlardan beri sürdürdükleri isyankârca hayatın alışkanlıkları ve iyi eylemlere yabancı oluşları yüzünden kurtarılamazlar.

Şu hâlde, bu andan evvel rahimlerin kapısı kapatılamadı ise şimdi, bir rahim kapısını seçme bilgisi verilecektir.

Bütün Buddha ve Bodhisattvalar'dan yardım istedikten sonra, bir defa daha, ismini üç defa çağırarak ölüye şöyle deyiniz:

"Ey soylu oğul, dinle! Bundan evvelki karşılaş-tırmalar sana yoğun bir biçimde verildi; fakat sen onları anlamadın. Şu hâlde rahimlerin kapısı kapanmadı ise, şimdi, bedenlenme vakti hemen hemen geldi demektir. Bu yüksek öğretiye göre tohumu seç. Dikkatle dinle ve hatırında tut."

DOĞUM YERİNİN ÖNCEDEN GÖRÜLÜŞÜ

"Ey soylu oğul, şimdi, doğum yerinin işaret ve özellikleri gözükecek. Onları tanı. Bu doğum yerini görürken kıtanı da seç.⁽⁴⁵⁾ Doğu'daki Lüpah kıtasında doğacaksan, üzerinde erkek ve dişi kuğular yüzen bir göl görecekisin. Oraya gitme. Oradan nefret et. (165) Eğer bu kıtaya gidilirse, orası rahat ve kolaydır; fakat, orada din ön plânda gelmez. Oraya girme.

Güney Jambu kıtasında doğulacaksa, büyük, güzel evler görülür. Eğer gireceksen, oraya gir.

Eğer Batı'daki Balang-Chöt kıtasında doğulacaksa, bir göl ve sahilinde otlayan atlar ve taylar görülür. Orada zenginlik ve bolluk vardır ama, din önde gelmez, geri dön.

Kuzey'deki Daminyan kıtasında doğulacaksa, kıyısı ağaçlarla çevrili ve etrafında sürüler otlayan bir göl görecekisin. Orada ömür uzun ve erdeme rastlanırsa da, bu kıtada da din önde gelmez. Şu hâlde oraya girme. Doğum-larda, kıtaların işaretleri bunlardır.

.....
(45) Kıta isimleri Tibetçe olarak alınmıştır.

Deva olarak doğacak olana, kıymetli madenlerden (46) yapılmış nefis mabet veya binalar gözüktür. Oraya girmelidir. Şu hâlde gir.

Asurlar arasında doğacak olan, çok güzel bir orman, ya da birbirine zıt yönde dönen ateş çemberleri görür. Nefret etmeyi hatırlasın ve girmemeye çalışsın.

Hayvanlar(47) arasında doğacak olan, kayalık mağaralar, yerin altında derin çukurlar görür: Oraya girmesin.

Pretalar arasında doğacak olan, çıplak ve hüzünlü ovalar, az derin mağaralar, bakir ormanlarda açıklık yerler, geniş ormanlar görecektir. Oraya gidilip Preta olarak doğulursa çeşitli açlık ve susuzluk azapları çekilecektir. Nefret et ve gitme. Enerjini kullan.

Cehennemde doğacak olan, iniltilere benzer sesler duyacak, kaçınılmaz bir tarzda oraya gitmek zorunda kalacaktır. Karanlık alanlar, siyah ve beyaz evler, yerde karanlık delikler, üzerinde yürünecek siyah yollar belirecektir. Oraya gidilirse, cehenneme girilecektir, çekilmez sıcaklıklar ve soğukluklar hissedilecektir. Çıkmak için çok uzun bir zaman beklenenecektir.(48) Bunların ortasına gitme. 'Enerjini en son sınırına kadar harca.' denilmiştir, şimdi bu gereklidir."

AZAP VERİCİ FURIALARA (166) (ZEBANİLERE) KARŞI KORUNMA

"Ey soylu oğul, karmik azap verici(49) furiolar tarafından kovalanmak her ne kadar istenmezse de, insan, iradesi dışında onlarla karşılaşmak zorunda kalır. İnsanın önünde azap verici furiolar, en önde 'hayat kesiciler' sizi sürüklerken; karanlık, karma fırtınaları, gürültüler, kar, yağmur, korkunç kasırgalar, buzlu rüzgâr

(46) Hristiyanlık'taki altın yollar, kıymetli taştan yapılmış duvarlar gibi kavramlar muhtemelen menşeiini Hristiyanlık öncesi Hint ve Budist inancından almıştır. Devaların cenneti böyledir. Budist cenneti Nirvâna denmiştir, yanlıştır. Sankrarik bir gök (cennet) bir yer ve olaylar içerir. Oysa, Nirvâna sankrarik olmayandır ve her hadisenin ötesindedir; olmayış, doğmayış, bilgisizlik, şekilsizliktir.

(47) Gizli anlama göre hayvanlar, pek geri seviyeli insanlar demektir.

(48) Budizm ve Hinduizm'de ebedi cehennem yoktur ve bu çok mantıklıdır.

(49) Hayat alıcı (can alıcı) furiolar.

sagnakları tezahür eder. Onlardan kaçma düşüncesi gittikçe büyür.

O zaman onlardan kaçmak düşüncesiyle bir sığınak ararken şöyle vizyonlar görülür: Büyük evler, mağaralar, çukurlar, ormanlar, içine girilince kapanan lotüs çiçekleri. Ve bu yerlerden birine saklanılarak azaplardan kurtulunur. Oralardan çıkmaktan korkularak 'şimdi çıkmak iyi olmayacak' diye düşünülür. Çıkmaktan korkup sığınılan yere, insan iyice bağlanır. Burası rahimden başka bir yer değildir. Çıktığında yeniden Bardo'daki dehşetlerle karşılaşmaktan korkularak sığınılan yerde (veya seçilen rahimde) saklanırsa, insan, sefil bir vücudu ve çeşitli ıstırapları yüklenecektir. Bu gösteriyor ki, kötü ruhlar ve râkshasalar⁽⁵⁰⁾, (iyi bir doğumu önlemek için) girişimde bulunmaktadırlar. Bu tehlikeden korunmak için, derin bir bilgi vardır. Dinle ve dikkat et.

Azap verici furialar peşine düşüp dehşete kapıldığın zaman, Heruka'yı, Hayagriva'yı, Vajra-Pâni'yi veya hangisi olursa olsun, başka bir koruyucu tanrıyı gözünün önünde canlandır. (167) Onların tam şekillerini görmeye çalış: Koca bedenleri, iri azaları, kızgın görünüşleri, dehşet verici tavırları, bütün kötü ruhları toz edebilecek yetenekleri ile. Bu bir anlık vizyonu elde et. Onlardan gelen tesirler seni zebanilerden ayıracak ve böylece doğacağın kucak seçebilmek olanağını elde edeceksin. Bu, çok büyük bir bilginin pek önemli (hayati) kullanılışıdır. Hatırında iyi tut.

Ey soylu oğul, Dhyâni ve diğer tanrılar, Samâdhi'nin (yoğun düşüncenin, meditasyonun) kudretinden doğmuştur. Pretalar (bedbaht hayaletler, ruhlar) ve bazı kötü ruhlar, Geçiş hâlinde hislerini (veya zihnî davranışlarını) değiştirerek o şekli almış ve muhafaza ederek, pretalar (kötü ruhlar) ve şekil değiştirebilen râkshasa (cin) hâline gelmişlerdir. Uzayda, göğü kateden bütün pretalar ve 80.000 çeşit zararlı ruh, hislerini ve Bardo plânındaki mantal-bedenlerini değiştirerek, o hâle gelmişlerdir. (168)

Bu anda, Boşluk üzerinde Büyük Sembol öğretisi

.....
(50) Démonlar: Cinler, şeytanlar.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

hatırlanabilirse, bu en iyisi olacaktır. Eğer bu yapılmazsa, bütün zihni kudretleri (169) toplayarak her şeye bir illüzyon (maya), gelip geçici bir hayal olarak bakınız. Bu da olanaksızsa, hiçbir şeyin tesiri altında kalmayın. Koruyucu Tanrı, Rahim olan üzerinde düşünülerek Buddha hâli, Sambhoga-Kâya'da elde edilir."

OLAĞANÜSTÜ DOĞUM VE TOHUM ARACILIĞI İLE DOĞUM ŞIKLARINDAN BİRİNİN SEÇİLMESİ

"Ey soylu oğul, eğer karmanın tesiriyle bir tohuma girersen, rahmin kapısının nasıl seçileceği şimdi sana açıklanacak; dinle.

Girmen kabil olan herhangi bir rahme girme. Azap verici furialar seni oraya girmeye zorlamak isterlerse Hayagriva'yı düşün. Zayıf bir ileriye görme yeteneğine sahip olduğundan, bütün doğum yerleri birbiri arkasından sana belli olacaktır.⁽⁵¹⁾ Buna göre seç.

İki yol var: Şuurlu prensibin, Buddha'nın saf âlemine geçişi veya Sangsâra'ya ait saf olmayan rahim kapısının seçilişi; bu iş böyle sonuçlanır."

BİR CENNET DÜNYASINA GEÇİŞLE OLAĞANÜSTÜ DOĞUŞ

"İlk olarak, katıksız bir cennete geçmek için, geçiş şu şekilde düşünülerek gerçekleştirilebilir:

'Heyhat!. Ne yazık ki, sayısız devirler (kalpa) boyunca, sınırsız ve başlangıcı belli olmayan bir zamandan beri Sangsâra Çukuru'nda dolaştım. Önceden 'şuur'u, 'kendi' (zat) olarak tanıyamadım, Buddha hâlinde kurtuluşa kavuşamamam ne acı! (170) Artık Sangsâra beni bıktırdı; kaçmaya çalışmanın zamanı geldi. Batıda, Buddha

.....
(51) "Bilici"nin bir dizi vizyonu, her rahimle ya da doğum yeriyle birleşen kader ve talihten haber verir. Eflatun, Cumhuriyet'te, 10. kitapta, kahramanlarının reenkarnasyonları sırasında bedenlerini kendilerinin seçtiğini yazar.

İKİNCİ KİTAP - İKİNCİ BÖLÜM

Amitâbha'nın ayakları dibindeki mutlu ülkede, lotüs çiçekleri arasında olağanüstü bir doğum yapmak için, kendim lâzım geleni yapacağım. (171)

Bunu düşünerek, arzunuzu, kararlı olarak arzulağığınız âlemlere çeviriniz: En Üstün Mutluluk Dünyası, Yoğun Düşünce (Konsantrasyon) Dünyası veya Uzun Saçlılar Dünyası'na (172). Urgyan'ın (Guru Padma Sambhava'nın) yanındaki lotüs ışınlı sınırsız Vihâra'ya. Veya arzunuzu dikkatli bir yoğun düşünceyle en çok dileğiniz dünyaya yöneltiniz. Böyle yaparsanız anında orada doğarsınız. Veya Tushita Cenneti'nde Maitreya'nın⁽⁵²⁾ yanına gitmek isterseniz aynı şekilde 'Tushita Cenneti'nde Maitreya'nın yanına gideceğim, benim için Geçiş döneminin sonu geldi.' diye düşününüz. O zaman, Maitreya'nın yanında bir lotüsün göbeğinde (171) mucizeli bir doğum elde edilecektir."

TOHUMLA DOĞUM : İNSAN DÜNYASINA DÖNÜŞ

"Böyle olağanüstü bir doğum mümkün değilse, bir tohumla girmekten zevk alınır, ya da oraya girmek gerekli ise, saf olmayan Sangsâra'daki rahim kapısının seçiliş bilgisi budur. Dinle!...

Olağanüstü ileriye görme kudretinle önceden anlatılan kıtalara bakarak, dinin önde geldiği kıtayı seç ve oraya gir. Doğum, murdar yığın aracılığı ile⁽⁵³⁾ yapılacaksa, hoş kokulu bir duyum seni bu temiz olmayan kitleye çekecek ve böyle doğma olanağı elde edeceksin. Sana nasıl gözükürse gözüksün (rahimler veya görüntüler) onlara oldukları ya da göründükleri gibi bakma. Ne çekiliş, ne itiliş duyarak iyi bir tohum seçebilirsin. Burada da özlemi yöneltmek önemli olduğundan, şöyle düşün:

'Büyük bir imparator, Sala ağacına (173) benzer bir Brahman, üstün manevî kudretleri olan birinin oğlu⁽⁵⁴⁾ ya da enkarnasyonlarında leke olmayan bir aileden, yahut

(52) Maitreya: Kral olduğu Tushita Cenneti'nde oturan, Buddha öğretisinin gelecekteki üstadı, öğreticisi

(53) Sperma ve yumurtanın girdiği rahimde.

(54) Grup-pa thob-pa (dup-pa tob-pa): Yogi kudretleri olan kimse. Sanskritçe: Siddha Purusha.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

iman sahibi bir sınıftan doğacağım. Böyle doğarak bütün canlı varlıklara hizmet edebileceğim.'

Böyle düşünerek özlemini yönelt ve tohuma gir. Aynı anda sevgi ve iyi niyet dalgalarını, girdiğin kucağa gönder; öylece onu semavî bir mekâna yüceltirsin. On Yön'ün (174) Fatihleri'ne (175), oğullarına (Bodhisattvalar), koruyucu tanrılara ve Rahim olana inancın içinde, onlar seni kudretlerinden kudretlendirirler; onlara yalvar ve tohuma gir.

Böyle bir rahim kapısı seçerken, bir yanlışlık olanağı vardır. Kötü karma yüzünden kötü tohum iyi, iyi tohum kötü gözükebilir. Bu anda, bilgi yararlı olacağından, şu bilgiye göre davran:

Bir tohum sana iyi gelirse ona atılma; bir tohum sana kötü gelirse ondan kaçma. İtiliş ve çekilişten kurtulmuş olmak, tam tarafsız davranış durumuna geçebilmek, en derin bir sanattır. Pratik tecrübesi olan (ruhen gelişmiş) küçük bir azınlık dışında kötü eğilimlerin kalıntılarından kendini kurtarmak zordur."

(Yöneticiye talimat) : En aşağı anlayışlarda olanlar ve kötü karma sahipleri, kendilerini nefret ve cazibeden kurtaramazlarsa, yabancılar⁽⁵⁵⁾ arasında bulunmaya hak kazanacaklardır. Onları bundan kurtarmak için, ölüyü bir kere daha ismiyle çağırıp, şöyle deyiniz:

"Ey soylu oğul, kendini itiliş ve çekilişlerden kurtaramıyorsan, rahim kapısını seçmek sanatından yoksunsan, sana görünen şeyler ne olursa olsun, Kıymetli Üçlü'ye sığın, Rahim olana yalvar. Başını kaldır da yürü. Bar-do'da olduğunu bil. Oğullarına, kızlarına, arkada bıraktığın herhangi bir varlığa duyduğun çekiliş ve zaafı bırak. Hiçbir alanda bu, senin işine yaramaz. Devalar'ın Beyaz Işığına veya insanların Sarı Işığına gir; kıymetli taşlarla işlenmiş büyük yapılara, nefis bahçelere gir."

(Yöneticiye talimat) : Ölüye hitaben yukardaki sözler yedi defa tekrarlanacak, çeşitli dualar okunacak, sınavlardan geçiren Thödol okunacak.

.....
(55) Gizli anlamı: Kaba, geri seviyeli insan varlıkları.

GENEL SONUÇ

Doğru olarak yapılan bu okumalar sonucu, anlayışta ilerlemiş zahitler⁽⁵⁶⁾, Geçiş'i ölüm anında gerçekleştirirler. Ara durumundan geçmek zorunda değildirler. "Yükselen Büyük Doğru Yol" dan giderler. Ruhsal alanda daha az tecrübeli olanlar, Chönyid Bardo'da, ölüm anında Saf Işığı görürler ve Yükselen Yol'a giderler. Bunların altında olanlar, özel yetenekleri ve karmik bağlarına uygun olarak, Chönyid Bardo'da süren iki hafta boyunca, üstlerinde Sakin ve Kızgın Tanrılar'ın biri ya da diğeri parıldadığı zaman kurtulurlar.

İyi karmaları zayıf, karanlık tarafları çok olanlar gittikçe daha aşağılara düşerek Sidpa Bardo'ya giderler. Bununla beraber, orada bile, bir merdivenin basamakları gibi karşılaştırmalar, hatırlatmalar vardır. Basamaklardan birinin, ya da diğerinin tanınmasıyla kurtuluş kabilidir. Fakat karmik ilişkileri en zayıf olanlar, bulundukları durumu kavrayamadıklarından korku ve dehşet içinde kalırlar. Onlar için, rahimlerin kapılarını kapatmak ve onlardan birini seçmek için çeşitli derecede bilgiler vardır. Bu bilgilerden biri, yada öbürü aracılığı ile, kendi şartlarını yükseltmek için, üstün değerleri görüp isteyebilme yöntemini kavramalıdır. Aralarında en aşağı durumda olan bile, üst kuvvetlere sığınarak, kaba varlıklar dizisine girmekten kurtulmak ve sefaletten dönmek imkâmdadırlar. Bağımsız ve yetenekli bir beden elde ederek, gelecek hayatlarında bir guruya (üstada) rastlayabilecekler, bu sadık dost sayesinde kurtulabileceklerdir. (176)

Sidpa Bardo'da iken bu doktrin işitildi ise, bu, tıpkı güzel eylemlerin bir araya gelmesi gibi, bir deliğinden su

(56) Yogiler: Düşünce ve eylemlerinde, inancının tutarlılığı devamlı kişi.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

akan bu su yolunun altına doldurmak için bir kap yerleştirilmesi gibi, bilgi edinmektir. Niçin? diye sorarlarsa, çünkü o anda bütün Sakin ve Kızgın Tanrılar, bütün Mârâlar, Engelleyenler, ölüyü almak için gelmişlerdir. Bu doktrinin sadece işitilişi bile, ölünün kendi düşüncelerini düzenler ve Kurtuluş elde edilir. Zira o artık etten ve kemikten bir bedene sahip değildir; ancak kolayca tesir alan bir düşünce (mantal)-bedenin sahibidir.

Bardo'da dolaşılmakta olan yer ne kadar uzakta olursa olsun, çağırılmca bu çağrı işitilir ve gelinir; zira orada insanın duygusu incelmış, olağanüstü önseziye sahip olunmuştur. Bir anda hatırlayıp anlayabilme kabiliyetinde olduğundan, ruh, tesir alabilir ve değişebilir. Burada verilen bilgiler büyük bir fayda sağlar. Bu öğreti, bir mancının mekanizması gibi çalışmaktadır. O, yüz insanın taşıyamayacağı bir ağırlıkta büyük bir ağaç kütüğü gibidir; fakat bir defa suyun üzerine konulup yüzdürüldü mü, kolayca, bir anda istenilen yere sevk edilebilir. Bu öğreti bir atın idare edildiği dizginler gibidir.

Şu hâlde hayattan ayrılmış birinin cesedi yanına giderek -ceset mevcutsa- bunları, ölünün ruhuna nakş ediniz. Bunları, burun deliklerinden kan ve sarımsı bir su çıkmaya başlayıncaya kadar tekrarlayınız. Bu esnada ceset kımıldatılmamalıdır. Tesirin faydalı olabilmesi için uygulanacak kaideler şunlardır: Ölünün adına ve hesabına hiçbir hayvan öldürmemek (177); cansız vücudun yanında yakınlarının ağlayıp bağırmasına müsaade etmemek (178); aileyi mümkün olduğu kadar iyi davranışlarda bulunmaya zorlamak. (179)

Bardo Thödol'un bu büyük doktrini ve diğer dinî metinler, ölü veya ölmekte olan kimseye çeşitli şekillerde anlatılabilir.

Eğer bu doktrin Rehber kitabında (180) ekli ise ve Rehber ile birlikte tam olarak okunursa çok tesirlidir. Diğer taraftan, kabil olduğu kadar çok tekrarlanmalıdır. Bu kelimeler ve anlamları herkesin hatırında kalmalıdır. Ölüm kaçınılmaz hâl aldığı ve ârâzı belirlediği zaman -eğer şahsın gücü yeterse- metni kendi kendine okumalı ve mânâları üzerinde düşünmelidir. Eğer şahıs güçsüzse,

bir dost bu kitabı, hatırdaki kalması için okumalıdır. Kurtuluş'un kudreti şüphesiz belirecektir.

Bu doktrin, sadece görerek kurtaran bir doktrindir; hiçbir yoğun düşünceye (meditasyona) veya ibadet tarzına gerek göstermez.

Bu derin öğreti, görülerek veya dinlenerek kurtarır. Bu derin öğreti, çok kötü karması olanları gizli yoldan kurtarır. Onun anlamı ve sözleri unutulmamalıdır; insanı yedi tane köpek kovalasa bile (181).

Bu seçkin öğreti ile, ölüm anında Buddha hâli elde edilir. Üç Zamanın Buddhaları (geçmiş, şimdiki, gelecek) arasalar bile, bundan daha iyisini bulamazlar.

Burada, bedenli varlıkları kurtaran Bardo Thödol tamamlanıyor.

TİBET'İN ÖLÜLER KİTABI BURADA BİTTİ.

**AÇIKLAMALAR
YORUMLAR**

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

Yeryüzünde Tanrı'yla ilgili bir spekülasyonun veya gerçeğe uzaktan yakından ilgili bir düşünüşün bugüne kadar ne yapıldığı, ne de yapılacağı kanısındayım.

İnsanlar, her şeyden önce ve her şeyleriyle "İnsan"dırlar. "Tanrısal" sıfatı, gene kanımca, insanların koyduğu bir sıfattır.

Ancak, **insanüstü plânlar** hakkında hepimizin bir düşünce, sezgi veya inancı vardır ki, kimse, hiç olmazsa böyle bir düşüncenin varlığını yadsıyamaz.

Elimize siyasal bir harita alalım. Okullarda çocuklarımıza belletilmeye çalışılan bu sınırlar, çeşitli ülkeleri çeşitli renklerle ayıran bu ayrımlar gerçekten var mıdır?

Bir ülkenin sınır köylerine gidin: Orada, her iki ülkenin dil, töre ve alışkanlıklarının ortaklaşa sürdürüldüğünü göreceksiniz.

Çok uzaklarda bile, her ne kadar kendi kültürümüze yabancı, dil, âdet ve alışkanlıklarla karşılaşsak dahi, bunların, hiç kuşkusuz, bizlerle ortak bir yanı vardır.

Çünkü **insanız**.

Yüzyıllar boyu, bütün dünya için esrarlı bir ülke olarak belenmiş Tibet'in bu kutsal ve pratik kitabında anlayabileceğimiz öğeler bulunmasaydı, dilimize çevrilmesi gereksiz olurdu.

Kısaca süre tanıdığım, fakat kendisine, daha doğrusu düşünsel niteliklerine ve çalışma disiplin ve yanılmazlığına hayran kaldığım bir dostum, bu tercüme yapışımı eleştirdi.

Uzun yıllar Hindistan'da yaşamış, en üst Hint düşünce ve disiplinlerinin bir "seyircisi" olarak kalmayıp onları gerçekten yaşamış bu dostuma göre, Tibetli bir Lâma'nın yardımıyla, ciddi bir İngiliz araştırmacısı tarafından çevrilmiş olan bu kitap, yararsızdır ve ticarî bir gaye ile basılmıştır. Şu sebepten ki: Anlamlar, orijinal fonetik özellikleri de

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

göz önünde tutularak, başka bir dile aktarılamazlar. Gerçekten biz, sadece sözcüklerin çevrilmesiyle yetinecek olursak, bu görüş geçerlilik kazanır.

Ancak, anlamlarla yapılacak çevirinin aynı nitelikte olmayacağı kanısındayım.

Örneğin, kitabın girişindeki bu dua, açıklamayı gerektirir.

Zaman zaman, numaralar koyarak yapacağım bu açıklamalar, esas metinle birlikte okunmadıkça, esas çeviriden bir anlam çıkarma olanağı pek az olacaktır.

Kitap hakkında ayrıntılı olarak, bir ön bölümle genel açıklamalarda bulunmayı gereksiz buldum. Yeri geldikçe edinebildiğim fikirleri şu notlara sıralayacağım. Amacım, bilgiçlik taslamak veya tutarlı bir sistematik kurma yerine, esas metni anlaşılır biçime getirmektir.

Budizm, bilindiği gibi, Hint'te M.Ö. 6-5. yüzyılda Gautama-Sakya-Muni, Buddha tarafından kurulmuştur. Ancak, Buddha'dan (Erişmiş, Aydınlanmış anlamına) önce de sisteminin ana fikirleri ve hatta Buddha'nın hayat hikâyesinin benzeri hikâyeler mevcuttur.

Gerçeğe kavuşma-Kurtuluş özleminin bir doktrini olan bu sistem, zamanında Hint'te ve sonra daha başka ülkelerde yaygın bir araştırma ve uygulama alanı bulmuştur.

Ana bölüm olarak ikiye ayrıldı: Hinayana (Küçük Araba) ve Mahayana (Büyük Araba) doktrini.

Böyle bir ayrımın ne dereceye kadar doğru olduğuna ilişkin kişisel bir fikrim olmamakla beraber, genel anlayışa göre kişisel kurtuluşu öngören ve katıksız şeklini Seylan Budizmi'nde gördüğümüz Hinayana Mezhebi Budizmi'ni, sahip olduğu Pali dilindeki metinler ile orijinal Budizm saydıklarını söylemeliyim.

Öbürü, Bodhisattvalar (Kurtarıcılar) inancı ile, bütün insanlığın kurtuluşunu öngörerek kuzeye ilerlemiştir.

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

Bu tarz Budizm'i de Nepal dolaylarında inceleyebiliriz. Dil bakımından metinleri Sanskritçe'dir.

Bu şeriatın esas inancına göre, bir takım mertebeler-tâbir caizse, plânlar- mevcuttur. Bunları sıralayalım:

1- Addhî Buddha: Ezeli. Bizim Tanrı görüşümüze yakın. Kendiliğinden var. Nepal'de bir alev şeklinde temsil ediliyor ve bu Ezeli Buddha'ya tapılıyor.

2- Addhî Buddha'nın düşüncesi ile (Dhyâna) beş tane Dhyâni-Buddha zuhur ediyor:

a) Vairochana (Güneş anlamına; Japonlar'ın Şingon mezhebinde en yüksek Buddha olarak tapılıyor.),

b) Ratna-Sambhava,

c) Amitâbha,

d) Amogha-Siddhi,

e) Akshobhya.

Dhyâni-Buddhalar'ın düşüncesinden de yine beş tane Dhyâni-Bodhisattva zuhur ediyor:

a) Samanta-Bhadra,

b) Vajra-Pâni,

c) Ratna-Pâni,

d) Padma-Pâni veya Avalokita,

e) Vişva-Pâni.

Bunların hepsi dünya ötesi bir plânda yaşamaktadırlar. Yalnız Dhyâni-Buddhalar'ın (Düşünce Buddhaları) sihirli tecelli ve zuhurlarından İnsan Buddhalar (Manuşe Buddhalar) zuhur ediyor:

a) Karakuççanda,

b) Kanakamuni,

c) Kaşyâpa,

d) Sakyamuni,

e) Maitreya⁽¹⁾

Tibet'teki Budizm'in ne olduğuna gelmeden, bu Budizm'i oluşturan ana kaynakların ne olduğunun açıklanması gerekir.

Tibet'teki Budizm'e "Lâmaizm" denir. Tantrik bir Bu-

(1) A. Halet Çelebi, Buddha, shf. 74-75

dizim'dir. Tantra sözcüğüne gelince:

Hindistan'ın Ortodoks⁽²⁾ kutsal kitapları (Çastralar) dört bölüme ayrılır:

1- Çrati: "İşitilenler". Vedalar ve Upanişadlar'ın bir kısmı doğrudan doğruya vahiy (tebligat) olarak kabul edilir.

2- Smrti: "Hatırlananlar". Eski bilge ve ermişlerin öğretileri, kanun kitapları (Dharma Çastra) ve ev âyinleri ile basit kurban merasimlerini anlatan kitaplar (Grhyasâtra).

3- Puranalar: "Eski hazineler". Özet antolojiler -Tevrat karakterinde- kozmogonik mitosları, tanrı bilimsel, astronomik ve doğa bilimleri ile ilgili verileri, eski destanları kapsarlar.

4- Tantralar : "Örgü ipliği, zincir, sistem, âyin teferruat kitabı, doktrin." İçinde bulunduğumuz Kali Yuga denilen dördüncü devrede, özel Kutsal Metin olarak Çiva tarafından verilen metinler yekûnu.

Çiva, Brahma ve Vişnu ile birlikte Hint üçlemesinin bir tanrısıdır. Yıkıcılığı ve ebedi hayatın doğuruculuğunu simgeler.

Tantralar'a beşinci Veda da denir. Çeşitli anlayış ve âyinleri, bugün tamamen eskimiş olan Vedalar'daki kurban törenlerinin yerini almıştır.

Tantrik sistemin en belirli yönü Çakti anlayışıdır.

Dişiyi, erkeğin neşrettiği enerji olarak kabul eder.

Bu yönü Tevrat'taki Adem'in kaburgasından Havva'nın yaratılışı ile karşılaştırabiliriz. Dişi ve erkek, Tanrı ve Tanrıça, bir ve aynı müteal (transandantal, aşkın) prensibin kutuplaşmış belirtileridir. Pasif ve aktif. Görünüşte iki olmakla beraber gerçekte birdirler. Erkek, Ebediyet'i ve Dişi, Zaman'ı şahıslandırır. İkisi birden yaratılışın sırrıdır.

Modern Hinduizm'de Çakti, ya da Tanrıça Kültü büyük rol oynar. Tamamen Aryen Vedalar gelenekindeki Babaerki karakterin karşıtıdır. Bu da Tantra'nın köklerinin Aryalar öncesi Dravidler'in

.....
(2) Ortodoks: Her din ve inanç çeşidinin, yoruma uğramamış genellikle kabul edilen biçimi.

topraklarına ait olduğunu düşündürür. (Ebediyet, zamana göre ne ise) Tanrıça'nın kocası Evrensel Tanrı Siva'nın, aynı zamanda, Yoga sisteminde en üstün Tanrı olarak bilinişi ilgi çekicidir. Yoga, Veda disiplini kabul etmeyen bir sistemdir. Bundan başka, Tantra inisiyasyonunda, kast önde gelen bir şart değildir. Zimmer'e göre, Tantra; Arya felsefesi ile Hint felsefesinin yaratıcı bir sentezidir. Mahayana Budizmi üzerine derin etkileri olmuştur.

Bundan sonraki satırları, konumuzun kolay anlaşılır bir özeti olduğundan, Atlas dergisinin 87 sayılı, Eylül 1973 nüshasından aktarıyorum:

Burada, Hint Dinleri felsefesinde "Tibet Tantrizmi" diye adlandırılan, Budizm'in çeşitli görünüşlerinden birinden özellikle bahsedeceğiz.

Kâinatın tabiatı ve insana ait büyük bir bilgi yekûnu Hint'te üç din tarafından toplanmıştır. Bu bilgilerin tümü "Bharat Dharma" veya "Hint İnançları"nı oluşturur. Bu bütünün Hinduizm, Budizm ve Jainizm'de ortak belli başlı prensipleri şu temel anlayışlardan ibarettir.

Dünya, büyük kozmik kâinatın bir bölümüdür. Bu kâinatın kuralı, onsuz âlemin dağılacağı DHARMA (Kanun) ile anlatılır.

Dharma'nın karşıtı olan kaos, bu büyük kâinatın ancak belirli yerlerinde vardır. Bu kaosa Adharma denir; Adharma, ıstıraba götürür; bu ıstırabın sebebi maddesel tatmin açlığı biçiminde ortaya çıkan istektir.

Bu açlığı gidermek için girişilen çabalar, KARMA denen aksiyon, eylemi doğurur. Olumlu karma üst bir enkarnasyona götürürken, olumsuz karma insanı yeni azaplara, kötü enkarnasyonlara, mutsuz bedenlenmelere sürükler.

Bütün bu bilgiler (ya da kavramlar) kozmik kâinatın yürüyüşüne giren doğal kanunlardır. Bharat Dharmalar'ın hiçbirisi, kâinatın kaynağı olarak Tanrı anlayışı üzerinde durmaz. Tersine kâinatın kaynağı, Shoonya (shûnya, le vide; ilkel boşluk) ile belirlen-

miştir. Hinduizm, ya da Brahmanizm bilgileri, kutsal ya da epik (destansal) kitaplar hâlinde toplanmıştır. Budizm aşırı törenciliğe (ritüalizm) ve Hint'teki dinsel sınıf olan Brahmanlar'ın kudretlerini kötüye kullanmalarına bir tepki olarak Hinduizm'den doğmuştur.

Gautama Buddha'nın doğumu İsa'dan 556 yıl öncesine doğru, ölümü 486 öncesine doğru kabul edilir. 80 yıllık hayatı Asya'nın tarihini değiştirmiştir. Bir kral ailesinden doğan Gautama, dış dünyanın realitelerinden tamamen ayrılmış bir sarayın lüksü içinde yetişti. İhtiyarlık, hastalık ve ölümle ilk karşılaşması, onda insan ıstırapı hakkında bir şuur uyandırdı. Sarayı terk etti ve insan varlığının anlamını bulmak için Brahmanizm'e yöneldi. Tam olmayan cevaplarından tatmin olmayarak tek başına aydınlanmaya (veya en üstün bilgi) doğru ilerledi. Oraya erişti ve bildirisini (tebliğ, message) yaymaya başladı: Bilgi ile Sevgi'nin birleşmesi (union de la compassion et de la Sagesse; bilgelik ile insancılık). Vaazlarında Dört Büyük Gerçeği anlattı. Bu gerçekler, ıstırapın tabiatı, ıstırapın sebebi, ıstırapın ortadan kaldırılması ve ıstıraptan "Aydınlanma"ya götüren Yol'du. Bu yola "Orta Yol" diyordu. Çünkü aşırılıklardan kaçınmayı, ahenk ve dengeyi öneriyordu. Bu orta yolu tanımlarken kişinin "Aydınlanma"ya kavuşması için dört disipline boyun eğmesi gerektiğini öğretiyordu:

S i t a r : Sakınmayı gerektiren faziletler (erdemler);

S a m â d h i : Fiziksel ve zihinsel konsantrasyon;

P r a j n a : İç bilgi;

N i r v â n a : Aydınlanma.

Buddha vaazlarında müritlerine (disciple) "Aydınlanma"ya kavuşmak için uymalarını istediği prensipleri ayrıntıları ile anlatıyordu. Bu vaizler Budizm felsefesinin kuramsal temelini oluşturdular. Pratik görünüşler sonradan geldi. Yavaş yavaş Budizm, kurumları, disiplinleri ve kaideleri ile organize bir dharma (din) olarak geliştirilip kuramsal ve uygula-

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

maya ilişkin iki yön, belli sayıda kutsal kitaplarda toplandı. Tantrik uygulamanın kökünü bu kutsal yazılarda aramalıdır.

Krallığın desteklemesi ile Budizm organize bir din hâline geldi. İsa'dan üç yüzyıl evvel İmparator Ashoka onu saray dini yaptı. Hazinesinden gördükleri yardım ile İmparator'un gönderdiği misyonerler, kervan yolları ile Çin'e gittiler. Bütün Hint'te manastırlar, öğrenim merkezleri açıldı. Bu yoğun dinsel çaba, Asya'da, inananların sayısını arttırdı. Budizm'in zenginleştirdiği geniş bilgi yekûnuna bir biçim verip organize etmek için konsiller⁽³⁾ toplandı. Bu toplantılarda rakip ekollerin ortaya attıkları problemler tartışılıyor, çözümleniyor, saptanıyordu. Çoğu zaman Buddha'nın sözlerine zıt yorumlar kabul ediliyor ve resmen tutuluyordu.

Budizm, Tibet'e 640 yılında Srong-Tsan-Gampo (San Sten-Gampo) yönetiminde iki koldan girdi⁽⁴⁾: Buddha'nın doğum yeri Nepal'den ve Çin'den. Kral, Nepal Kral ailesinden bir kızla ve Çin İmparatorluk ailesinden bir prensesle evlenmişti. O zamana kadar Tibet'in eski inancı olan Bön geleneklerine göre yetiştirilmişti. Bön'deki reenkarnasyon inancı, Budizm'e yaklaşmasını sağlamış olabilir. Kral, Budist olan iki karısının tesiriyle Budizm'i kabul etti ve bunu devlet dini hâline getirdi.

Fakat Budizm bir yüzyıl boyu Tibet'te pek yayılamadı. Ancak 740-786 arasında Tibet'te egemen olan Thi-Srong-Detsan, Tibetliler'ce Guru Rin-poch'e (Değerli Üstat) diye anılan Padma Sambhava'yı ülkesine çağırdı. Ünlü üstat, Hindistan'ın Büyük Nalanda Üniversitesi'nde Yoga öğretiyordu ve gizli bilimlerdeki derin bilgisi çok uzaklardan duyulmuştu. Üstat bu bulunmaz fırsatı kaçırmadı ve Nepal yoluyla 747 yılında Tibet'e geçti.

Kral onu Samye'ye davet etmişti. Zira orada

.....
(3) Konsil: Ruhani Meclis. Bir dinin esas akidelerini kararlaştırmak için toplanan din adamları grubu. (İznik Konsili gibi.)

(4) Bu bölüm daha geniş olarak, Bardo Thödol tercümesinden esinlenerek alındı.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

yaptırmakta olduğu bir manastırın duvarları sürekli zelzeleden yıkılıyor ve bu hâl, çevrede yerleşmiş Budizm'e düşman "cınlar"e atfediliyordu. Üstat cınleri kovunca zelzele hemen durdu ve halk, bu şekilde Padma Sambhava'ya büyük saygı duymaya başladı. Sambhava manastırın yapılmasıyla bizzat meşgul oldu ve ilk Tibet Lâmaları topluluğunu oraya yerleştirdi.

Tibet'te iken ve diğer ziyaretlerinde orijinalleri Sanskritçe yazılmış Tantra kitaplarını Tibetçe'ye tercüme ettirdi. Bunların bir çokları Tibet manastırlarında muhafaza edilmektedir; bir kısmı da özel törenlerle çeşitli gizli yerlere saklanmıştır. Bazı müritlerine (astrolojik olarak tayin edilmiş) belli bir zamanda yeniden dünyaya gelmenin Yoga usullerini öğretti. Bunlar, kendi yanlarında⁽⁵⁾ saklanan kitapların yerini ve bunları çıkarmak için gerekli törenlerde kullanılacak eşyayı da biliyorlardı. Bu merasimler metinlerde tarif edilmişti.

Bu, genellikle inanılan bir ananedir. Ancak, başka bir geleneğe göre, bizzat Büyük Üstat, dünyaya yeniden gelmektedir. Yüzyıllar boyu Terton denilen bu kişilerce ortaya çıkarılan eserler, yaklaşık olarak her biri 400 sayfalık, 65 ciltlik bir külliyattır.

Ugyan Padma'nın Kısa Vasiyetnamesi (Orgyan-Padmas-mzad-pahi-bkah-thang-bsdud-pa, okunuşu: Ugyan Padmay-zad-pai-ba-thang-dü-pa) adlı Tibetçe eserde, Bordo Thödol'ün kökeni konusunda şöyle denilmektedir:

"Sekiz Terton, Ugyan Ling-pa merkezde, Dorje Ling-pa doğuda, Rinchen Ling-pa güneyde, Padma Ling-pa batıda, Karma Ling-pa kuzeyde, Samten Ling-pa, Nyinda-Ling ve Shig-Po-Ling (ya da Terdag-Ling) geleceklerdir. Onlar, benim kendi bedenlenmelerimdir."

Burada Padma Sambhava'nın, Tertonlar'ın yahut "gizli kitapları açıklayanların" kendi enkarnasyonları olacağını bildirdiği söylenmektedir. Bu an-

(5) Lâma'nın öldükten sonra mumyalanarak saklandığı kabir.

latıma göre bu Bardo Thödol'ümüzün Tertonu beşincidir; Karma toprağına izafeten ad almıştır. Bardo Thödol metninin de doğruladığı gibi, "Karma Toprağı" Tibet'in kuzeyinde bulunmaktadır. Bu Ter-ton'un yaşadığı devri tespit olanağı olmamıştır. Oy-saki, bu kişi Tibet'in geleneksel tarihinde halkça tanınmış bir şahsiyettir. Metinde ona verilen Ring-zing adının "bilgiyi elinde tutan" anlamına gelişi, onun dinsel bir kişi ya da Lâma olduğunu göstermektedir. İki metinde de adı geçen Karma Ling-pa, aynı zamanda Kuzey Tibet'in Karms eyaletindeki il-kel bir Lâmaist manastırıdır.

Bardo Thödol, geçmiş zamanın antropolojik değerini bilen özgür bir eleştirme gücüne sahip bir gerçek arayıcısının eseri olmalıdır. Eskiden ağızdan ağıza iletilen bu öğretilerin bazı bozulmalara uğrayışı doğaldır. Ancak yayılınca billurlaşabilmişlerdir. "Mısırlılar'ın Ölüler Kitabı" olarak halk arasında tanınan yapıtta olduğu gibi, "Tibetliler'in Ölüler Kitabı" da, ölümden sonra yaşamın sürdüğüne inanan sayısız kuşakların inancını yansıtmaktadır.

Bizim Bardo Thödol'ümüz de tekrardan bulunmuş, kökeni bilinmeyen kitaplardan biridir. Daha çok Tibetçe metinlerden bir derleme sayılmalıdır; zira orijinal bir Sanskritçe nüshası mevcut değildir. Kitabın bütün Tibet'te, genellikle cenaze merasimlerinde kullanılışı, bütün farklı mezheplerce farklı anlatımlarla kabul edilmiş olması, Padma Sambhava'dan başlayarak birkaç nesil rahibin eseri olarak kabulünü güçleştirmektedir. Bu husus, kitabın çok eski oluşunu mümkün kılmaktadır ve kitabın kısmen Budizm öncesi Bön dininden gelmesi ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Her ne olursa olsun, Bardo Thödol'ün oldukça uzun bir zamandan beri kutsal bir kitap olarak kabul edildiği ve Lâmalar tarafından ölümlere okunmakta olduğu inkâr kabul etmez bir vakadır.

Budizm'den evvel Tibetliler'in dinsel yaşamı, yazılı bir edebiyatı bulunmayan toteme bağlı inanç olan

Bön'dür. Alfabe M.S. 697'de Tibet'e girdi ve Budizm'in yayılmasında çok yararlı oldu. Alfabe sayesinde Tibetçe'ye aktarılan Sanskritçe eserlerden, tantrik doktrininin teorik ve pratik yönlerini kapsayan Tantra Shastra da bulunmaktadır. (Yukarıda açıkladığımız gibi, Mukaddes Tantra Yazıtları anlamına.) Böylece Tibet, Hint Budizmi'nin çok işlenmiş bir şeklini tanıdı.

Tantrizm'in Hindistan'daki başlangıcı çok az tanınmaktadır. Fakat aşağı yukarı İsa'dan sonra 4. asırda gizli olarak yayılmaya başladığı biliniyor. 300 ve 675 arasında tamamen kapalı küçük bir inisiye grubunun dışında halkın hiç tanımadığı bir doktrin olarak kaldı. Cinsel kudretine hâkim olarak insanın Tantrizm'i tatbik edebildiği ve kendinde sınırsız ruhsal ve fizik kudretlerin doğduğu biliniyordu. Vajrayana Budizmi'nin⁽⁶⁾ gelişip yaygınlaşması Tantrizm'e yeni bir hız verdi. Nagarjuna gibi büyük üstatlar kendine hâkim olmak alanında Tantrizm'in büyük değerini anladılar. Bu sistemi açıkça tatbik, ezoterik (kapalı, gizli) gruplar dışında da öğretmeye başladılar. Vajrayana Budizmi çok açık bir dindi ve Tantrizmi kendine mal etti.

Tantra'nın büyük çekiciliği, (müritlerine) sağlıklarında Nirvâna'ya erişmelerini sağlayan büyük psişik kudretler kazandıracak bir yol göstermesi idi. Son Uyanış'a erişmeden evvel geçirilecek bir sürü bedenlenmelerden kurtuluş imkânı, Tantrizm'i yaygınlaştırdı. Popüler hâle getirdi.

Nirvâna arayışı çok zordur. Bu arayışın niteliklerinin cinsi, müridin tatbikatına bırakılmış çeşitli inisasyon yollarına yansıtılmıştır. Tantrik yol en güç, en sıkı yoldur. Mürit bir konsantrasyon gayreti, **Sad-hana**, göstermelidir.

Tantra pratiğinde ısrarla aranılan bu fizik konsantrasyonun gayesi, düşünce-bedenini (corps-esprit) en aşağı Müladhârâ Şakra'dan başlayarak her birisi bir

(6) Hinayana (Küçük Araba), Mahayana (Büyük Araba) şeriatlerinden sonra Tibet ve Moğolistan'da yayılan Elmas Araba şeriatı.

şakra olan bir seri basamaktan geçirmektir. O zaman, hayat kudreti daha üstün basamaklara yönelir ve nihayet Ajna Şakra'dan fıskırır.

Ara Özet: Hintliler insan vücudunu tanımlarken, ruhla vücut arasındaki çeşitli sınır merkezleri düşünmüşlerdir. Omurganın çeşitli seviyelerine yerleşmiş bu şakraların çeşitli fonksiyonları vardır. Bardo Thödol'de ölüm olayı incelenirken bu kabil bir ruh-beden ilişkileri sistemi benimsendiği de unutulmamalıdır.

Hayat kudretini yönetmekten ibaret olan bu süreç (processus) hayat kudretinin bağdaşmaz görünümünün eridiği tantrik konsantrasyonun özel bir şeklini kazanır. Bu süreç, Tibetçe'de **yab-yum** (baba-ana) olarak adlandırılır, dişi ve erkek tanrıların cinsel bir birleşmesi olarak sembolleştirilir. Tantra dili çok karmaşık ve semboliktir. Egzoterik olarak (dışrak), bu birleşme basit bir cinsel birleşme olarak düşünülebilir. Ezoterik düzeyde (derin, içrek anlamıyla) Şefkat'le Bilgeliğin, Sevgi'yle Bilgi'nin birleşmesidir. Erkek aktif olan Sevgi'yi; kadın, pasif görünüşü altında "Bilgi" olan Bilgeliği temsil eder. Keza maddi bir gelişme bir teorisinin pratik uygulamasına, iyi bir meditasyon (tefekür, yoğun düşünce) pratiği de, bilgi ve bilgeliğe dayanan bir eylemi gerektirir. Sembolizm çok ilerilere gitmektedir. Cinsel birleşmede erkeğin tohumunun fıskırması gibi, yab-yum'da da, en üstün aydınlanmanın fıskırması gerçekleşir.

Her Budist'te Tantra pratiğinin gayesi, Nirvâna'ya ya da Aydınlanma'ya erişmektir.

Ancak "Aydınlanma" insanı ardsız arasız ıstıraplar çemberinden çekip çıkarabilir. Bütün Budist metinleri Nirvâna'ya erişmek için çok belirli bir disiplin altına girmek gereğinde birleşirler. Bu, kişinin başkalarına değil, sadece kendi kendine uyguladığı bir disiplindir. "Aydınlanma" varlığın içinden gelmelidir. Ve hiçbir hâlde dışarıdan verilemez. "Aydınlanma"ya götüren yolu bu disiplin zorunlu-

luğu çok uzatır ve güçleştirir. Tam bir kendini bırakışı, erişilecek gaye üzerinde düşüncenin tam bir konsantrasyonu ve özellikle inisiyeyi doğru yolda yönetecek bir rehberi ya da guruyu gerektirir.

2- Üç beden (Tri-Kâya):

a) Boşluk: Stong-pa-nid (Tong-pa-nyid); Sanskritçesi shûnyatâ. En üstün gaye. Şartsız gerçeğin tanrısal bedeni: Chos-Sku (Şö-ku); Sanskritçesi Dharma-Kâya; yaratılmamış ilkel hâl; dünya ötesi Buddha şuuru. Boşluğun idrakı. Pali dilinde Sunnata. (Dharma-Kâya, üç bedenin en üstünü, tam aydınlığa kavuşmuş Buddha ve Buddhalar'ın bedenidir.)

b) İkincisi: Longs-Spyod-rzogs-Sku (Long-şöd-zo-ku); Sanskritçesi Sambhoga-Kâya; tam hassas tanrısal beden.

c) Üçüncüsü : Sprul-pahi-Sku (Tül-pay-ku); Sanskritçesi Nirmâna-Kâya; tanrısal enkarnasyon bedeni.

Birincisi anlaşılmaz, sonsuz, sakın, tek dalgası olmayan bir okyanusa benzetilir. Buradan dumanlar çıkmakta, bulutlar ve gökkuşakları belirlenmektedir ki, ikinci bedeni anlatır. Buradan hâsıl olan yağmurlar da Nirmâna Kâya, üçüncü bedendir.

(Kur'an'da reenkarnasyon, kurak topraklara gönderilen bulutların yağdırdığı yağmur sembolizmi ile anlatılmaktadır. Bak Enbiya, XXI. Sure, Âyet 30: "Diri her şeyi sudan vücuda getirdik." Hac, XXII. Sure, Âyet 5: "Sen yeryüzünü kupkuru, kısır görürsün. Onun üzerine yağmur gönderdiğimiz zaman hareket başlar, yer kabarır ve sevinç veren her çeşit nebatı yetiştirir." Yağmurun hayatla ilgisini kanıtlayan husus, Sure XXII. Âyet 5'in, "Ölümünden sonra dirilmekten şüphe ediyorsanız..." diye başlaması ve "dilediğimiz vakte kadar rahimlerde de berkarar eder... sizi çocuk olarak çıkarır..." diye devam etmesidir. Sure XXI. Âyet 34'te, "Biz senden evvel hiçbir insana daimî hayat vermedik. Sen ölürsen onlar mı daim kalacaklar?" Âyet 35'te, "Herkes ölümü tada-

caktır. Biz sizi bir rahmet olmak üzere hayır ile de şer ile de deneriz. Ve Biz'e dönersiniz ve Biz'e döneceksiniz." Âyet 104'te, "Önce varlığı nasıl icat etti isek onu gene iade ederiz." Âyet 105'te, "Arza Salih kullarım varis olurlar." denilmektedir. Tevrat'ın Eyûb Kitabı'nda Bab 5, Âyet 1-11: "Yeryüzüne yağmur verir ve tarlaların üzerine sular gönderir; böylece düşkünleri yüksek yere kor ve yaslı olanlar selâmete çıkar.")

Birinci bedende, Nirvâna ve Sangsâra'yı içine alan kâinatın cevheri gizlidir. Bir hâl veya şuurun iki kutbu olarak (sırf düşünceyle ilgili) son bir analizle, her iki kutup da birbirinin aynıdır. Gerçek Bilgi'yi sembolize eder. (Kanun-beden)

Sambhoga-Kâya: Sözlük anlamıyla, Telâfi bedeni veya süslü beden. Aksetmiş veya değişikliğe uğramış bilgi olarak, beş Dhyânî Buddha'da olduğu gibi, bir şekil almaktadır.

Nirmâna-Kâya: Sözlük anlamıyla, değişebilir beden. Beşerî Buddhalar'da olduğu gibi, tatbikatı olan bilgiyi veya enkarne olmuş bilgiyi gösterir. Tek bedenin çeşitli bedenlerde yoğunlaşması ve farklılaşması Nirmâna-Kâya'dır. Sangsâra⁽⁷⁾ tâbir edilen canlı ve duygusal ya da aldanmalara dalmış varlıklar âleminde dünyadaki olaylar âlemine inen tanrısal enkarnasyonları gösterir. Şuurlu olarak bu veya başka bir âleme inen varlıklar benzerlerinin ıslahı için inmişlerdir ve onlar için "Nirmâna-Kâya'dan enkarne olmuş" denilir.

Dharma-Kâya: Tantrik Budizm'de ilkel Buddha, Samanta-Bhadra; Kün-tuzang-po ile bir tutulmuştur. Başlangıcı, sonu yoktur, her gerçeğin kaynağıdır. Lâmalar'ın inancında, iyiliği sınırsız Baba-Allah'tır. Lâmaizm bu en üst Buddha âlemine Vajra-Dhara'yı (Tibetçe Dorje-Şang), dorje ya da yıldırım tutucusunu (Jüpiter'e benzer! Çev. notu); Vajra-Yâna veya Mantra-Yâna'yı (Dorje teg-pa), gizli doktrinlerin tanrısal

(7) Nirvâna'nın karşıtı olan Sangsâra, ölüm ve hayat çemberi, zamana bağlı olaylar âlemi anlamınadır.

yorumcusunu; Buddha Amitâbha'yı (Wod-pag Med) ebedî hayatın kaynağı olan engelsiz Işık Buddhası'nı yerleştirmiştir.

Sambhoga-Kâya'da beş Dhyâni-Buddha veya tefekkür Buddhaları, Lotüs'ün Herukaları, Sakin veya Kızgın Tanrılar vardır. Bardo'da -ölüm ötesinde- bütün bunların vizyonlarını görür.

Nirmâna-Kâya ile Tibet'teki Bardo Thödol'ün ilk tefsircisi Padma Sambhava birleştirilmiştir. Bardo öğreniminin bütün inananlarınca ona Büyük Guru, Büyük Üstat da denilmektedir.

Lâmaizm'in en üst öğretileriyle karşılaşmamış olan kimselerin Âdhi-Buddha'da Tek Tanrı inancını bulmaları yanlıştır. Lâma Kazi Dawa Samdup'a göre, Âdhi Buddha ve Dharma-Kâya ile bir tutulan bütün tanrılar, kişisel tanrılar olarak görülmemeli fakat ilkel ve evreni kapsayan ruhsal tesirler veya kanun-kuvvetlerin kişileştirilmesi sayılmalıdır. Bu kudretler, tıpkı yeryüzü hayatında güneşin tesiri gibi, bütün âlemlerdeki canlıların tanrısal tabiatlarını ayakta tutmakta ve insanın Sangsâra (olaylar âlemi, üç buutlu âlem) içinde varlığının gelişimi mümkün kılmaktadır. Üç beden, böylece Kuzey Budizmi'nin ezoterik üçlüsünü simgelemektedir. Güney Budizmi'nin egzoterik, herkese açıklanan üçlüsü ise; Buddha, Dharma (yazılan) ve Sangha, cemaattir.

İddiaya göre, Budist'lerin bu üçlemesinin Hristiyanlık'taki teşbihle hiçbir ilgisi yoktur ve bu üçleme, ancak Nirvâna'ya erişecek olgunlukta olanlar için, beş Dhyâni Buddha sembolizmin de olduğu gibi, ancak sembolik bir değerdedir. Beş Dhyâni Buddha'dan her biri de evrensel bir tanrısal vasfı kişileştirmektedirler.

"Fizik beden (rûpa-kâya) dışındaki Dharma-Kâya anlayışı, Ekottara-Agama, XLVI'da zikredildiği gibi, mantikî olarak kaçınılmazdı. 'Buddha Şhâkyamuni'nin yaşamı çok uzundur, bu yüzden fizik bedeni Nirvâna'ya girdiği zaman Kanun-beden'i var yapmakta devam etti.' Acı çeken ruhlara, çok soyut ve

transandantal olan Dharma-Kâya'nın direkt olarak etkisi olamazdı. Onlar, kişisel olarak kendilerini daha yakın hissedebilecekleri, daha somut ve dokunulabilir bir şey arzulayacaklardı. Buradan, Buddha'nın başka bir bedeni 'Sambhoga-Kâya-Buddha' veya Vipâkaja-Buddha gibi, üç beden (tri-Kâya) doğmasını tamamlayan anlamlar çıktı." (D.T. Suzuki, *Essai sur le Bouddhisme Zen*; Sf. 56)

3- Hpho (fo): Kişilik veya şuura bağlı veya onu oluşturan karmik (kaderi) eğilimlerin intikali, devamlılığı. Budizm, animik ve Sami inançlarında (Musevilik, Hristiyanlık, Müslümanlık) olduğu gibi kişisel, sürekli ve değişmez bir ruhun varlığını kabul etmez. Fo, hayat akımı anlamına gelmekte ve "şuurlu prensip", "şuurlu bütün" denmek istenmektedir.

4- Burada Kurtuluş sözcüğü Nirvâna anlamına kullanılmaktadır. Ölmekte olan kişinin vücudundaki hayat akımının (Hpho, fo) ölümden sonra şuuru, elverdiği oranda geniş ve açık bırakacak ve iyi bir doğum sağlayacak biçimde serbest duruma geçebilmesidir.

5- Lâma veya kitabı okuyan kişi, ölüyü "Seni gerçek adına ve Gerçek kuvvetiyle buraya çağırıyorum." der. Tibet'te sık sık vâki olduğu gibi, ceset bir kaza veya cinayet sonucu yok olmuşsa veya astrolojik⁽⁸⁾ hesaplar gerektirdiği için hemen kaldırılmışsa bile, öbür dünyada izlemesi gerekli davranış yasalarını öğrenmek için, Bardo Plânı'ndaki "Öbür Dünya" bedeni içinde, ölünün görünmeyen ruhu kitabın okunuşunda hazır bulunmalıdır. Mısırlılar'ın "Ölüler Kitabı" da böyle idi.

6- Tibet ve Lâma inançlarına göre, şuurlu prensibin, başın üstündeki en üst şakradan (Brahma yarığı) hiç-

.....
(8) Ölünün doğum tarihi vs. malumata dayanarak yıldızına bakılması ve ona göre bir karar alınması.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

bir girişim olmaksızın çıkabilmesi gerekir. Bu yüzden ölmekte olan bir şahsın bedenine dokunulmalıdır. Aksi hâlde çıkış vücudun başka bir yerinden olur ve kötü bir gelecek hayat sağlar. İnanca göre, çıkış kulaktan olursa, kişi insan olarak doğmadan, Gandharva (müzisyen gök perisi) olur ki, en belli başlı var oluş niteliği şarkı ve müzik biçimindeki sestir.

- 7- Kitabın devamında açıkça anlaşılabacağı gibi, arzulan şey, yeniden dünyada yaşamak değil, büyük bir ıstırap kaynağı olan ölüm ve doğumlar çemberinden kurtulmak, aydınlığa kavuşmaktır. Bardo Thödol okunurken her satırında bir gayenin bulunduğu unutulmamalıdır. Ancak esas gaye bu olduğu hâlde, varlık, karması yüzünden -biz buna tekâmülü için, gerekli şartlar için de diyebiliriz- yeni doğumlara sürüklenmektedir. Bu takdirde de iyi bir doğum, iyi bir hayat çeşidi seçebilmek problemi ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden varlık, karşısına çıkan her doğum olanağını düşüncesizce kabullenmemeli, en iyisini seçebilmek için doğumu önlemeli, Bardo Thödol'ün özel deyişiyle "Rahimlerin ağzını kapamasını bilmelidir." Üç ayrı bölüm olarak tanıtılan "öbür dünya" safhaları:

Chikhai Bardo: Ölüm Anı Bardosu,

Chönyid Bardo: Geçici Durum Bardosu,

Sidpa Bardo: Yeniden Bedenlenme Bardosu'dur.

- 8- Yar-Gyi-Zang, thal-chen-po: Yukarı giden büyük doğru yol. Kuzey Budizmi'ne özgü doktrinlerden biri de ruhsal kurtuluşun, hattâ Buddha hâlinin, Bardo plânına girmeden ve Sangsâra'daki hayatlar boyunca uzun tekâmül devrelerinde azap çekmeden anı olarak gerçekleşebildiğidir. Bardo Thödol baştan sonuna kadar bu doktrini savunur. Gizli Yol'da ilk adım imandır. Sonra, ilham, yakın (vasitasız) gerçek kesin bilgi gelir. Gerçekleşen gaye, ruhun kurtuluşudur (Emancipation). Fakat burada da başarı Yoga

çalışmasını, birçok iyi vasıfları ve birikmiş iyi bir karmayı gerektirir. Mürit (disciple) gurusu ona Gerçeği açıklar açıklamaz kavrayabilirse, şuurlu olarak ölmek kudreti varsa, onu aydınlatan Saf Işığı tanıyıp onunla irtibat kurabilirse, vehimlerden doğan Sangsâra bağları kırılır ve bir idrak anında kudretli bir bütünleşmeyle, görmekte olduğu rüyadan realite içinde uyanır.

9- Sprosbrel (Todal okunur): Oluşum faaliyetinden yoksun. İlkel doğal hâlindeki ruh. Doğal hâlde bulunmayan ruh insan bedeninde bedenlenmiş, enkarne olmuş ruhtur. Beş duyusunun saptırıcı etkisiyle sürekli düşünceler imal etmektedir. Doğal hâli ya da fizik bedeni olmadığı hâl; bedenli iken en yüksek teffekkür ile (Dhyâna) elde edebildiği bir sükûn hâlidir. Saf Işık'ta şuurlu doğuş hâli, Batı mistiklerinin (Meister Eckhart vb.) aydınlanma (illumination) dedikleri hâldir. Vecd içinde bir şuurulanma hâlidir.

10- Rlung (Lung): Hayat kuvveti. Sanskritçe prana. İnsanın şuur prensibi. Tanıyıcı, (cnois-seur) bedenlenirken beş zarfa bölünür.

1- Fizik örtü (Anna-Maya-Kosha)

2- Hayat örtüsü (Prana-Maya-Kosha)

3-Alelâde insan şuurı örtüsü (Bağlı şuur) (Mano-Maya-Kosha)

4- Şuuraltı örtüsü (Vijnana-Maya-Kosha)

5- Üstün şuur (Ananda-Maya-Kosha)

Hayat kudreti: Air (Fransızca), hava (vayu). Va kökünden gelip nefes almak mânâsındadır.

Yukardaki sıralamadaki ikinci Hayat örtüsünde, on "Hayat Kudreti" vardır. Önemlileri:

1- **Prana:** Nefes almayı,

2- **Udana:** Yükselen hayat kudretini,

3- **Apâna:** Havayı, pisliği, idrarı, meniye atan kudreti,

4- **Samana:** Bedenin hararetini, besinleri sindirtir ve kana dağıtan vayuları ve

5- **Vyana:** Metabolizma süreçlerinin (processus) dağılma ve bölünmesini, kontrol ederler.

Görülüyor ki, Hint kökenli kavramlar Batılı kavramlardan değişikdir. Hayat ve şuur hadiseleri birbirinden ayrı mütalâa edilmemiş, birbiriyle yakın ilişkili kavramlar olarak ortaya konmuştur. Daha çok, insan varlığı, en süptil ruhî yönünden en kaba fizik tarafına kadar, âdeta değişik bir fizyoloji ile anlatılmaya çalışılmıştır. Elbet bu anlayış, ölüm ötesindeki hayat ve ruhun bu ötelerdeki hâli ile, bizim gözleyebildiğimiz bedenli hâli bir arada ve yakın ilişkili mütalâa etmektedir.

Bardo Thödol öğretisinde, bu bilgileri vermeden, neden bahsedildiğini anlamak zor, hatta olanaksızdır. İzahsız okununca, ilkel ve safsatalar karıştırılmış bir bilgi yekûnu ile karşılaşıldığı yanılgısını uyan-dırır.

11- Psişik sinirler ve kanallar, Nadiler:

İnsan vücudunda 14 tane belli başlı ve yüzbinlerce aşağı seviyeden **Nadi** vardır. Doğu Nadi'si'yle Batı dünyasındaki sinirler, her ne kadar sinir sistemine ait sinirleri hatırlatırsa da, aynı mânâya gelmezler. Nadiler, görünmeyen kanallardır. Bu kanallarda psişik kuvvet dalgaları akar. Bu kuvvetin taşıyıcı ajanı vayulardır (Hayatî havalar).

On dört esaslı Nadi'den üçü pek önemlidir.

a) Orta sinir (medyan sinir) : Suchuma-Nadi,

b) Sol sinir: İda-Nadi,

c) Sağ sinir: Pingala-Nadi.

[Rtsa-Gyas-Gyon (Tsa-yay-yön)]

Orta sinir, vücudun Meru Dağı (Hint ve Budist, ezoterik, gizli kozmografyasına göre Kâinatın merkezi) sayılan bel kemiği (Brahma-danda) boşluğu içindedir. Sol ve sağ sinirler onun etrafında birbirine sarılmışlardır. Hekimlik sembolü birbirine sarılan çift yılan (caducée) gibi. Semboldeki çift yılanların sarıldığı çubuk da medyan sinirini simgelemektedir.

Sinir Merkezleri, Şakralar:

Orta sinir, psişik kuvvetlerin insan bedenine girdiği büyük yoldur. Bu kudretler, merkezlerde ya da şakralarda toplanmışlardır. Orta sinir boyunca dinamolar gibi sıralanan şakralar onunla bağlantılıdır. Bütün psikofizik sistemin muhtaç bulunduğu hayati kudret (seyyale, fluide) orada depo edilmiştir.

Hayati önemde olan altı şakra vardır.

1- Orta sinir dayanağı, kökü gibi sayılan ilk merkez, **Mulâdhârâ**, apış arasındadır (perimée). Tanrıça Kundalini yönetimindeki hayat kuvvetinin gizli kaynağı oradadır.

2- İkinci şakra veya **Svadhishthara** denilen Lotüs⁽⁹⁾, cinsel organların merkezidir.

3- Yukarı doğru, **Mani-Pura-Şakra** denilen göbek psişik merkezi bulunur.

4- Sonraki **Anahata Şakra**, kalptir (bilme merkezi).

5- **Vishudha Şakra**, boğazdadır.

6- İki kaşın arasında **Ajna Şakra** vardır. Hint Tanrıları'nın ve Buddha'nın resimlerinde, üçüncü göz gibi temsil olunur. Üç psişik sinir burada birleşir ve tekrar ayrılırlar.

7- Hepsinin üstünde, psişik insanın kozal bölgesine egemen olan, insan bedeni kâinatına bir güneş gibi ışık saçan en üstün veya yedinci şakraya, **Sahasrara - Padma** (bin yapraklı lotüs) denir. Orta sinir buradan çıkar. Brahma deliği **Brahma-randhara**, burasıdır.

12- Rnam-Shes (nam-se): Sanskritçe Vijnana veya daha iyisi, chaitanya. Şuurlu prensip veya objektif tanıma şuuru. Dünya şuuru anlamına.

13- Bu hâl bazen yedi, ekseriya dört, beş gün sürer. Şuurlu prensip -Yoga'da olduğu gibi bazı trans hâlleri müstesna- her zaman zorunlu olarak vücutta bulun-

(9) Lotüs, eskiden Fül-ü Mısıri veya Fül-ü Hindi dedikleri bir çiçek adıdır. Burada, şakra veya merkezle eş anlamlıdır.

maz. Normal olarak ölüm denilen anda vücudu terk etmekle beraber, metinde söylenen zaman boyunca, ince bir manyetik alâkayı devam ettirir. Yalnız Yoga bilenler, söylenen bayılma hâinden kaçınabilirler. **Ölüm süreci, doğum sürecinin tersidir. Doğum, şuurlu prensibin bedenlenmesi; ölüm, bedenini terk etmesidir.** Ve tıpkı yeni doğan çocuğun dünyayı algılayışı gibi, ölen bir şahıs da Bardo dünyasında uyanır ve orasını hisseder. Bardo'daki görünmeyen beden, ölümle bırakılan insan bedeninin bir çeşit benzeri, düplikatası gibidir. Bardo'daki bedende, insanın fiziki sinir sistemi yerine, şuurlu prensip ve psişik merkezler vardır.

- 14- Metnin ancak birini zikrettiği ölümün üç önemli belirtisi şunlardır:

1- Fiziksel bir basınç hissi. "Suya batan toprak" gibi.

2- Fiziksel bir soğuk duygusu; sanki vücut suya batmış gibi. Daha sonra bu, gittikçe artan bir sıcaklık duygusu, ateş hâline dönüşür.

3- Vücut atomlarının patlaması hissi; "Havada kaybolan ateş" gibi. Her belirti vücutta gözle görülebilir bir değişikliğe tekabül eder: Yüz kaslarının kontrol edilemeyişi; işitme duygusunun, görme duygusunun kayboluşu; şuur kaybından önceki spazmodik solunum. Bu yüzden, ölümle ilgili bilgilerde tecrübeli Lâmalar, insan plânındaki zarfından sıyrılmış bedenin Bardo'daki Kurtuluş'u ile sonuçlanan bu birbirinden bağımsız psişik olayları bir bir tanırlar. Bu bilginin, ölmekte olan bilgili Lâmalar'ın, öğrencilerin, ölüm esnasındaki tecrübelerini nakletmeleri suretiyle meydana geldiği sanılmaktadır.

- 15- Bu durumda, şahıs, hayatı boyunca Yol'da ilerlemişse, Büyük Gerçeği tanımak kabildir. Aksi hâlde, o andan itibaren bunu elde edemez ve yemiden doğumuna kadar karması (kaderi) gereği, Bardo'nun git-

tikçe daha aşağı bölgelerinde gezinmeye mecburdur.

- 16-** Yeryüzünde yaşayan duygusal bir varlık, daha çok alışmış olduğu dinî itiyatlarla ilgili şekillerden tesir almaktadır.

Böylece Shiva'ya inanan biri için Shiva'nın bir şekli, Budist için Sakya Muni, Hristiyan için İsa, Müslüman için Muhammed etkili olacaktır. Her varlık çeşidi için bir şekil düşünülebilir. Ana-baba için evlâtları, evlâtlar için ana-babaları, dervişler için şeyhleri,... Bu bölümde "hangi şekil altında olursa olsun" dan kasıt, yardım görecektir varlığın saygı gösterdiği, gözünde yücelttiği veya sevgiyle bağlı olduğu şekil altında, ona iyi bir maksatla görünmektir.

- 17-** Shes-rig (Şe-rig): Entelekt, müdrike, bilebilme yeteneği.

- 18-** Chös-nyid Kun-tu-bzang-po (Şönyid-Kuntu-Zang-Po): Sanskritçesi Dharma-Dhātu Samanta-Bhadra. Buddha'nın ilk hâli, Dharma-Kâya'nın şekli. El yazmalarına göre "Evrensel İyi Baba (Kuntu-Zang-Po)" veya "Evrensel İyi Ana (Kuntu-Zang-Mo)". Baba, gözükendir; olaydır. Ana olayın şuuruna varandır. Baba, mutluluk, ışınmadır; Ana boşluk, bu mutluluğu, bu ışınmayı alandır. Baba, Zekâ; Ana, Boşluktur. Boşluk kelimesinin tekrarı, zekânın (entelekt) boş tabiatlı, doğmamış, yaratılmamış, ilkel olarak şekillendirilmemiş olduğunu, anlamının önemini belirtmek içindir.

- 19-** Rig-Pa: Kendi kendini bilme yeteneğinden farklı şuur. Basit anlamda rig-pa ile shes-rig eş anlamlıdır. Fakat elimizdeki metin kadar ince bir filozofik eserde, rig-pa, şuurun en saf ve dünya ötesi şekline tekabül etmektedir. Shes-rig'e gelince, bir olay hakkındaki şuur'a tekabül etmektedir ki, daha az saf bir ruhsal durumu göstermektedir.

- 20- Metinde, Kun-tu-bzang-po. Bu hâlde tecrübe ve tecrübesi yapılan şey ayrılmaz bir biçimde birleşmiştir. Altın ve altının sarı rengi; tuz ve tuzun lezzeti gibi. Normal insan için bu transandantal durum anlaşılamaz.

Çevirenin Notu :

Hatırlama fonksiyonu, fizik ortamımızdan ayrılmış bir varlık için de söz konusudur. Ancak bu fonksiyon bizimki gibi çalışmaz. Bu yüzden medyomsal kanalla irtibat kurduğumuz birçok bedensiz varlıktan, evvelce yaşadıkları hayatlar hakkında kesin detaylı bilgiler alamamaktayız. Bu hatırlama fonksiyonu daha çok detaylarından arınmış ve varlığın tekâmül seviyesiyle ilgili bir safiyette, esas senteze, yani o olay gruplarının vermek istedikleri esas noktalara yönelmiş bir hatırlama fonksiyonudur. Örneğin, o kişi için, birkaç hayat öncesinde geçirdiği, bir kaza olayının detayları hatırlanmamaktadır; ancak kaza olayının beraberinde getirdiği ve varlığın o olay ile karşılaşmasını zorunlu kılan eksikliğini tamamlayacak olan tesir grupları veyahut da algılar, bütün canlılığı ile, hatta bedenli iken hatırlama fonksiyonu ile alabildiği kuvvetin çok daha üstünde bir kuvvetle, onun hatırlama fonksiyonunda devam etmektedir.

Önemli noktalar, ana temel noktalar, bu hatırlama fonksiyonunda bilhassa büyütülmüş ve esas değerlerini ortaya koyacak derecede aydınlatılmış; bir yönden de varlığı bütün bu noktalar arasında bir senteze ulaştıracak doğrultuda onu uyarmak üzere, çoğaltılmış, kuvvetlendirilmiş olarak ona çarpmaktadır. Ve bu yüzdendir ki, dünya seviyesindeki bir beyin fonksiyonunun gereği olan biçimde bir transformasyon zinciri ya da bir sembolik imaj transformasyonunun lüzumu kalmamaktadır.

- 21- (Bak-1) Buddha Samanta Bhadra kademesi ile Evren-

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

sel iyilik aynı şey olduğu gibi, Buddha-Amitâbha ve engelsiz Işık kademesi aynı şeydir. Metin iyice yorumlanırsa, bu ikisi, iki farklı noktadan görünen bir ve aynı hâli ortaya koyuyor. Birincisi bütün iyiliklerin esası, ikincisi hayat ve ışığın kaynağı, bilme yeteneğinin şahıslandırılmasıdır.

22- Dgongs-pa (gon pa): Kutsanan şekliyle rüyada düşünceler, tanrısal ruh.

23- Sangsâra ile ilişkili olmayanın, boş olanın, herhangi bir hâle gelmemiş, doğmamış, yapılmamış, şekil verilmemiş olanın, tam aydınlanmanın idrâki, "Buddha'nın tanrısal ruh hâli"dir. "Olayların her türlü şekil ve kalitesi geçicidir, vehimdir. Ruh, hayat olaylarının gerçekten yoksun olduğunu anlayınca üstat Buddha açıkça görülür." Buddha'nın ruhu, ruh'da idrâk edilir.

24- Ölen kimse, ruhi bir hazırlanma sonucu Buddha hâline erişmek imkânına kavuşursa, o anda ölüm ve yeniden doğuş çemberi kırılır ve Kurtuluş tamamlanır. Fakat böyle bir mükemmeliyet nadirdir ve normal hâllerde Saf Işığın parladığı durumda ölünün ruhu barınamaz. Neticede, yeni bir doğuma kadar Bardo'da gittikçe daha aşağı kademelere iner. Lâmalar'ın kullandığı bir benzetmeye göre, bir iplik üzerinde bir an dengede duran bir iğne gibi, ruh da Saf Işık'ta bir an mükemmel bir dengede kalır. Orada duramayacak iğne misâli düşen insanın şuurlu prensibi için, vecd (extase) hâline benzeyen bu benlik ötesi hâl pek az alışılmıştır. Karmik, kişisel yazgıdan gelen eğilimler, bireysel düşünceler, ego'nun (ben'in) kuvveti, bencil arzular, ateşin sönmesi demek olan Nirvâna'nın gerçekleşmesini önler ve o zaman hayat tekerleği dönmeye devam eder.

25- Hayat kuvveti medyan sınırından geçer geçmez, öl-

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

mekte olan şahıs kendini Saf Işığın içinde bulur. Bu hiçbir karanlığın olmadığı Dharma-Kâya'dır. Eğer orada duramazsa, ikinci Saf Işığa girer ve burası, Dharma-Kâya'nın karmik karanlıkları ile solmuş Bardo'nun daha alt bir plânıdır.

26- Shes-pa, burada esprit (ruh) deyiimiyle tercüme edilmiştir. Hayat gücü **göbek** psişik sınırından ve şuurlu prensip **beyin** psişik sınırından geçerek kalp psişik merkezinde birleşirler ve normal olarak bedeni Brahma deliğinden terk ederek şahısta yaygın bir vecd hâli doğururlar.

Sonraki devre daha az şiddetlidir. Birinci devrede ilk Saf Işık, ikinci devrede ikinci Saf Işık hissedilir. Topun zıplayışlarının gittikçe daha az yüksekliklere varması ve nihayet durması gibi. Nihayet, ölümden sonraki hâl içinde karmanın kuvveti tükenince, sükûnet hâline geçen şuurlu prensip bir rahme girer ve sonunda doğar.

27- Spyian-ras-gzigs (Chen-ra-zı): Sanskritçesi Avalokiteshvara. Tibet'te Koruyucu Buddha veya Bodhisattvalar'dan biri, genellikle Chenraze'e'dir. Aynı şeyi diğer milletlerin ölüleri için düşünebiliriz. Şahıs sağlığındaki inançlara göre aziz, evliya vs. gibi dilekte bulunmayı itiyad ettiği varlığı düşünmekle, yukarı plânlardan yardım almaktadır. Eğer durumu böyle bir yardımı kabule uygunsa, elbette şuurunda, yardım istediği şahsın kendisince belirli olan imajının canlanması da pek mümkündür.

28- "Ölünün zihni" dedik. Burada elbette bir beyin değil, ölünün düşünme yeteneği kastedilmiştir. Bedenli olarak düşündüğümüzde, düşüncelerimizin, ancak beyinde akisler bularak dünya şuurumuzda canlanması aradaki farkı oluşturuyor.

29- Dag-Pahi-Sgyu-lus (Tag-pay-gyu-lü): Sanskritçesi Mâyârûpa. Yeryüzündeki fizik bedeninin esiri benzeri.

Teozofideki Astral beden.

- 30-1- Skye-gnas Bardo (Kye-Nay Bardo):** Gebelik sırasında doğacağı yeri bilememekten meydana gelen belirsizlik hâli,
- 2- Rmi-lam Bardo (Mi-lam Bardo):** Rüya sırasındaki belirsizlik hâli,
- 3- Ting-nge-hzin Bsam-gtam Bardo (Tin-ge-zin Sam-tam Bardo):** Tefekkür (Dhyâna) esnasında duyulan dengeli vecd (samâdhi) hâlindeki belirsizlik,
- 4- Hchi-Khahi Bardo (Chi-kai Bardo):** Ölüm anındaki belirsizlik hâli,
- 5- Chös-nyid Bardo (Chō-nyid Bardo):** Realitenin belirsizlik hâli,
- 6- Lugs-hbyung Srid-pahi Bardo (Lu-jun Sid-pai Bardo):** "Tanıyıcı"⁽¹⁰⁾ yeni bir doğum ararken Sangsâ-ra'daki yaşam akımı ters yönden geçilirkenki belirsizlik hâli.
- Bütün bu izahlar, Bardo'nun anlamının, **çevreye uyumsuzluktan doğan ruhsal bir karışıklık, teşevvüs hâli olduğunu gösterir.**

31-Bardo'da alıştığımız dünya olaylarının veya bu olaylar hakkında edinilen fikirlerin idraki tamamen değişiktir. Şahıs her şeyi hareket ve karışıklık hâlinde görür. Tıpkı bir bebeğin yeni geldiği hayata göz açtığı zaman yeni karşılaştığı dünyayı tanıması gibi, ölüye, yeni ortamına alışması telkin edilmektedir.

32-Bardo'daki alışılmamış görünümünün anlatıldığı bu bölümde, bu kitabın ezoterik -yani çoğunluğa kapalı, gizli- olduğu ve ölüm sonrasının fizik tecrübelerinin sembollerle anlatıldığı unutulmamalıdır.

33-Rnam- par Snang-mzad (Nam-par Nang-zad): Sanskritçe Vairochana. Merkez'in Dhyâni Buddhası. An-

(10) Shes-rig: Tanıyıcı. Herhangi bir olayı fark eden şuur anlamındadır. Bedenli iken olduğu gibi, bedensiz iken de vardır. Rüyalarımızdaki müşahidin (gözlemci yapının) kim olduğu düşünülürse, bu anlam hakkında bir fikir edinebiliriz.

lamı görünür kılan şekillerde. Vairochana, fenomenal olarak tezahür eden numenaldır (olay dışı bir değer taşıdığı hâlde olaylar arasında tezahür eden anlamına).

Tuttuğu tekerlek, hükümranlılık hakkını simgeler. Bhagavân sıfatı, alanın (veya altı kudretin) sahibi ve bir "Buddha" gibi galip gelmiş anlamındadır: "Dünyaya veya Sangsâra'daki varlığa egemen olmuş." Merkez Dhyâni Buddhası olarak Vairochana ezoterik okulun en üst yoludur. Merkezdeki bir güneşin, dört yönü simgeleyen, sonraki dört günde gözüken dört Dhyâni Buddha ile çevrili oluşu, dört ana unsurla çevrelenmiş Tek Gerçeği simgelemektedir. Görünen ve görünmeyen her şeyin kendisinde eridiği her organik hayatın kaynağını şahıslastırır.

34-Nam-mkh-ah-dvyings-kyi-dvang-phyung ma (Nam-Ka-ing-Kya-vang-şug ma): Ana, kâinatın dışı prensibi; Baba, var olan her şeyin tohumudur. Ruh-Madde ikilisi anlamına.

35-Rnam-par Shes-pahi (Nam-par Şe-pay): Sanskritçesi Vijnâna Skandha. İlkel hâli olan mavi ışık içinde erimiş şuur bütünlüğü. (Ezoterik anlatım, birinci günde Merkez Krallık'tan çıktığı söylenen bu öğenin, diğer dört unsurun üstünde bir unsur olarak kabulüne daha uygundur.)

36-Devalar insanlarınkinden üstün bir hayat şartına tâbi olmakla beraber ezeli değillerdir. Doğup ölürler. Kudretleri sınırlıdır. Hint ve Yunan Panteonu'ndaki ilâhlar gibi kadir ve mabûd sıfatına haiz değildirlir. Her zaman ve herkese görünmezler. İlâhlardan ziyade meleklerle ve cinlere benzerler; onlar da insanlar gibi kemâle erebilir, his ve arzulardan sıyrılabilirler. Fakat bu mertebeye varamayanları da vardır. Bunları Brahmanizm'deki Devalar'la (ilâhlar) karıştırmamalıyız. Bunlar daha çok insanüstü nuranî bir takım mahlûklardır. Doğmuş oldukları gibi

öleceklerdir de. (Buddha, Asaf Halet Çelebi, Shf. 54)

37- De-bzhing-shegs-pa (De-şing-Seg-pa): Aynı yoldan geçmiş olan anlamına. Buddha. Sanskritçesi Tat-hâgata.

38- OM MANİ PADME HUM Kutsal cümlesiyle de açıklanabilen Altı Loka veya Altı Âlem şunlardır: OM, Deva-loka (beyaz ışıklı); MA, Asura-loka (yeşil ışıklı); Nİ, Manaka-loka, İnsanlar âlemi (sarı ışıklı); PAY, Tiryaka-loka, İnsanaltı âlem (mavi ışıklı); ME, Preta-loka, Azap içindeki ruhlar âlemi (kırmızı ışıklı); HUNG, Naraba-loka, Cehennem (kurşunî, koyu, dumanlı ışık). Bu cümle, bu altı âlemin kapılarının kapanarak Kurtuluş'a erişilmek için tekrarlanan bir dua cümlesidir. Aslı: OM-MA-Nİ-PAY-ME-HUNG.

39- Stug-po-bkod-pahi zhing-khams (Tug-po-kod-pai shing-kham): Kâinat kuvvetlerinin ve her şeyin tohumlarının yoğun bir biçimde birleştikleri yer. Tibetliler buraya, Nirvâna'ya götüren bir hâl olarak "düşüş olmayan krallık" da derler.

40- Rdorje-sems-dpah Mi-bskyod-pa (Dorje-sems-pa Mi-kyod-pa): Sanskritçesi Vajra-Sattva Akshobya. "Sakin" ya da "Değişmez" anlamına. Doğu Dhyâni Buddhası, burada Sambhoga-Kâya'daki etkin ve süslü yansıması olarak gözükür. Vajra-Sattva, yiğit tanrısal ruh ya da ölümsüz anlamınadır. Vajra-Dhara (ölümsüz ya da sarsılmaz dayanak) da Akshobya'nın bir imgesidir. Bu ikisi ezoterik okulun önemli ulûhiyetleridir (divinitès). Dorje, Lâmaizm'de manevî kudreti simgeleyen asâ, Indra'nın yıldırımıdır. Jüpiter'in yıldırımına benzer.

41- Mavi renkli. Bu metinlerde çeşitli izler vardır. Hint düşüncesinde Arî ve Dravid unsurlar, başlangıçta iki ayrı etnik grubu gösterdiği gibi, iki farklı düşünceyi

de gösterir. Arî unsur, kast sistemine bağlı, çok tanrılı safhadan geçerek monist (tekçi) bir sentezde karar kılmış Brahmanizm'in kökenidir. Mavi renkle anlatılan siyah tenli Dravid unsur, Ruh-Madde ikiliğini sonuna kadar göz önünde tutmuş diğer fikir sistemlerini sembolize etmektedir. Jayna, Sankhya ve Yoga, nihayet Budizm'in⁽¹¹⁾ Tanrı-Tanrıça, Shiva ve Shakti, Dişi-Erkek ikiliği, Hint'in Arya öncesi geleneklerinin Tibet sistemlerine bir yansımasıdır.

42-Mâmaki, Tibet'in ulusal Ana Tanrıçası Dolma'nın 108 isminden biridir. Sanskritçesi Târâ.

43-Sahi-snying-po (Sayı-nying-po): Sanskritçesi Kshiti-garbha. Yer'in döl yatağı.

44-Byams-pa (Şam-pa): Sanskritçesi Maitreya. "Sevgi" anlamına. Gelecekte insanlığı tanrısal sevgi kuvvetiyle yönetecek Buddha. İsa'nın yeryüzüne ikinci gelişi, Mehdî Resûl fikirleriyle karşılaştırılabilir.

45-Sgeg-mo-ma: Sanskritçesi Lâsyâ. "Güzel" ya da "Yosma" anlamına. Elinde bir ayna tutarak simgeleştirir. Güzelliği şahıslandırmaktadır.
Me-tog-ma: Sanskritçesi; Pushpâ. Çiçekleri tutan kadın. Bitkilerin çiçeklenme dönemini simgelemektedir.

46-Bodhi ve Bodhi ağacı. Bodhi, aydınlanma demektir; Buddha'nın, altında aydınlığa kavuştuğu ağaç da Bodhi ağacı ismini almaktadır. İlgili tanrı ve tanrıçalar bu "aydınlanma" ile ilgilidir.

47-Burada ölünün, kendi mallarını bölüşmeye koyulan yakınlarını veya cenaze törenini yöneten Lâma'nın menfaat düşkünlüğünü görerek hiddete kapılması

(11) Budizm'de bu ikilik Sangsâra-Nirvâna anlayışında ortaya çıkar ve aydınlanma hâlinde bizim anlayış seviyemizin ötesine kayar.

düşünüyor. Hiddet ruhsal ilerleme için başlıca engellerden biridir. Bütün dünya disiplinleri tarafından kaçınılması tavsiye edilmektedir. Eski Mısır öğretilerindeki Ptah-Hotep'in öğütlerindeki kızgınlığın sonuçlarına ilişkin bilgiler de buna örnektir.

48-Rinchen-hbyung-ldan (Rinşen-jang-dan): Sanskritçesi Ratna-Sambhava. "Mücevherlerden doğmuş" anlamına. Süsleyen ve kıymetli olan her şeyin kendisinden geldiğidir. Buddha'ya atfedilen kişiliklerden biri.

49-Sangs-rgyas-spyan-ma (Sang-yay-şan-ma): Buddha'nın gözüne sahip kadın.

50-a) Nâm-mkhahi-sinying-po (Nam-kai-nying-po): Sanskritçe Akâshagarliha. Gökyüzünün döl yatağı.
b) Kuntu-byzang-po (Kuntu-Zang-po): Sanskritçesi Samanta-Bhadra. Bu, Âdi-Buddha Samanta Bhadra olmayıp, Dhyânî Buddha Vairochana'nın manevî oğludur.

c) Mahlaima: Tespih tutan.

Dhupema: Tütsü taşıyan.

Bu kelimeler, Tibetçe ile karışmış Sanskritçeden, bozuk kelimelerdir. Sanskritçesi Mâlâ ve Dhûpa; Tibetçesi Hphreng-ba-ma (Freng-ba-ma) ve Bdug-spös-ma (Düg-pö-ma)'dır. Bu iki tanrıça da, yeryüzü renginde, sarıdırlar.

51-Shang-va-mthah-yas (Nang-va-tha-yay): "Kesiksiz Işık". Buddha'mn vasıf veya bilgeliklerinden birinin kişileştirilmesi.

Abitâbha, ölümsüz, ebedî hayatı simgeler.

52-Gös-dkar-mo (Gö-kar-mo): Beyazlar giymiş anlamına.

53-Spyan-ras-gzıgs (Cen-râ-zi): Sanskritçesi Avalokitesh-vara. Aşağıdan bakan anlamına. Şefkat ve acı-

ma timsalidir.

Dalay Lâmalar onun bedenlenmeleri sayılır. Refakat ettiği manevî babası Amintâbha Taşı Lâma'da bedenlenmiştir. "Büyük, acıyıcı" Cen-ra-zi, ekseri onbir başlı ve bin elli olarak gösterilir. İstirap çekenleri teselli etmek ve felâket içinde olanlara yardım etmek üzere her bir elinin avucunda bir gözü vardır. Çin'de Şefkat Tanrıçası Kıvanyin olarak tanınır ve kollarında bir çocuk taşıyan bir kadınla simgelenir.

54- Hgam-dpal (Jam-pal): Sanskritçesi Mânjushri. "Tatlı zafer" anlamına. Mistik bilgeliliğin tanrısı, Budizm'in Apollonu'dur. Sağ elinde ışıktan bir kılıç⁽¹²⁾, sol elinde bir lotüs üzerinde "Prajnâ Pâramita"⁽¹³⁾ adlı kitap vardır.

55- Ghir-dhi-ma ve Aloka. Sanskritçesi Gita, "şarkı"; Aloka, "ışık" anlamına. Birincisi bir lir, ikincisi bir lâmba tutan. İkisi de ateş elemanı gibi kırmızıdır.

56- Ruh, Preta (mutsuz ruh) olunca, ölümden sonraki bu durumda Nirvâna'ya erişemez; Preta dünyasından geçişinden sonra, dünyadaki gelecek doğuşunu beklemek zorundadır.

.....
(12) Burada, kutsal metinlerdeki sembolizm üzerinde durmak zorundayız. Bu metinlerde gerçekler birer sembolle ifade olunur. Sembol, insan ruhu için mantıklı düz yazıdan daha önemlidir. C. G. Jung'a göre, bir sembol, nasıl canlı bir yaratık bizim imajinasyonumuz değil ise, öylece, uydurulmamış, fertten öte bir varlıktır.

Diğer taraftan, birbiri ile ilgisiz görünen kutsal metinlerde, aynı sembollerin aynı anlamlarda kullanıldığını görüp şaşarız. "Kılıç", bu savımıza bir kanıttır.

Bhagavat-Gita, Shri Aurobindo'nun Fransızca'ya tercümesi, 1942, Beşinci Baskı, shf. 54, Chapitre IV (III) 42: "Bilgi kılıcı ile, bilgisizliğin meydana getirdiği şüpheyi parçaladıktan sonra..." denilmektedir.

Şimdi Tevrat'a bakalım. Tekvin, Bab 3, Ayet 24: "...ve hayat ağacının yolunu korumak için, Aden bahçesinin şarkına kerubileri ve her tarafa dönen kılıcın alevini koydu."

(13) Bardo Thödol'de adı geçen Jam-Pal de kılıç tutuyor ve Bilgi'yi temsil ediyor. Prajnâpâramitâ, Sanskrit şeriati mukaddes kitaplarındandır. "Aklın tekâmülü" anlamına gelir. Mahayana metafiziğinin bir özetidir. Birinci ve ikinci yüzyıllarda yazılan ilk Mahayana kitaplarındandır. (A. H. Celebi, Buddha)

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

- 57-** Don-yod-grub-pa (Don-yöd-rup-pa): Sanskritçesi A-mogha-Siddhi. "Güçlü Fatih" anlamına.
- 58-** Shang-shang. Eski Yunan mitolojisinde de mevcuttur. Kapıp kaçanlar anlamına gelir. Kadın yüzlü, erkek göğüslü, yaygın kanatlı, sivri pençeli bir çeşit yırtıcı kuşlardır.
Bir Tibet halk inancına göre bu yaratıklar, dünyanın bir yerinde, gerçekten mevcutturlar. İki Harpya'dan biri Aello (Kasırga) diğeri Okypete (Hızlı uçan, bora). Harpyalar çocukları kaçırmalar ve ölümlerin ruhlarını alıp Hades'e götürürler diye bir inanç vardır. (Bak: Mitoloji sözlüğü, Azra Erhat, Sf. 154) Tibet Harpyaları iki cinstendir.
- 59-** Sgrol-ma: Dölma. Sanskritçesi Târâ. Kurtarıcı kadının anlamına. Avalokiteschvara'nın tanrısal eşi. Bu tanrıçanın iki çeşidi vardır: Tibet'te tapınılan yeşil Dölma ve Çin ve Moğolistan'da tapınılan beyaz Dölma. İlk Budist Tibet Kralı'nın Nepal Kral ailesinden bir prenses olan karısı yeşil Dölma'mn bedenlenmesi ve Çin İmparator sülâlesinden gelen bu aynı kralın ikinci karısı beyaz Dölma'mn bedenlenmesi sayılır.
- 60-** Phrag-na-dorje (Şağ-na-dorje): Sanskritçesi Vajra-Pâni. Dorje'yi taşıyan anlamına.
Sgrib-pa-mam-sel (Dib-pa-nam-sel): Sanskritçesi Dipani veya Dipikâ. Karanlığı dağıtan anlamına.
- 61-** A-Dri-chha-ma: Sanskritçesi Gandha. Koku dağıtan anlamına. Hint'in sekiz ana tanrıçasından (Matris) biri. İçi koku dolu bir deniz kabuğu tutarak simgelenir.
- 62-** Zhal-zas-ma (Şal-saz-ma): "Şeker tutan" anlamına. Bu tanrıça Hint'in sekiz Matrisi'nden biri değildir. (Yukarıdaki madde ile birlikte sayılan bu iki tanrıça, bütün eylemlerin Bilgisi gibi, yeşildirler.)

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

63- Bundan evvelki bölümlerde de olduğu gibi, burada ölünün şuurunun ya da şuuraltının bir bölümü olarak mevcut karmik eğilimlerin kıskançlığı söz konusudur. Bardo'ya geçmiş varlığın beşinci gününde ortaya çıkmakta ve ilgili astral halüsinasyonları hasıl etmektedir.

64- Kavgalar, savaş ve bunların doğurduğu zorunluklar Asura-loka'da asura olarak doğan varlığın en belli başlı acı çekme kaynağıdır. Sutta Nipâta'nın Nalekasutta Şiiri'nin bir bölümünde, Buddha'nın doğumunun bildirildiği kehanette şöyle denilmektedir.

"Bakıcı Asita gördü ki, komşu cihanın Deva grupları boş zamanlarda neşelerini ve memnuniyetlerini gizlemiyorlar ve ellerinde tuttukları eşarplarla kralarını candan yüceltmekle meşgul oluyorlar. Bu tezahürleri gören Asita onlara: 'Devalar neden böyle neşe içindeler, niçin bu yağlıkları sallıyorsunuz?' diye sordu. Asurular'ın kahrolmaları ve Devalar'ın zaferi ile neticelenen muhaberede bile böyle heyecan görülmemiştii..." (A.H. Çelebi, Buddha, Sf.83)

Tema, çeşitli mitolojilerde görülen bir temadır. Titanlarla tanrıların savaşını hatırlamamız yeter.

Yeryüzünde çağlar boyu yaşayıp geliştirmekte olan insanoglunun şuuraltındaki bir savaş söz konusudur. Hayvansal, yıkıcı kudretler ile insanca değerlerin çatışması bir titanlar savaşır.

Melekler ve cinler, masallardaki iyilik ve kötülük perileri gibi Asurular'ı da, kin, nefret çatışması, döğüş, intikam, kan gütme... realiteleri içindeki varlıklar toplumu olarak düşünebiliriz. Böyle bir dünya mutlaka vardır ve gözlerimizin önündedir. Ancak, insan gelişimi, Devalar'ın -sevgi ve anlayış, yardım, dayanışma gibi realitelerin- zaferiyle sonuçlanmaktadır.

65- Elimizdeki metin kutsal-mistik bir metindir. Bazı deyimlerin eski tarikat-tekke deyimleriyle ak-

tarılmasında zorunluluk vardır.

Örneğin "mertebe" kelimesi gibi. Bu Arapça sözcük askerlikte de kullandığımız rütbe sözcüğünden türetilmiştir. O rütbenin belli başlı yasa ve özelliklerinin geçerli olduğu alan veya plân karşılığıdır. Manevî ya da ruhsal ilerlemelerde kişi, evrimi sırasında bu mertebelere erişir sayılmaktadır.

Burada, mistik bir anlayıştan kendimizi kurtarmak için şöyle bir ek bilgiyi de aktarmayı gerekli bulurum: Her düzey, her seviye ya da her mertebe, önünde korkulu bir suskunluk duyuracak esrarlı bir alan, kişiye kibir getirecek bir dünya rütbesi gibi düşünlmemelidir. Her mertebe neyse, odur: Bir üstüne göre geri, bir altına göre ileri. Geri varlık-yüksek varlık ayırımından kendimizi kurtarabilirsek araştırmalarımızı daha rahat ve bilimsel bir yöntemle yapabiliriz.

66- Metinde zikredilmeyen Tibetçe felsefî terimler: Snang-Stang (Nang-Tong): Olay ve boşluk; Gsat-Stong (Sal-Tong): Işınma ve boşluk; Bde-Stong (De-Tong): Mutluluk ve Boşluk; Rig-Stong (Rig-Tong): Şuur ve Boşluk. Bunlar düşüncenin (Dhayana) dört safhasına karşıt olmaktadır:

1. Analiz, Sanskritçesi Vitarka.
2. Tefekkür (réflexion), Sanskritçesi Vichâra.
3. Duygu (affection), Sanskritçesi Prîti.
4. Mutluluk, Sanskritçesi Ânanda ve Temerküz (concentration), Sanskritçesi Ekâgratâ.

Dhyâna ya da tefekkürün birinci döneminde, düşünen kişi kendi kendine şöyle sormaktadır: Bu beden nedir? Devamlı mıdır? Kurtarılmalı mıdır? Sonuçta, süreksiz ve bozulabilir olduğunu anladığı bir beden biçimine bağlanmanın istenemez olduğuna karar verir. Biçimin tabiatı bilgisini kazandıktan sonra, dokunma, his, irade (volition), bilgi (connaissance), istek (désir) üzerine düşünür ve onları çözümler ve ruhun (éspirit; bu durumlara bağlı ruh hâlleri anlamına) görünüşteki realite olduğunu bula-

rak konsantrasyona varır.

Dhyāna'nın ikinci devresinde sadece tefekkür (réflexion) kullanılmaktadır. Başka bir deyişle tefekkür, daha aşağı derecede bir zihni faaliyet olan çözümlemeye egemen olmuştur. Üçüncü devrede, tefekkür mutlu bir şuur hâline kendini bırakır. Bu mutlu hâl önce fizik bir duygu olarak duyulur ve dördüncü devrede tam vecd hâline ulaşır. Beşinci devrede vecd hâli devam etmekle birlikte, ikincil bir şuurdışı (inconscent) hâle, tam konsantrasyona ulaşılır.

67-Metinde şimdiye kadar her bir tanrıya Bhagavân (Muzaffer) denmiştir. Bu andan itibaren Buddha (Aydınlanmış) sıfatı kullanılmaktadır. Tibetçesi Sangs-rgyas (Sang-yay): Sangs, uyanmış (bönlük uykusundan); rgyas, tam gelişmiş (kemâlin bütün vasıfları ile) anlamındadır.

68-Rnam-par-rgyal-va (Nam-par-gyal-va): Sanskritçesi Vijaya. Doğu kapısının bekçisi.

69-Gshin-rje-gshed-po (Şien-je-şed-po): Sanskritçesi Yamân-taha. Güney kapısının bekçisi. Tanrı Shiva'nın bir şekli ve Avalohuteshvara'nın Kızgın görünüşü. Kızgın tanrı şekli altında, kızgınlığın on görünüşünden birini simgeler.

70-Rta-marin-rgal-po (Tam-din-gyal-po): Batı kapısının bekçisi.

71-Bdud-rtsi-hkhyil-va (Dü-tsi-khyil-va): Sanskritçesi Amrita-Dhâra. Kuzey kapısının bekçisi. Görevi her şeyi Nektar'a çevirmektir. (Yunan tanrıları ambrosia ve nektar ile beslenirdi. Bu şekilde tanrılar yaralanmaz olurlar, insanlar da bundan içerlerse onlara gençlik, mutluluk ve ölümsüzlük sağlar. Mitoloji sözlüğü, Azra Erhat, Sf. 40)

Yoga'nın tantrik anlamında, Amrita egzoterik ola-

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

rak "nektar"; ezoterik, yani gizli anlamıyla "boşluk"tur.

72- Chags-kyu-ma (Sak-yu-ma): Sanskritçesi Ankushâ. Vijaya'nın Şaktisi veya dişi karşılığı.

73- Zhags-pa-ma (Zag-pa-ma): Sanskritçesi Pâshadarî. Yamântaka'nın Şaktisi.

74- Lghags-sprog-ma (Şa-do-ma): Sanskritçesi Vajra-Shringkhalâ. Hayagrîva'nın Şaktisi.

75- Dril-bu-ma (il-bu-ma): Sanskritçesi Kinkini-dhârî. Anrita Dhâra'nın Şaktisi.

Bütün bu Kapı Bekçileri'nin ve Şaktileri'nin ilgili olacakları mandala⁽¹⁴⁾ dört yönüne oranla gizli bir mânâları vardır. İman bekçisi Tantrik tanrılar gibi Bodhisatvalar ayarındadırlar. Tekâmül ve ilerlemiş insanları kurtarmak için tanrısal varlıkların kullandıkları dört sakın metodu simgelerler: Şefkat, sevgi, aşk, doğruluk.

76- Thag-bzang-ris (Tag-Zang-re): Sanskritçesi Virâchara. Bu ismi gerek vücudunun kuvvetinden gerek giydiği zırhlardan almıştır. Savaş bu dünyada en egemen ihtirastır ve Tag-Zang-re oranın kralıdır.

77- Küntu-bzang-mo: Sanskritçesi Samanta-Bhadrâ. Tantra ekolü her tanrıya, hatta en üstününe bile bir

.....
(14) Şakralar'dan üç tanesi çok önemlidir: Kalp, Boğaz, Tepe Şakraları. Bunlardan "Kuzey Merkezi" denilen Tepe Şakrası ile "Güney Merkezi" denilen Kalp Şakrası çok özel bir önem taşımaktadırlar. Bunlar, insan organizmasının ikinci kutbunu oluştururlar. İnsan embriyosunda ilk olarak oluştuğları ve gezegen sisteminizin prana deposu olan Güneş'ten gelen "Dünya Pranası"nın, onların oluşumunu idare ettiği söylenir.

Bu üç şakraya bağlı olarak, üç esaslı mandala, ya da mistik tanrılar topluluğu vardır. Altıncı günde, bir mandala'da birleşen tanrılara, Sekiz Kapı Bekçisi ve Altı Loka'nın Buddhaları, Abdi Buddha ve Şaktisi eklenir. Hepsi kalp merkezinin 42 tanrısıdır. Mandalaların tanrıları ve sınırlar sembolizminin gerisinde şu mantıki açıklama yatmaktadır: Belli bir fizik merkezden çıkan her tanrı, kendine tekabül eden ihtiras veya itilişin karmik aktivitesinin kompleks suurunda uyanmasını temsil etmektedir.

şakti verir. Çok nadir bazı tanrılar şaktisiz temsil edilirler. Bununla beraber, Manjuskrî'de örneğin, elinde tuttuğu prajna-Pâramitâ kitabı belki de bir şakti sembolüdür. Çünkü bu kitaba çoğunluk, "Ana" denilmektedir.

Bu doktrin, evrensel ikili bir doktrin olarak gözük-mektedir. Son bir analizde, bütün aykırı çiftlerin Dharma-Kâya boşluğunda tek bir kaynağı ol-duğundan, bu görünüşteki ikilik teklîge inmektedir.

78- Dkhyîl-hkhor (Kyil-Khor): Sanskritçe Mandala. Tanrılar topluluğu.

79- Koruyucu tanrılar da, son bir analizde, kendilerine inanan kişinin vizyonlarıdır. Devatâlar, yol üze-rinde raslanan çeşitli şeylerin sembollerinden iba-rettir. Yardım edici itilişler ve bunların neticeleri-dir.

80- Buna Samâdhi-Yoga'da erişilir. Bu hâl, ruhun ilk hâli olarak görülmekte ve şöyle bir benzetmeyle an-latılmaktadır: Bir insan suyun yüzünde pasif olarak kaldığı müddetçe, yüzecek ve akıntı tarafından sürüklenecektir. Fakat suyun içinde sabit bir yere tu-tunursa kendi doğal hareketinin denge ve sükûneti bozulacaktır. Böylece bir düşüncenin teşekkülü ru-hun doğal akımını durduracaktır.

81- Üstün Buddha hâlinde, İç Yol üzerinde veya Vajra-Sattva'da gizli yol üzerinde metinde anlatılan en büyük Mandala'nın sakin ve kızgın bütün tanrıları mutlak surette erimiştir. Bunların hepsi 110 tanedir: 42 kalp merkezinin, 10 boğaz merkezinin ve 58 beyin merkezinin.

82- İnsanları esir edip Altı Loka'daki ıstıraplı hayatlara bağlayan beş şiddetli zehir şunlardır: **Şehvet, kin, anlayışsızlık, kibir veya bencillik, kıskançlık.**

- 83- Rang-Snang: Rang, "kişisel"; snang, "Işık". Düşünce ve fikirler, şuurlu prensibin ışınması içinde tezahür ederler. Ölümünden sonraki "Bardo hâli", uyanık hâli takip eden rüya gibidir. Bardo Thödol öğretisinin bütün gayesi, Gerçeğe, bir çeşit dünya ötesi şuura uyandırmak, Sangsarık bağların yok edilmesiyle tam aydınlanmış Buddha hâline getirmektir.
- 84- Akshobya'nın yansıması, sembolik tanrı olarak Vajra-Sattva, Tibet'in gizli ayinlerinde içi boşmuş gibi gözönüne getirilir. Ona ait eserlerde bir çok okült yorumlar yapılmıştır. Vajra-Sattva'da bir Kurtuluş yolu bulunmaktadır, çünkü, büyük Mandala'nın 110 tanrısının bedenî şeklidir. Bu yolu takip etmek için öğrenci bir üstadın yönetiminde olmalıdır.
- 85- Bu "Gerçek", Bardo'nun hadiselerinin arkasında, Sangsâra'daki deneylerin etkisiyle **varlığın kendi ruhunda yığılmış vehimlerden başka hiçbir realite olmadığıdır**. Bunu anlayabilmek otomatik olarak Kurtuluş'u sağlar.
- 86- Ölmüş insan vücudu nasıl kendini oluşturan elemanlara yavaş yavaş ayrılmakta ise (ilk önce gazlar, sonra sıvılar, sonra katı cisimler...) ölümünden sonra da, Bardo'daki düşünce-bedenin psişik elemanları tedrici bir dağılmaya tâbi olacaktır. Her eğilim, karmik bağlıkların etkisi altında, kendine uygun çevrelere doğru çekilecektir. Kaba tutku ve budalalıklar, kaba dünyaya dönerek orada, ölmüş kimsenin zihniyetinin ayrımına uğramış bir bölümü gibi enkarne olmaya çalışacaktır.
- 87- Metinde her ne kadar karmadan kurtulmak gaye olarak görülüyorsa da, karma'nın meyvelerinin olgunlaşması fikri, onun, kişi için yaşanması kaçınılmaz bir macera olduğunu sezdirmektedir. Ancak kişi, şuurlanmaya başladıktan sonraki enkarnasyonlarında, bir an önce bu tekâmülünün en çok zor ve

acılı bölümünü bitirmek susuzluğu içindedir.

88- Mkhah-Hgro-ma: Sanskritçesi Dâkinis. Hem iyi hem de kötü özel gizli kuvvetleri olan tanrıça veya cin. Kuzey Budizmi'nin belli başlı törenlerinde çağrılan tantrik tanrıçalardır.

89- Kafatası ve kan, dünya hayatını reddetme, nefsinin kurban etme sembolüdür. Eller, parmaklar veya vücutla yapılan sihir işareti "mudra"ya gelince, bu mistik bir anlam taşımaktadır. Bazı işaretler özellikle Yogiler'ce vücut pozisyonu gibi, kısa devre yapar veya başka bir anlatımla, vücudun manyetik akımlarının yönünü değiştirir. İki parmağın ucunu bir mudra hareketiyle birbirine bitiştirmek, bu anlamda, dünya kuvvetlerini ya da hayat akımlarını kontrol etmek demektir. Sihir mudrası bu son kategoridendir; doğrultulmuş sağ elle, yüzük parmağı baş parmağa dokunarak, işaret parmağı ve küçük parmak doğrultulmuş ve orta parmak el avucuna kapanmış olarak yapılır.

90- Eski bir deyimle "Kemâl-i Ekber", Büyük olgunluk, Guru Padma Sambhava'nın ekolünde, Buddha hâlinin veya "Kemâl"ın elde edilişi ile ilgili esas doktrin öğretisidir. Büyük Sembol: Ckhag-chhen; Sanskritçesi Mahâ Mudrâ. Yoga'nın eski bir Hint sistemiyle ilişkisidir. Bu ekolün öğretisi olup özellikle bugün nispeten yenilenmiş Kargyupta mezhebi salıklarınca uygulanmaktadır. Bu mezhep XI. asrın ikinci yarısında Tibetli bilgin Yogi Marpa tarafından kurulmuştur.

Hint'te Atisha ve Naropa'nın öğrencisi olarak bulunduktan sonra, Tibet'e Büyük Sembol'ü getirmiştir. Tibet Yogileri arasında en çok sevileni. Marpa'nın halefi Milerepa, Büyük Sembol pratiğini geliştirmiş ve mezhebin başlıca öğretisi yapmıştır.

91- Barad Dâkiniler, çeşitli yerlerde oturan değişik

çeşitte periler olarak tanıtılmaktadırlar. Sekiz yakılma yeni Hint mitolojisinde bahsi geçenlerdir. Ezoterik olarak yanı gizli anlatımla üç yer: Kalp, boğaz ve beyin merkezleridir. Bu merkezlere (bunların her birinde mevcut fizik kuvvetlerin kişileştirilmesi olarak) ve diğer kutsal yerler ve ziyaret yerlerinde olduğu gibi, bir takım Dâkiniler kumanda etmektedirler.

92- Bunlar insan şeklinde dev yapılı ve olağanüstü kudretler (Siddhiler) taşıyan ifritlerin, râkshasaların derileridir.

93- Tibet Lâmaları ayınlarında şarkı söylerken yedi ya da sekiz çeşit müzik âleti kullanırlar: Büyük davul, bakırdan yapılmış ziller, deniz kabuğundan borular, çanlar, darbuka, gayda sesi veren küçük klarnetler, büyük borular ve insan uyluk kemiğinden (femur) yapılmış borular. Bu âletlerin birlikte çıkardığı sesler âhenkli olmaktan uzak bulunmakla beraber Lâmalar'ın iddialarına göre dinleyenler üzerinde psişik olarak derin bir saygı ve inanç hissi uyandırır. Zira bu sesler, kulaklar parmaklarımızla sıkıca tıkandığı zaman duyulan doğal seslerin benzeridir. Böylece kulak tıkanınca insan, büyük davulun gümbürtüsüne benzer bir seda, zil sesi gibi metalik bir gürültü, rüzgârın ağaçlarda çıkardığı gibi bir hisirt, deniz kabuğundan geldiği gibi bir çan tınlaması, darbukanın boğuk sesine benzer bir gürültü, klarnetin sesi gibi, inleyen bir seda, büyük borunun sesi gibi bas ve kemik borunun sesi gibi tiz bir kükreme duyar.

Bu yalnızca kutsal Tibet musikisi teorisi olarak değil, insan zihninin fakültelerinin hasıl ettiği gerçeğin doğal sesi, gizli sembolünün yorumlanması olarak da ilgi çekicidir.

94- Mantraların kudretinin açıklaması, eski Yunan müzik teorisinde bulunur: Bir cisim veya cevherin

toniği⁽¹⁵⁾ bilinirse, bu tonik aracılığı ile bu cisim veya cevher parçalanabilir, bölümlerine ayrılabilir. Bilimsel olarak titreşim kanunları bilinirse, bu teori anlaşılabilir. Her organizmanın belli bir titreşim seviyesi vardır ve cansız cisimler için de bu böyledir: Kum tanesinden doğaya, her bir plânetten Güneş'e kadar. Titreşim seviyesi bilindikçe organizma veya şekil, bu titreşim seviyesinin okült (gizli) kullanılışı ile dağıtılabilir.

Okült bilgiler aşınası bir kişi için bir tanrının mant-rasını bilmek demek, onun verici dalgaları ile ruhî irtibata nasıl geçileceğini bilmek demektir. Örneğin bu kişi bir büyücü ise, mantralar aracılığı ile, ele-mantalleri (cinleri, hüddamları...) yani aşağı ruhsal seviyeden varlıkları çağırıp onlara hükmedebilir. Çünkü, onlardan her birinin özel bir titreşimi vardır. Bu bilinip mantra içinde "ses" hâline getirilirse, si-hirbazın özel bir elementali veya bu sese tekabül e-den ruhu dağıtıp yok etmeye iktidarı vardır.

Bir haydutun bir yolcuyu silâh tehdidiyle soyması gi-bi, sihirbazın da bir ruhu, iradesine uygun hareket ettirebilme gücü vardır.

Mantra içinde formüle edilen sesin, psişik veya spi-ritüel güçlerin titreşim seviyeleriyle irtibata geçi-rebilmek gibi üstün bir kudreti olduğu bilindiğinden, mantralar titizlikle saklanır. Ve bu korumayı sürdürürebilmek amacı ile, birbirini takip eden guru-lar, kendilerine güçlü formüllerin tevdi edildiği üstatlar zinciri, uzanır gider.

(Basit seviyede, Anadolu'da "ocak" denilen okült ku-rumu buna benzetebiliriz. İnisiyasyona namzet olan-lara bu sır verilmeden, onların iyice deneylerden geçirilmesi gerekir.)

Dikkatle denemeden geçirilmiş öğrenciye (Shish-ya'ya) Tanrıça Kundalini'yi uyartacak mantra öğretilir. Şişya bu mantrayı söyleyince Tanrıça uya-nır ve onun emrine girer. O zaman gurunun varlığı çok gereklidir; zira uyanmış Tanrıça, mantranın iyi

.....
(15) Müzikte, gam'a ismini veren ilk nota.

amaçlarla kullanılıp kullanılmadığına göre kurtarır veya mahvedebilir.

Nasıl çevremizdeki hava ses tellerimizin titreşimiyle kabaca harekete geçiyorsa, hayatî-hava (prâna-vâyu) da mantraların sesleriyle harekete geçirilir. Tanrıça önce esrarlı süptil sesi işitir ve onu çeşitli tanrısal müzikli seslere çevirir, tahtından kalkarak onu (psişik merkezin kökünden) üst üste sıralanmış merkezlere gönderir. Tâ 1000 yapraklı Lotüs'ü (Sahasrara-Padma) doldurana ve orada en üst Guru (şuur) tarafından duyulup dinlenilene kadar.

Bu kadar zikri geçen bu tanrıçanın görünüşü, bir mânâda, bu tanrıçanın karakteristiklerinin düşünülmesinin bir başka çeşididir. Bu tanrıya, mantranın görülmesi veya seslendirilmesiyle, benzer bir yogik tesir hasıl edilir; zira bir tanrının mantrasının yüksek sesle söylenmesiyle o gözükür.

Mantralar kendi özel telâffuzlarıyla söylenmedikçe tesirsizdir. Ve inisiye olmayan biri tarafından yazılır veya okunursa kesin olarak anlamdan yoksun gözükürler. Ve beşerî bir gurunun yardımı olmaksızın mânâları da yoktur. Ayrıca, bir tanrının mantrasının doğru telâffuzu, özel söyleniş tarzını bilmeyi gerektirdiği kadar, fizik temizliğe de bağlıdır. İlk önce kişinin temizlenme mantraları ile ağzın, dilin ve hatta bizzat mantranın, "hayata dönüş" denilen veya mantrada uyuyan kudretin uyanışı denilen yöntemle temizlenmesi gerekir. Mantraların doğru kullanılışı hakkındaki gizli bilgi, **Siddhi** denilen olağanüstü kudretler kazandırır. Bunlar kişinin karakterine göre, beyaz büyüde, iyi amaçlar için kullanılabilir.⁽¹⁶⁾

.....
(16) Bardo Thödol tercümesinin açıklayıcı notlar bölümünden aktardığımız bu sözleri, bir başka türlü anlayabiliriz. Kara büyü denilen ruhsal alışveriş ve bir takım tesirlerin geçişinde bir kaç noktayı göz önünde bulundurmamak gerekir:

1. Bu çeşit olaylar, doğa nizamına uygun, doğa kanunlarının çerçevesi ve kontrolü altında işlemektedir.
2. Bazı çeşit varlıklar, maddî dünyaya yakınlıkları ve çeşitli kaba içgüdüleri yüzünden insanlara sokulmak istemekte, onlar aracılığıyla kaba, zararlı içgüdülerini doyurmaya çalışmaktadırlar.

95- Ölü, gittikçe Bardo'nun daha aşağı seviyelerine düş-tüğünden, Nîrvâna'yı arıyacak yerde, Sangsâra'nın bedenlenme alanları olan cennet bölgelerine sığınmaya çalışmaktadır. Kuramsal olarak Bar-do'nun herhangi bir bölümünde Nîrvâna'ya erişmek kabîlse de, uygulamada alelâde bir varlık, karması yeterli olmadığından bu işi başaramamaktadır. Lâma veya töreni yöneten, ölüyü, kaçınılmaz olarak içinde bulunduğu durumdan en az zararla kurtar-maya çalışmaktadır.

96- Pandit: Hindistan'da Brahman kastından olan bil-ginlerin ünvanı. Bir çeşit kasta bağlı ulema sınıfı.

97- Bu bölüme kadar, ölünün Bardo'daki bedeninin kalp ve boğaz ruhsal merkezlerinin neşrettiği 52 Sakin ve Bilgi Sahibi Tanrı parıldamıştı. Şimdi gözükecek olan Kızgın Tanrılar beyin merkezinden neşre-dileceklerdir.

98- Kan, Sangsâra'daki (olaylar dünyasındaki) varlık hâlini simgeler. Kan içme, olaylar içinde yaşama su-suzluğudur. Bu devrede bile, inanan kişi için, bu kan içici tanrıların kendi öz karmik eğilimlerinin şahıslaştırılmasından ibaret olduğunu anlamak ka-bildir. Çünkü onların, yaşamış, hayatı içmiş olarak şu üstünlükleri vardır: Onları titremeden, rast-ladıkları bildik varlıklar gibi karşılamanın üstünlüğü. Sonra, onlarda kişiliğini yitirerek olay-

Bu varlıkların böyle muhataplar bulmaları, onlar için sevinç verici, tatmin o-lacakları ortamlardan uzaklaştırılmaları ise azaplı olmaktadır. Yoksa hiçbir varlık, başka bir varlığı, özü itibarıyla ortadan kaldırıp yok edemez.

Bu bölümdeki esas nokta, ruhsal irtibatlarda bir "bîrbirine karşı ayarlanma" konusudur ki, tesir uygunluğu ile davet oluşmakta ve benzer bir mekanizma ile varlık uzaklaştırılmaktadır. Kendi ihtiyacı olan ortamlarda kendine yardımcı olarak "büyücü"yü bulan varlık, kendi egosunun tatmini için ona yardımcı olmakta, onu dinlemektedir. Ancak bu gibi bir arkadaşlığın sırf ego-ist menfaate dayandığı, en küçük bir fırsatta bu işlerle uğraşan kişinin de aleyhine döneceği kuşkusuzdur.

Anlaşıldığına göre, mantralar, ruhsal irtibatları kurmak için de vasıta olmak-ta, bu arada ruhsal plânlarla irtibat için de kullanılabilir. (Çevirenin Açıklaması)

lar içindeki varlıklarının gerçek talimatının açıklanışını anlarlar ve böylece Buddha hâli denilen tam aydınlanmaya kavuşurlar. ⁽¹⁷⁾

99- Konusu edilen, Tibet'e özgü herhangi bir özel doktrini bilmek değildir. Hangi dinden olursa olsun, insanlar otomatik olarak kendilerine öğretilenleri uygular, öğretileri dogmatikçe tekrarlar ve hayatın asıl gerçekleri üzerinde düşünmek gereğini duymazlar.

Bu güne kadar Doğu'da, nadiren de Batı'da bazı tarikat ve öğretiler, bu gerçekler üzerinde durmuş ve seçkin buldukları kişilere bunları aktarmışlardır.

Kitaptan öğreti, düşünce ile ve gözlemle kişiye mal edilmezse, ölüm sonucu, bağlı şuurun verileriyle birlikte silinip gider. Derin izler bırakarak üst şuura aktarılmış tecrübeler varlığın asıl kazancı ve hiç kaybetmediğidir.

Bütün hayat deneyleri kişiyi bu yola çeker. Örneğin mal canlılığı; ruhsal olarak, kısır dünya tutkuları içinde, insanı çeşitli olay ve buhranlarla oradan oraya savura savura, mal edinme tutkusunun gerçek değeri derinden derine sezilirse; kişi kendini aşan, diğerleriyle ilişkili gerçek insanca değerlerin uygulamasına geçerse, bu anda melek hâline gelir. Gönlü zengin, insanları seven bir adamı tekrardan hasıs ve ikinci yapamazsınız.

Öbür dünya ve ölüm ötesi dediğimiz şeyleri bir doktrin hâline getirsek ve bunları bir din veya tarikat öğretisi gibi insanlara ezberletsek, bunun da hiçbir değeri yoktur. Kişi kendi öz tecrübeleriyle bu bilgileri kazanmaya çalışacaktır ki, ne yaşamında ne de ötesinde, bilgisizliklerden doğan korkular bulunmasın.

100-Dünyanın her yerinde, çok eski zamanlardan beri mevcut olan alışılmadık olayların, bir büyük kahra-

.....
(17) Kan İçici Tanrılar, Kolomb öncesi Amerika'da, İspanyollar'ın kurduğu medeniyetlerdeki, kendilerine kurban verilen tanrıları hatırlatmaktadırlar. Belki bunlar, insan kurban edilen eski karanlık çağların şuuraltı izleriydi. Ana tanrıçalar, bu törenlere iştirak eden rahibeleri hatırlatmaktadırlar.

man veya kutsal bir kişinin doğumunda, ölümünde ve cenazesinde cereyan ettiği inancı Tibetliler arasında da vardır. Lâmalar, metinden de anlaşılacağı gibi, bu olağanüstü olayların çok mantıklı bir izahı mevcut bulunduğunu kanısındadırlar. Ayrıca Lâmalar, gerçekten kutsal bir kişi ölürse, yakılmış olan cesetlerin küllerinde ustalıklı yontulmuş bir heykel şeklini alan kemikler, tohum veya inci gibi parçacıklar bulunacağını savunurlar.

101-Denmek istenen, gizli öğreti gerçek üzerine kurulmuş olduğundan, bu öğretiyi uygulayanların ya da saygı duyanların, belli psişik kuvvetlerle kendiliğinden bağlantılı olacaklarıdır.

102-Bir gurunun yönetimi altında, ciddi olarak, cevher-mantra denilen bazı önemli mantraların telâffuz ediliş şeklini öğrenenler anlatılmak istenmektedir. Örneğin, **Om Manî Padme Hûm:** Lotüs'deki mücevhere selâm veya Lotüs içindeki mücevher olana selâm; **Om Wagî Shorî Hûm:** Kelâmın sahibine selam; **Om Vajra Panî Hûm:** Dorje'yi tutana selâm. Bu üç esas mantra, Lâmaizm'in üç koruyucusunun mantra-larıdır.

1. Bodhisattva Chenraze (Avalokita): Nüfuz edici gözlerle gören;
2. Bodhisattva Jampalyang (Mân-jugosha): Mistik Bilginin Tanrısı;
3. Bodhisattva Chakdor (Vajra-Pâni): Gök Gürültüsü Tanrısı'dır.

103-Gerçek, görülür görülmez tanınırsa, Chönyid Bardo boyunca, Olaylar Dünyası'nda uyuyan, tanrısal Sambhoga Kâya hâlinde uyanırsa, ardarda doğumların normal devri kırılmıştır. Böyle bir uyanmış varlık, tanrısal bir bedenlenme ile, tamamen şuurlu olarak ve hür iradesiyle insanların dünyasına dönerse, bu ancak insanlığın yükseltilmesi uğrunda çalışmak içindir. Uyanış Sidpa Bardo'da olursa, an-

cak Nirmâna-Kâya'ya erişilir. Bu kısmî bir uyanış, Gerçeğin bulutlu bir şekilde idrakidir. Sıdpa Bardo, Chönyid Bardo'dan çok daha aşağı bir plândır. Oradan bile, Devâ-loka, Asura-loka ve insan plânlarından birinde, üstün bir ruhsal anlayış içinde bedenlenmek kâbilidir. İnsan plânında doğarsa, mistik Mantra-Yâna doktrinlerini öğrenmeye ve Yoga uygulamaları yapmaya, bir evvelki hayatında bıraktığı noktadan itibaren, başlayabilir. Bu da, kararın devamlılığıdır.

104-Btags-grol (Tah-dol), yalnızca mantralarından oluşan ve Bardo Thödol'le birlikte kullanılan küçük bir Tibet kitabıdır.

Eğer ölü, Tahdol'ün mantralarını bilirse, Bardo'dan emniyetle geçecek ve yeniden mutlu bir doğuşla dünyaya dönecektir. Çünkü bunlar kuvvetli tılsımlardır. Çoğunlukla Tahdol'ün bir kopyası veya kâğıttan şeritler üzerine yazılıp kıvrılmış bazı mantralar, ölüyle birlikte yakılmak üzere cesede bağlanmıştır. Tıpkı eski Mısırlılar'ın "Ölüler Kitabı"nı mumyalara koymuş oldukları gibi. (İslâm'da da buna benzer bir durum vardır.)

Tibet'teki bu usul, Thödol doktrini ile eski Mısır arasında bir benzerlik ortaya koymaktadır. Bu iki ayrı dünya, tarihin hangi bilinmeyen çağında ilişkiler kurdular? Eski Mısır inisiyasyonları ile Tibet inisiyasyonları arasında bir paralellik var mı idi? Tibet'te çok tanıdığımız bazı kişiler inisiyasyondan geçtiler mi? Bunlar merak verici olduğu kadar cevapları bize pek bir şey kazandırmayacak sorulardır. Muhakkak olan şudur ki, Mısırlılar'ın Ölüler Kitabı daha eski bir doktrinin bize intikâl etmiş şekli, Tibet'inki ise üzerinde durulmuş, çalışılmış belki de Budizm'e adapte edilmiş yeni bir şeklidir.

105-Dpal-chenh-po-Buddha Heruka (Pal-şen-po Buddha Heruka): Büyük Muzaffer Buddha Heruka.

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

- 106-Bud-dha-Kro-ti-shva-ri-ma:** Kadın Buddha, kudretli kızgın Ana.
- 107-Hint ve Tibet mitolojisinin Garudalar'ı.** Kartal başlı, yarı insan, yarı kuş bedenli, iki kollu, iki kanatlı ve kartal ayaklı olarak temsil edilirler. Enerji ve eğilimleri simgelemektedirler.
- 108-Tam tercüme, "kırmızı bir nesneye dolu".** Sonraki bütün bölümlerde aynı formül geçmektedir. Lâma-lar'ın törenlerinde kırmızı renkli bir sıvı, kanı simgelemek üzere kullanılmaktadır. Bu sembol, dünya hayatını veya Sangsâra'nın reddini göstermektedir. Hristiyanlarca kutsal şarabın kullanılışı gibi.
- 109-Kerîmalar insan bedenlidir; Htamenmalar ve Wang-Chugmalar,** Eski Mısır tanrıları gibi insan vücutlu, hayvan başlıdırlar (Az çok totemik). Her tanrı özel bir karmik itilişi temsil eder. Bunlar ölünün karmik şuurunda halûsinasyonlar olarak gözükür. Htamen-ma: Phra-men-ma.
Budizm öncesi, Tibet'in Bön dini tanrılarından birine benzemektedir. Wang-Chugma Dvang-phyn-ma, Sanskritçe İshvari'nin Tibetçe Transkripsiyonu olup, Kudretli Tanrıçalar anlamındadır.
- 110-Kerîma:** Sanskritçedeki Keyûrî. Hint mezarları tanrısının bozuk telâffuzudur.
- 111-Metinde,** Sanskritçeden bozma bir kelime; başka bir mezarlık tanrısı.
- 112-Metinde,** Tibetçe-Sanskritçe.
- 113-Metinde, Chi-srîn (Şu-sîn):** Su aslanı veya Leviatan (Sanskritçesi Makara), mitolojik canavar.
- 114-Sanskritçede Chandâli.** Aşağı kasttan bir kadının ruhu; metnin bir bölümünde zikri geçen bütün

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

tanrıçalar gibi, mezarlıklar ve ölü yakma yerlerinde gezinir.

Burada gözüken bütün tanrıçalar sembolik olarak her biri kendi türünde, ölüye inisiyatik bir dram gibi Sangsâra'nın tabiatını, devamsızlığını, mükemmellikten uzaklığını, aşmak zorunluluğunu, onu bırakmak yoluyla yenmek gerektiğini gösterirler. Metnin tekrarlarla ifade ettiği gibi her tanrıça, ölünün sangsarık (olaylar içinde yaşamış) varlığından kalan zihnî (düşünsel) varlığın bir bölümünce üretilmektedirler.

115-Büyük Mavi Su Tanrıçası, yılan, olsa olsa denizi simgelemektedir. Haitililer'in su ilâhı Ague de yilandır.

116-Budizm'deki Boşluk meselesi sadece filozofik bir kavram değildir. Bu bölge vibrasyonel olmayan bir bölgedir. Bu günkü maddesel anlayışlarımız, bu sınırda çelişkilerle karşılaşmaktadır. Işık hızının ötesi gibi. Ancak bunu madde kâinatımızın özellikleri, açıkça belirleyemediğimiz bir sınırı olarak düşünebiliriz. Örneğin bir dostum bana düşüncenin kendisinin vibrasyonel olmadığını, ancak vibrasyonel tezahürleri olduğunu söylemişti. Bu sınırda mistik olmayan ve sadece entüvisyonlara (sezgilere) dayanmayan araştırmalar gerekmektedir.

117-Budizm'in kozmografyasının mistik merkezi dağdır. İnsanın omurgası, merkezi dayanağı olduğu için Tantralarda ve bazı Yoga kitaplarında Meru Dağı da, Mikrokosmoz olan insanın omurgasına izafen söylenmiştir.

118-Metinde, Mgon-po-nug-po (Gong-po-nag-po): Sanskritçesi Kâla-Nâth. Genel olarak Hindistan'da Mahâ-Kâla adıyla anılır. Bu dönemde Sakin Tanrılar'ın bütün aldatıcı şekilleri bu tek tanrının görünüşü altında erirler.

119-Khram-shing (Htam-şing okunur): Tibet'te suçluların üzerinde kırbaçlandığı tahta parçası veya ölünün karmik fiillerinin üzerinde yazılı olduğu tahta. Khram, dökümlerin ve gelir kayıtlarının yazılı olduğu kâğıt rulolar anlamına gelir. Shing, tek başına tahta demektir. O zaman kelimeyi kayıt tahtası olarak çevirebiliriz.

120-Bundan evvelki, bölümde çok önemli bir açıklama yapılmıştı. Koruyucu Tanrılar'a sığınmaya dönüş, anlaşıyı kıt olanlara yardım hissi altında rahat sağlamak, bir çeşit taktiktir. Bilerek yapılmaktadır. Aynı metinde hem anlayan hem anlamayanlara hitap edebilmek için gerçekleri, sıradan şeyler arasına serpiştirmekten başka çare yoktur.

121-Chenrazee'nin Özmantrası (Avalokiteshvara). OM MANİ PADME HUM (OM-MA-Nİ-PAY-ME-HUNG). Bu mantra tekrarlanarak dünyada olsun, Bardo plânında olsun yeniden doğum çemberinin sona erdirileceğine inanılır. Bu da, Nirvâna demektir. Mant-ranın açıklaması:

OM : Tanrılar arasındaki doğuşların kapısını kapa;

MA : Asuralar, yani titanlar;

Nİ : İnsanlar;

PAY : İnsan altı yaratıklar;

ME : Pretalar (mutsuz ruhlar);

HUNG : Cehennem sakinleri arasındaki doğuşların kapısını kapa.

Her heceye her varlık hâlinin yerini tutan ışıkl bir yol yakıştırılır;

OM : Deva-loka'nın beyaz ışığı;

MA : Asura-loka'nın yeşil ışığı;

Nİ : Manaka-loka'nın sarı ışığı;

PAY : Tiryaka-loka'nın mavi ışığı;

ME : Preta-loka'nın koyu kurşunî ışığı;

HUNG : Naraka-loka'nın koyu kurşunî, dumanlı ışığı.

Bir Tibet halk hikâyesine göre, çok dinsiz olan anasını doğru yola getirmeye çalışan bir dindarın, ona ancak bu mantrayı öğretebildiği anlatılır. Yaşamında iyiden çok kötü karma biriktiren kadın ölümünden sonra cehenneme gider. Fakat Yoga'da yetişmiş oğlu, anasını kurtarmak için cehenneme iner. Kadın oğlunu görünce, hayatta iken öğrendiği mantrayı tekrarlar ve o anda kendisi ve onun etrafında onu işiten diğer varlıklar kurtulurlar.

122-Beş büyük günah: Baba-ana katılığı, iki ayrı mezhep veya din mensubunun dövüşmesine sebep olmak, gerçek bir kutsal kişiyi öldürmek, Tathagata (Buddha)'nın kanını dökmektir. Örneğin Hristiyanlıkta, Yahuda'nın İsa'nın ölümüne sebep oluşu gibi.

123-Rdzüs-Skyos (Zu-Kye): Kılık değiştirmiş olarak doğuş. Rdzüs, kılık değiştirmek; skyos, doğmak. Normal üstü doğum. Metnin açıklayacağı gibi, ölümden sonraki hâllerde doğum süreci dünyadakinden çok farklıdır.

124-Bardo bedeninin bu ileriye atılışı veya doğuşu ölümden üç buçuk gün sonra gerçekleşir. (İnsan plânındaki doğuştan evvelki normal olarak uyku, rüya veya şuursuzluk hâli gibi.) Üç buçuk veya dört gün sonra gerçekleşen bu atılış, anıdır. Tibetli gurular bunun için bir alabalığın sudan sıçrayışı benzetmesini kullanırlar. Geçici hâldeki bu doğuş dünyamızdaki doğuşa paraleldir.

125-Burada ölünün, sağlığında zihnî konsantrasyon veya düşüncenin oluşmaması için düşünce sürecine egemen olmaya ilişkin bilgiler aldığı düşünülüyor.

126-Tam tercüme: Doğrudan doğruya tepende "baş tacı olarak". Burada anlam okülttür. Şuurlu prensibin normal olarak bedeni terk ettiği Brahma deliği, yo-

gik translar sırasında geçici olarak, ölümden sonra devamlı başın üst kısmında bulunur. Eğer dikkat doğrudan doğruya bu deliğin üzerine teksif edilirse, bunun sonucu kişi, buradan ruhî veya psişik iyi bir tesir alır.

127-Meru Dağı: Ezoterik olarak Hint ve Budist Evrenbilim'e göre, burası merkezdir. Bunun etrafında bizim kâinatımızda, yedi okyanus çemberi ile her çemberi ayıran yedi parlak dağ çemberi vardır. Dağ merkez ve dünyaların dayanağını teşkil etmektedir. Bunun Batı astronomisinin Merkezi Güneşi gibi bilinen kâinatın çekim merkezi gibi görebiliriz. Yedi deniz arasındaki yedi dağ çemberi, kıta çemberleridir. Hepsinin üstünde "En Üstün Gökyüzü" (Og-min) vardır. Kâinatın son merhalesi olduğundan, Nirvana'nın avlusu gibidir. Dünya hâlerinden dünyaötesi hâle geçiş bölgesidir. Her Şeyin En İyisi (Kuntu-zang po) denilen tanrısal bir tesir tarafından idare edilmektedir.

Lâmalar'ın kâinat anlayışını, kabaca, onbeş zarfı olan bir soğana benzetebiliriz. Soğanın cücüğü Meru Dağı'dır. Altında çeşitli cehennemler, üstünde Indra'nın egemen olduğu ve Mârâ'nın etkisi altında olan gökler vardır.

Indra'nın krallığında sekiz ana Tanrıça, her biri kendi krallığında oturur. Bunlar Sanskritçede Mât-ris denilen Ana Tanrıçalar'dır.

Meru Dağı'nda da üst üste dört krallık vardır. Üç alt krallıkta çeşitli cinler (Jeniler) yaşar. Dördüncüsü göğe yakındır. Asurlar'ın (Lha-ma-yin), bir çeşit titranların, asi varlıkların yeridir. Hristiyanlık'ta, kibirleri yüzünden düşmüş meleklerle benzerler. Dünyalarında asi olarak yaşar, kendilerine üst plânlardaki tanrılarla sonsuzca savaşırlar ve ölürlər.

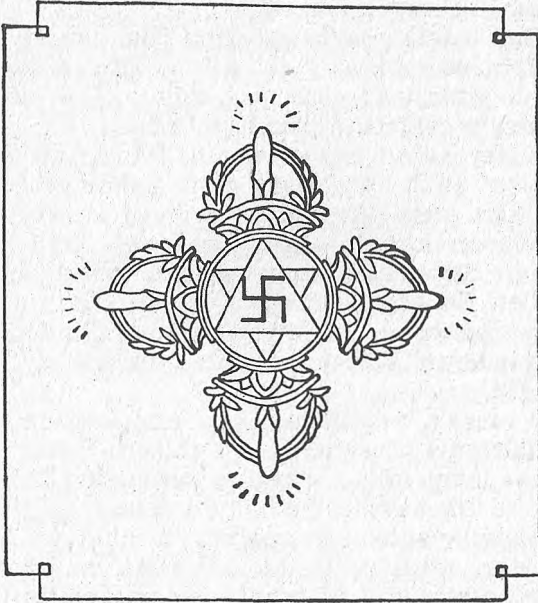
En dış çevredeki okyanusun çevresi, ya da soğanın dış kabuğu, bütün kâinatı çeviren demirden bir duvardır. Bu kâinatın ötesinde başka bir kâinat vardır ve böylece sonsuza kadar gider. Her kâinat, büyük bir

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

kozmik yumurta gibi, demir duvarın kabuğu ile çevrilidir. Güneş'in, Ay'ın, yıldızların ışığı içeride kalır. Bu demir duvar sembolü, bir kâinatı diğerinden ayıran devamlı karanlığın sembolüdür. Her kâinat karma kanununun etkisi altındadır.

Budizm yaratıcı bir Tanrı fikrini ne kabul ne red etmiş, bütün olaylara sebep olarak karma kanununu yeterli görmüştür.

Her kâinat bizimki gibi mevki bir hava ile (esir) çevrilidir.

Haçvari dorje bunu sembolize etmektedir. Bunun üstünde sular, dış okyanusun suları vardır. Her okyanus belli yoğunlukta havayı (eteri) ve her dağ silsilesi donmuş havayı (eteri), yani maddi cevheri temsil eder. Okült bakımdan okyanuslar, süptil'i, ince'yi;

dağlar kaba'yı temsil eder. Bu ince... kaba sıralanışı böylece gider. Bardo Thödol'de konu edilen dört kıta:

1- Doğu kıtası: Büyük cisim anlamına Lushpags; (Lupa). Sembolik şekli hilâl; rengi beyaz. Sakinleri iyi huylu ve faziletli.

2- Güney kıtası: Gezegenimiz yeryüzü; Jambuling. Suyu düşen Jamba meyvesini anlatır. Sembolik şekli bir koyunun kürek kemiğine benzer. Yani üç-genimsi, armudidir. Sakinlerinin yüzü böyledir. Rengi mavidir. Orada zenginlik ve bolluk olduğu gibi, fakirlik ve kıtlık; iyilik ve kötülüğün de karışımı vardır. En küçük kıtadır.

3- Batı kıtası: Baglang-Spyöd (Balangşöd). Anlamı: Öküz-inek-hareket. Şekli güneş gibi, rengi kırmızıdır. Sakinlerinin yüzü yuvarlaktır; çok kudretlidirler ve yiyeceklerini öküz teşkil eder.

4- Kuzey kıtası: Sgramisnyan; Daminyan veya Craminyan. Şekli kare, rengi yeşil. Sakinlerinin yüzü at gibi dört köşelidir. Ağaçlar onların yiyeceğini ve ihtiyaçlarını karşılar. Kurular kuzey ırkı; ölenlerin ruhları Silvenler (orman perileri) gibi ağaçlara yerleşirler. En büyük kıtadır. Her peyk kıta ait olduğu kıtaya benzer ve onun yarı büyüklüğündedir. Bizim sol peykimiz Râkshasalar'ın dünyası olan Ngaya-bling'tir.

Gizli olarak, araştırılırsa, bu kozmolojide ince olarak işlenmiş bir sembolizm bulunur. Burada Yuhanna'nın Vahyi'ndekine benzer semboller görmekteyiz. Hint ve Tibet gizli bilimlerinde uzman bilginler bunları açıklayacak bir anahtar buldukları iddiasındadırlar. "Ruh ve Madde alanında bu bilim karşısında, bizim katı bilimimiz 'Anlayış mabedinin' ancak eşliğini temsil etmektedir." demektedir.

128-Daha önceden çok yüksek bir ruhî aydınlanmaya kavuşmamış kişi, bu iki yere kendi iradesi ile, şuurlu olarak gidemez. Zira Buddha-Gaya'dan (büyük psişik merkez) ve (yeni bir doğum yolunun başlangıcı) ana rahminden ruhî olarak dayanılmaz şiddette

ışınımlar çıkmaktadır ki, alelâde bir insan mantalitesi, aynen Bardo'daki parlak ışıklar karşısında olduğu gibi, bunlardan da kaçacaktır.

129-Rdzu-hphrul (Zu-tül): Şekli değiştirebilme, miktar ve boyunu değiştirme ve birden farklı görünebilme kudreti.

Burada bu kudretin yaşarken yapılan dinsel uygulamaların bir sonucu olmayıp Bardo'daki durumun doğal bir sonucu olduğu anlatılıyor.

130-Lâmaların en ilerileri, öğrencilerine bu çeşit kudretleri sırf egoizmalarını tatmin için elde etmeye kendilerini zorlamalarını öğütlemektedirler. Çünkü öğrenci bu kudretleri yerinde kullanabilecek kadar manen uygun düzeye gelinceye değin bunlar, daha yüksek değerlerde ruhsal ilerlemeler için önemli bir engeldirler.

131-Lâmalar derler ki, normal insan görüşünden farklı beş çeşit görme daha vardır.

1- İçgüdü görüşü: Bazı hayvanların insandan daha kuvvetli, değişik görüş yetenekleri,

2- Devalar'ınki gibi, insan dünyasını, kendi dünyalarını; her iki dünyadaki varlıkların geçmiş ve gelecek bir sürü enkarnasyonlarını görebilecek kapasitede, semâvi bir görüş.

3- Bodhisattva ve Arhantlar'ın, dünyaların geçmiş ve gelecek bir sürü devrelerini (kalpa) görebildikleri gerçek görüş.

4- En üstün Bodhisattvalar'ın, bu devrelerin milyarlarcasını birden görebildikleri tanrısal görüş.

5- Buddhalar'ın, aynı şekilde bütün ebediyeti görebildikleri bilgi görüşü.

132-Normal olarak Devalar, Dhyâna aracılığıyla kler-voyans yeteneği geliştirilmişse veya doğuştan bu yeteneğe sahip bazı kişilerin melekeleri Devalar dünyasına yöneltilmişse görülebilirler. Bazen Deva-

lar beklenmedik bir şekilde görünürler. Tripitaka'da ve Kuzey Budizmi'nin Kanonik literatüründe Deva- lar'ın beklenmedik tezahürlerinden -Hristiyan ve İslâmî metinlerde konu edilen melekler gibi- söz edilmektedir.

133-Yogiler ve Tantra mensuplarının bildiklerine göre (yüceltilecek) tâzım edilecek üç çeşit grup vardır: En üstünü, tamamen insan ötesi bir varlık olan Divyau- gha semavî veya tanrısal türü teşkil eder. İkincisi çok ileri bir insan türü olan, olağanüstü kudretler (Siddhi) sahibi Siddhaughalar'dır. Üçüncüsü alelade din öğreticileri olan Manavaughalar'dır. Bunlar in- san türündendir. Tantra-Raja'da bunların mertebeleri şöyle anlatılır:

Divya mertebesinden olanlar her daim Shiva'nın göğünde bulunurlar. Siddha mertebesinde olanlar, insanların dünyasında ve göklerde dir. Mânava mer- tebesinden olanlar yalnız yerde bulunurlar.

134-Durmak dinlenmek bilmeyen bir rüzgâr gibi, karma hep hareket ediyor ve bedenden yoksun düşünce (entelekt) onun oynacağıdır.

135-Yogiler bunu, Bardo bedeninin, arzulardan oluşup yeryüzü plânındaki sinir sisteminden yoksun olduğu için ve bu yüzden Güneş'in, Ay'ın, yıldızların ölü ta- rafından görülemediği biçiminde anlatırlar. Ancak Doğa'nın kendi ışığı ölümünden sonraki plânda görülebilir. Orta Çağ alşimist ve mistikleri buna "astral ışık" diyorlardı. Bu astral ışığın esir içinde, yeryüzünün alacakaranlığı gibi, her tarafta yaygın ve Bardo'daki esiri varlıkların görebilmeleri için ye- terince parlak olduğu söylenir.

136-Niçin 49 gün? Metinde geçen 49 sayısı, kutsal 7 sayısının karesidir. Buddha Gauthama Kuzey Budiz- mi'nde ve yüksek Hinduizm'deki ortak gizli öğretiyeye göre, her biri bir gezegen zincirinin 7 küresinden

oluşan Sangsâra'da yedi âlem, yahut Mâyâ'nın yedi derecesi olduğu inkâr edilmemiştir. Her kürede yedi tekâmül çemberi vardır; bunlar (yedi kere yedi) 49 faal mevcudiyet duraklarıdır. İnsan embriyonunun amipten insana kadar ana karnında bütün organik kalıplardan geçmesi gibi, ölümötesi hâlinde -buna psişik âlemin embriyon hâli de diyebiliriz- bilici, yahut şuurlu prensip, kaba madde ile yeniden irtibat kurmadan, saf psişik şartları, benzer olarak dener. Başka bir ifadeyle, birbirinden müstakıl iki embriyoner (yani fizik ve psişik) süreç içinde, varlığın 49 tecrübe devresine tekabül eden tekâmül ve teşevvüş (evolüsyon ve envolüsyon) hâlleri yeniden gözden geçirilir. Hermetik (kapalı, gizli) yazılarda, Bardo veya ölümötesi tecrübesinde yedi bölge vardır. Her biri, Geçiş hâlinde, kompleks bir yapı olan şuurlu prensibin yedi unsurunun gelişini temsil eder. Böylece, şuurlu prensibe 49 görünüş veya tezahür alanı verilmiş olur. 7 rakamı Aryen veya Aryen olmayan kavimlerce kutsal sayılmıştır. Yohanna'nın Vahyi'nde bu, yedinci günün kutsal oluşu olarak belirir. Tabiatı 7, hayatın devri olaylarını düzenler. Kimyasal elemanların serilerinde, seslerde ve renklerde olduğu gibi, Bardo Thödol de 7 kere 7, 49'un üzerine, bilimsel olarak kurulmuştur.

137-Bardo sakini yeryüzü hayatındaki bencilliğinin doğal bir sonucu olarak Bardo'daki bütün varlıkları düşman saymaktadır. Bütün bunlar, bir kâbusta olduğu gibi, korkunç halüsinasyonlardır.

138-Bsgom-med-yongs-med (Cyom-me-yeng-med): Tefekkür yokluğu (non-méditation). Zihne hiçbir düşüncüyü, düşünmekte olduğu düşüncesini bile sokmama hâli. Düşünmekte olduğunu düşünen kişi meditasyon yapamaz. Bedensize verilen öğüt bunu hatırlatıyor.

139-Burada, stûpa (veya pagoda)nın yapıldığı sekiz çeşit adak kastediliyor. Mchod-rien: Chöd-ten, Tibetçesi

stûpalar Bir zaferi, bir azizin ölümünü kutlamak için veya kutsal metin veya kutsal eşyanın saklanması için yapılan anıt, bina, türbe.

140-Geceleyin bir yolda yalnız yürüyen yolcu gibi. Yolcu nasıl dikkatini çeken belli başlı noktalarda oyalanırsa -Yalnız, büyük ağaçlar, evler, köprü başları, mabetler, stûpalar vs.- ölümler de, kendi tarzlarında, dolaşmaları sırasında benzer tecrübeler yaşarlar. Karmik eğilimlerle, insanların dünyasının alıştıkları yerlerine çekilirler. Fakat sadece bir düşünce veya arzu-bedenine sahip olduklarından, hiçbir yerde uzun zaman kalamazlar. Sanki hareketleri fırtınanın önüne kattığı bir tüy parçasının oraya buraya uçuşu gibidir.

141-Burada hatırlatmak gerekir ki, bütün bu korkunç olaylar ve keder karmıktır. Yani dünyada yaşadığımız hayatın zorunlu bir sonucudur. Eğer dünya bedeninden ayrılmış varlık ruhsal olarak gelişmişse, Bardo'daki mevcudiyeti tâ başlangıçtan beri mutlu ve sakin olacak ve o hiçbir zaman bu kadar aşağılara inmeyecektir. Bardo Thödol, özellikle alelade şahısları ilgilendirmekte, ölümün Gerçek'te serbest bıraktığı, ruhsal olarak çok gelişmiş kişileri hedef almamaktadır.

142-Burada esas metin şöyle; "yiyecek olarak sana ayrılanı, ancak sen yiyebilirsin; başkası ona dokunamaz". Kelt inançlarındaki periler veya ölümlerin ruhları gibi ya da eski Yunanlılar'ın daimonları gibi, Bardo sakinlerinin onlara takdim edilen yiyeceklerden veya tabiatın kendi kaynaklarından süzülen eterik özle, cevherle beslendiği söylenir. Onların, "maddesel şeylerin kokuları, ya da ruhsal özleri" ile beslendikleri söylenir.

143-Dostlar, dünyada olduğu gibi, Geçiş durumunda mevcut bulunabilir veya bulunamazlar. Mevcut bulunsalar

lar dahi, ölen şahsın bütün kötü karmasını önleyici güce sahip değildirlər.

144-Tibet'te mummyalanma dahil olmak üzere her çeşit ölü kaldırma yöntemi bilinmekte ve uygulanmaktadır.

145-Lhan-chig-Skyes-pahi-hdre (Lhan-şig-kye-pai-de): Kişiyle aynı anda doğan iyi ruh veya cin. Sikkim'de "küçük beyaz tanrı" (Lha-kar-chung) adıyla halk arasında bilinen varlığın tabiatının en üstün, en tanrısal yönünün kişileştirilmesi.

146-Kişiyle aynı anda doğan kötü ruh veya cin. Bir varlığın tabiatının en aşağılık kısımlarının kişileştirilmesi. Sikkim'de halk arasında Bdud-nag-chung (Dud-nag-şun), küçük siyah mârâ veya şeytan olarak tanınır.

147-Fatum veya Fata; kader, Tanrı sözü anlamına gelen fari (söylemek)'den türemiş bu fikir, sonradan herkesin kendi alın yazısı, kaderi olan erkek ya da dişi bir cini simgeledi. Fransızca'da peri anlamına gelen "feé" buradan türemiştir.

Furialar: Yeraltından çıkıp insanın peşine düşen kötü cinler.

Erinysler: Üç veya birçok olan üç alma tanrıçaları. Erinysler suç işleyenin ve özellikle adam öldürenin peşine takılan köpekler olarak düşünülür; bu köpekler dişidir, kan kokusunu hemen alıp koşarlar ve peşine takıldıkları suçluyu sonsuzca kovalayarak çıldırtırlar.

"... Eumenides tragedyasında, babası Agamemnon'u öldüren anası Klytimestra'dan üç alan Orestes'in peşine takılan Erinysler, sonunda birer af tanrıçasına dönüşürler; Orestes de böylece suçundan ve çektiği vicdan azabından kurtulmuş olur." (Mitoloji Sözlüğü, Azra Erhat)

İslâmdaki Münkir-Nekir inancı da dikkati çeker. Katil ve onun akibeti Kur'an'da Maide (V. Sure, Âyet

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

30-37) de anlatılmaktadır.

148-Bu işkenceler vicdan azabını (les affres de la conscience) temsil etmektedir. Burada anlatılan hüküm (veya muhasebe) kötü cine karşı duran iyi cin olarak anlatılmaktadır. Yargıç taraf tutmadan adalete bağlı, özür tanımaz tutumuyla vicdan olmaktadır. Ayna, hafıza (bellek) dır. Ölünün şuur muhtevasında beşeri bir unsur öne geçer. Zayıf özürlerle cezada bir azaltma umarak "Şu şartlar altında böyle... böyle... yaptım." der. Şuurun diğer unsuru öne geçerek şöyle cevap verir: "Şu gaye ile hareket ettin; davranışın suçtur." O zaman lehte konuşan başka bir unsur araya girerek "Şu veya bu özrü (jüstification) var, ölü bu sebepten suçsuzdur." der. Lâmalar, yargılamanın böyle sürüp gittiğini belirtmektedirler.

149-Bu ifadenin mânâsı, arzu-beden'in veya astral bedenin alelâde fizik acıların erişemeyeceği bir yapıda oluşudur. Lâmalar, "Nasıl bir kılıç bir buluta bir şey yapamazsa, aynı kılıç Bardo bedeninden de öylece geçer." demektedirler.

150-Bu ölüm melekleri, Yama-Râja ve cellât fûriler de dahil olmak üzere, onun malîyetidir. Güney Budizmi'nin Abhidhamması'nda ruh (Sanskritçesi çit; Tibetçesi sems) ve ruhun atılımları (Sanskritçesi chittavritti, Tibetçesi Sems-hbyung). Ruhun atılımları, fûrilerdir. (bak.147)

151-Gowo-nyidku: Dharma-Kaya ile eşanlamlı olan birinci bedendir.

152-Genellikle Budist olan Tibet'te, cana kıyma yasak olduğundan, elbette bu şekilde kurbanlar tavsiye edilmemektedir. Kişi kendi adına yapılacak böyle bir fiilin direkt karmik tesirlerine muhatap olacağından, kurbanı durdurmalarını istediği yakınlarının kendini iştîmediklerini görerek hiddete kapılabilir.

Bardo'da hiddet en çok kaçınılması gereken şey olduğundan bu da onun aleyhine olur. Yüklendiği ağır yüklerle cehennem dediğimiz geri seviyede ruhların hâline gömülmeye zorlanır.

Tibet'te hayvan kurbanı âdeti Budizm'den önceki çağa rastlar. Budizm'le tabii ki, yasaklanmıştır. Bu âdet, Lâmalar'ın arzusuna aykırı olarak Tibet'te sürdürülmektedir. (Şu anda Dalay-lama ve yakınları, Kuzey Hindistan'da bulunuyorlar. Çinliler tarafından istilâ edilen Tibet'te manastır hayatına son verilmiş, ancak ücra dağ tepelerindeki bazı manastırlara Çinliler'ce müdahale edilmemiştir.)

Tibet hakkında verdiğimiz açıklamaların aktüel olmadıklarını hatırlatmakta fayda vardır.

Her devir kendi imkânları çerçevesinde değerlendirilmelidir. Sömürgeciliği kötülemekten ötede, bu biçim insan ilişkilerinin dünya kültür tarihinde önemi olduğunu da unutmamak gerekir. Tıpkı Haçlı seferlerinin bugünkü Batı'nın oluşumunda bir rolü olduğunun bilinmesi gibi. Kraliçe Victoria devrinin rahat atmosferi altında, bir takım Batılılar, Doğu'nun bu ayrı uygarlığını incelemek fırsatı buldular. Bu arada Tibetliler'in İngiliz altınlarındaki Kraliçe Victoria'yı Tibet ana tanrıçasına benzetmelerinin karşılıklı ilişkileri uygun bir atmosfere getirdiğini unutmayalım. Olaylarda insanları aşan etkileri görmekteyiz. Bu günün Batılılar'ı, Katmandu yollarını esrar peşinde teperken, bütün ilişkilerin sadece bu çerçevede kalacağını düşünmek anlamsızdır. Dünya büyük bir senteze gereksinme duyuyor. Yüzyıllardır da bunun sancısını çekiyor. Kurban âdetini ilkel yaşayan kabileler ve uzak bölgelerdeki sadece biçim bakımından Budist olanlar uygulamaktadırlar. Tibetliler, Kaşmir Brahmanları gibi et yerler ve buna neden olarak da ekonomik zorunlukları ve iklimi gösterirler. Her ne kadar Tibet hububat, sebze ve meyve bakımından gerçekten fakirse de, bu iddianın, göçebe ve hayvan besleyici atalardan kalma bir alışkanlığın sosyal mirası olan bu âdete, bi-

linçsiz bir mazeret arama kaygısından ileri geldiği anlaşılmaktadır.

153-Varlığın önsezileri geçmişin, hâlin ve geleceğin anlaşılmasını, başkalarının düşüncesini okumayı, kendi yetenekleri ve bunların sınırı hakkında açık bir bilgiyi kapsar. Çok tekâmül etmiş kişiler, örneğin yogiler böyle bir yeteneğe sahiptirler. Dünyadan farklı olan Bardo plânında, her varlık kaba bedeninden ayrılmanın kendine verdiği güç sayesinde bu kudretten bir miktarına sahiptir.

154-Sonuç almak için, yeryüzü hayatı boyunca doğup birikmiş liyakatin faal kılınması yani, ölünün Bardo'daki mevcudiyetine eklenmesi lâzımdır.

155-Normal olarak Bardo'daki hayat, ölüyü doğuma zorlar; bu, Buddha hâlinin aydınlanmasına zıt karmik eğilimlerden ileri gelmektedir. Şu hâlde ölü, doğal olan bu eğilime, elde edebildiği bütün yardımla karşı koymalıdır.

156-Baba ve Ana, birleşmekte olan erkek ve dişidir. Guru veya Üstat, semavî veya ruhsal üstat olup, beşerî bir üstat değildir. Tanrısal ana, Guru'nun Şaktisi'dir. Sanskritçe bir terim olan Şakti'nin tam tercümesi, Tanrısal Kudret'tir. Bir tanrı aracılığı ile kişileştirilmiş olan tanrısal kudretin, negatif veya dişi görünüşüdür. Bu tanrı ise bu kudretin pozitif görünüşünü simgeler. Tantra'daki Şakti'ye ya da kâinattaki Tanrısal Kudret'in şahıslandırdığı bir Ana Tanrıça'ya ibadete Şakta denir. Eski Mısırlılar gibi, Tantristler, cinsel eylemi dinsel-bilim düzeyinde ele almaktadırlar. Ve bu bilim, Bardo Thödol'de söylendiği gibi, doğanın ilkeleri olan erkek ve dişinin birleşmesini (Tibetçede Yab ve Yum; Sanskritçede Deva ve Şakti) tamamlanma ve birleşmenin simgesi olarak görür. Kudret erkek ile (yab veya deva) bilgi dişi ile (yum veya şakti) simgelenmiştir. Bu kud-

retlerin ezoterik olarak devamlı birlik hâlinde olduğu söylenir. Batı düşüncesi bazı dekadın (bozmuş) kişi ve mezhepleri görerek Tantrizm üzerinde yanlış bir fikir edinmiştir. Bazı gerçeklerin hazır olmayanlara açıklanmasının sakıncalı olduğunu, Doğulu inisiyenin, hazırlanıp geçirdiği eprövler sonucu almaya hak kazanmış olanların dışındakilere bilgileri, kesinlikle açıklamama disiplini, bu durum haklı göstermektedir.

157-Gebelikle sonuçlanan cinsel eylem, ruhsal plânda, tanrısal bir görevin teklif ve kabulü olarak sayılmalıdır. Bu da ilgili kişiler arasında -şuura aksetmese de- ruhsal düzeyde kısaca sempatisasyon deyip geçtiğimiz derin bir his alış verişini gerekli kılmaktadır. Bazı ana babanın, gebeliğin oluşmasından çok önceleri doğacak çocuklarını rüyalarında görmeleri, bu söylediklerimizin kanıtıdır.

158-Brzus-skyes (zu-kye): Şuurlu prensibin bir Loka'dan diğerine transferi.

159-Bitkiler dünyasında tohum veya sporla doğum.

160-Bu bölüm hayvan sembolünü, aynen Platon'un Cumhuriyet'inde hayvan bedenlerinin seçimi bölümü gibi incelemektedir. Metnin halka göre veya egzoterik yorumlanması, aynen Platon'un eserine uygundur. Bundan başka Bardo Thödol'ün kopyacısı, yahut onu yazan veya yazanlar egzoterist idiler. (Sadece inisiyeler verilen gizli bilgilerden yoksun idiler.) Ya da onun egzoterik yorumunu desteklemek kararı ile böyle yazdılar. Bu günkü birçok modern din adamı gibi, korkutucu doktrinlerin (Hristiyanlıktaki ebedi cehennem gibi) doğru olmamakla birlikte, ilkel anlayışları tahrik ederek onları faziletli kılacağına inanıyorlardı. Elimizdeki metin, Plâton'ununki gibi, az çok karışıklığa uğramış olmakla birlikte, gerçek anlamları bulabildiğimiz ezoterik bir anahtara da sa-

hibiz.

Tâ Buddha zamanında olduğu gibi bugün de, geçmiş hayatlarını uzun zamanlar boyu hatırlayan nadir ermişler mevcuttur. Gerçek ermişler, hiçbir şeyi denemeden, sırf bir kitapta yazılı veya "genel inanç böyledir" diye kabul etmezler. Kaldı ki, her metin, ya bozulmuştur, ya bozulabilir. Bu kitabın naşiri (Dr. W. Y. Evans-Wentz), Hindu ve Budist ermişlerden, egzoterik tefsirlerin ötesinde ezoterik öğrenim almıştır. Bu öğrenime göre:

İnsan şekli insanaltı âlemlerin direkt bir mirasıdır. Hayatî bir kuvvetin yönetiminde, en basit hayat şekillerinden başlayarak tekâmül etmiş, daima değişip artan bir şuur potansiyeli kazanmıştır. Bu potansiyele, her varlığı çevreleyen ve onun ruhsal özünü oluşturan, varlığa bağlı hayat tohumu diyebiliriz. Bu tabiatından ötürü o, tekâmülün ve devamlılığın prensibidir. Bilgi edinebilir ve neticede kendi tabiatını bile bilir bir prensiptir ve normal gayesi aydınlanmadır. Bir bitkinin fiziksel olan tohumu ya da hayvan organizması gibi, insan tohumu da ancak kendi türünden bir şey hasıl edebilir. Kezâ hayat akımının insan seviyesine gelmiş psişik tohumu da, kendi türünün tekâmül karakteristiklerine yabancı bir bedende ne bu dünyada, ne Bardo'da, ne de Sangsâra'nın ayrı bir âleminde enkarne olmadığı gibi, onların ortamında yaşayamaz, sıkı ve devamlı bir ilişki kuramaz. Karma kanunu nasıl hayatın seyrini düzenleyen şaşmaz bir kanunsa, bu da, hayatın tezahürünü idare eden, aynı neviden bir kanun olarak kabul edilmelidir.

Bir insanın hayat akımını bir köpek veya tavuğa aktarmak, Hindular'ın dediği gibi okyanusun sularını Ganj nehrine sığdırmak kadar imkânsızdır. Çok iyi yetiştirilmiş bir çiçeğin, bir hayvan türünün soysuzlaşması, ne kadar ileri gitsen, hiçbir zaman kendi türünün genel vasıflarını kaybedecek kadar ilerlemez. Bugünkü bilgi ve gözlem durumumuzda hiçbir

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

zaman bir türün başka bir türe dönüştüğünü görmediğimiz gibi, insanın ancak vahşi insana kadar dejenere olabileceğini bilmekteyiz. Fakat insan asla bir insanaltı türe dönüşemeyecektir.

Bardo Thödol'un mütercimi Lâma Kazî Dawa Samdup bu husustaki fikrini, kendi el yazısıyla yazarak bırakmıştır: "Bardo'daki 49 gün, ister gelişim, ister dejeneresans olsun, devreleri sembolize eder. Gerçeği kavrama yeteneğine sahip zekâlar, hiçbir zaman varlığın aşağı mevcudiyet şartlarına düşmezler. İnsanın insanaltına dönüşümü doktrini, insan şuurunun en aşağı veya en kaba unsurlarına uygulanır. Bu durumda 'Bilici' ne enkarne, ne dezenkarne olur; sadece seytiridir."

Bardo Thödol'de ölü, şuur hâllerinde adım adım geriler vaziyette temsil edilmiştir. Geriye doğru her adım, gayri-şuurla bir bayılma, bir şuur kaybından sonra olmuştur. Ölünün Bardo'nun aşağı seviyelerindeki mantalitesinin, evvelce dünyada sahip olduğu şuura iştirak eden bir zihni unsur veya unsurlar bileşimi olması mümkündür. Böyle bir mantalitenin insan mantalitesi ile atbaşı beraber gideceği söylenemez; zira ölünün, mantalitesinin çok zayıf ve gayri mütecanis bir inikâsına (homojen olmayan bir yansımasına) benzetmektedir. Ve belki de bu, gerçek mânâda mümkün olsa, insanaltı hayvan bedenlerine enkarne olan bir şeye benzemektedir.

Bu teori, eski Mısır Rahipleri'nin ezoterik olarak anlattıkları ve Heredot'un egzoterik olarak naklettiği bir teoriye tamamen benzemektedir. Heredot'un yazılarıyla birlikte başka Yunanlı ve Romalılar'ın yazılarına göre hükmederek ilkeri özetlemeye varabiliyoruz: İnsan ruhu ölümden sonra ölümötesi hâlinde 3000 yıl kalır diye inanılıyordu. Beşeri plândaki vücudu, ölüm sırasında ayrışır, kendini oluşturan unsurlar hayvan ve nebat bedenlerini teşkil etmeye giderler ve üç bin yıl boyunca birinden diğerine geçerler. Bu devrenin sonunda ruh, ölümü sırasında dünya plânındaki vücudunu teşkil eden ve

TİBETİN ÖLÜLER KİTABI

o zamandan beri çeşitli varlıklara göç eden aynı maddi partikülleri alışkanlığı dolayısıyla toplar ve onlarla (bir kuşun yuvasını yapması gibi) kendine yeni bir beden teşkil eder ve ondan bir insan varlığı doğar.

161-Bu fikrin açıklamasını Budizm'in felsefesinde aramak lâzım. Bu, kendisini bulunduğu hâl içinde ebedi farzeden varlığın aldanmasıdır. Fenomenal (olaysal) varlığın bilgisizlikten doğan cehaletidir. Tıpkı genç bir insanın kendini hiç ihtiyarlamayacak; zengin bir kişinin, varlığını ilelebet sürecek sanması gibi.

162-Dri-za (Di-za): Koku yiyiciler, (esiri-öz'le beslenenler). Sanskritçesi Candharva. Hindu ve Budist mitolojisinin perileri. Bu şehirler fantastik biçimlerde bulutlardan yapılmıştır. Yağmur olarak düşer ve kaybolurlar.

163-Mngon-shes (Ngon-se): Sanskritçesi Abhijina. Geniş şuur, normal üstü idrak. Bedenli şuur (bağlı şuur, dar şuur) için kullanılan sözcük ise, Rnam-shes (Nam-se): Sanskritçesi Vijnâna. Geniş şuurun (olağanüstü idrâkin) en önemli altı özelliği şunlardır.

1. ve 2. Olağanüstü görme ve işitme,

3. Düşünce okuma,

4. Mucizeli kudretler bilgisi,

5. Önceki hayatların hafızası (hatırası),

6. İhtirasların yok edilme bilgisi.

Alelâde ölümler için böyle bir idrak yeteneği yaşam sırasında sınırlıdır ve ancak ölümötesinde ortaya çıkar. Oysaki bir Buddha ve tam Yoga uygulayıcısı için bu, sürekli ve sınırsız bir kazanılmış durumdur ve bütün şuur plânlarına yayılır.

164-Dranpa (tanpa): Gerçek anlamı, akış, yani şuurun akışıdır. Şuur, hafıza veya hatıra anlamına kullanılır. (Sanskritçesi smriti)

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

- 165-Rulog:** İsyan veya nefret. Nefret hissi ile ölü, oraya girmesine mâni olacak zihnî bir davranışta bulunuyor.
- 166-Cshed-ma (Şed-ma):** Azap vericiler, can alıcılar. Roma mitolojisindeki Furialar'la eşanlamlı.
- 167-Chönyid Bardo'da** sekizinci, altıncı ve beşinci günde görülen bu tanrılar kötü ruhları kovmakta kudret sahibi sayılırlar.
- 168-Bkah-dod (Ka-död):** Bu varlıklar "Geçiş hâli"nin arzulanır ve sabit bir hâl olduğu tarzında yanlış bir düşünceye kapılmışlardır. Orada bütün kalanlar (ruhlar, pretalar: şeytanî bir hâl almış olan ölmüş insan varlıkları) Bardo'ya alışırlarsa, normal tekâmüllerini geciktirirler. En aydın 'Lâmalar'a göre, bugün Batı dünyasında görüldüğü gibi, bir ruh spirit celselerde davet edilirse, dünya ve ölümden sonra hayatın sona ermediği fikrine çok önem veren geleneksel animik inançlarla temasa geçerse, bu ruh, Bardo'da bir tekâmülün imkân dahilinde olduğunu düşünür ve Bardo'dan çıkmak istemez. Böylece, çağrılan bir ruh, içinde bulunduğu, **her şeyden evvel bir hayal ülkesi olan Bardo'yu, dünyada iken öbür âlemi nasıl düşünüyorsa öyleymiş gibi anlatır.** Çünkü dünyadaki bir varlık uyanık hâlindeki tecrübelerini nasıl rüyasında tekrarlıyorsa, Bardo sakini de, beşerî dünya şuurunun muhtevasını karmik halüsinasyonlar olarak tekrarlar; **sembolik vizyonları, Bardo Thödol'ün her zaman doğruladığı gibi, dünya hayatından getirilmiş düşünce kalıplarının psişik yansımasından ibaret zihnî muhteva veya karma tohumlarıdır.** Bu, davet edilmiş bir ruhun, bulunduğu yerle ilgili olarak herhangi rasyonel bir felsefe sahibi oluşunun ne kadar az rastlandığını açıklayan bir husustur. Bu ruhlar, daha ziyade karmanın oyuncaklarından ibaret, zihnî insicam (düşünsel tutarlılık)dan, sürekli, değişmez bir

kişilikten yoksun, anlamsız şuurlu prensiple birlikte atılmış psişik kabuklardır ki, bir medyumla teması geçince bir çeşit otomatik hayatla galvanize olurlar. Tibet'te, Çin'de, Moğolistan'da gerçekten bir çeşit ruh çağırma yapılmaktadır. Bir çeşit Rahip-Kâhin Lâmalar'a önemli konularda, hattâ politik konularda ve hattâ Dalay Lâma tarafından bile müracaat edilmektedir. Fakat çağrılanlar, aşağı seviyeden "koruyucu tanrılar"dır. Bunlara "emirleri yapanlar" denir. (Tibetçesi bkah-dod: emir bekleyen anlamına.) Fakat hiçbir zaman, yakın bir tarihte ölmüş bir kadın ruhu çağrılmaz. Tibetliler'e göre bu bkah-dodler'in bazıları, sağlıklarında kara büyü yaptıkları için ruhsal aydınlığa kavuşamamış veya yukarıda söylendiği gibi, tekâmülün normal yolundan ayrılmış Lâmalar'ın ruhlarıdır. Bunlar çoğu zaman tekâmülü durmuş, kurnaz, şeytanî ruhlar hâline gelmişlerdir. Bu da pek tabii, ölür ölmez medyumlar tarafından çağrılan ruhlardan oldukları için değil, kötü karmaları yüzünden böyle olmuştur. Böyle bkah-dodler, kendilerini herhangi bir ölü kimliğinde göstererek, tecrübesiz medyomlara ve onların çevrelerine zihni ve ruhsal olarak çok kötülük yapabilen, obsede edici kötü varlıklar olarak mütalâa edilirler; zira bu varlıklar deliliklere ve ahlâken sorumsuz davranışlara sebep olabilirler. Bu sebepten Lâmalar; psişik araştırmaların, hiçbir bilgisi olmayan insanların hafife aldıkları bir konu olarak değil, majik ve gizli bilimlerde üstat kişiler tarafından yapılması gerektiğini söylerler. Sikkim'de, tamamen Batı'da olduğu gibi, bir çeşit nekromansi (ruh çağırma) yüzyıllardan beri yapılmaktadır. Sikkim'in ilk ahalisinden gelen Lepchalar -bunlar hâlen köylerde oturan halkın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır- Amerikan yerlileri gibi kültlerinde animisttirler ve onların etkisiyle, çoğu Lepcha ve Tibetli karışımı olan Budistler arasında "ölü çağırma" yaygınlaşmıştır. Bu ruh çağırmalar (gayretleri boşa giden Lâmalar'ın muhalefetine rağmen),

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

kezâ Budist Bhutan'da da yapılmaktadır. Bardo'dan kurtulmayan bir ruhun 500-1000 sene kaybettiği söylenmektedir. Ölü, Bardo'dan kurtulmadıkça, ne bir cennete geçmesi, ne de dünyaya dönmesi mümkün olamamaktadır. Ancak, eninde sonunda o da, bir tohumu girecek ve bu şekilde Bardo'su bitecektir.

169-Rtsal (Sal): Kudretler anlamına. Metnin başka yerinde; Dvang-po (Wang-po): Fakülteler, melekeler, yetenekler anlamına.

170-Metin: Rig-pa (şuur) + Bdag (Dag): Kendi, zat. Sanskritçesi Âtmâ. Şuur'u gerçek şuurun esası olarak düşünürsek -yani Batı'daki şuuraltı anlamına- bu bölüm Batı'nın psikolojisiyle doğrudan doğruya ilgili olur. Bu şuuraltı bir hayatın bütün hatıralarının deposu -ve geçmiş hayatların hatıralarının da bir deposu- olarak gerçek benliği teşkil eder. Bu (ben) bir hayattan diğerine kesiksiz devam eden hayat akımı dalgasının dayanağıdır ve tam aydınlanmanın simyası⁽¹⁸⁾ ile dünya ötesi Buddha Şuuru'na dönüşür. ⁽¹⁹⁾ Bu fikir Anguttara Nikaya'nın Lona Phala Vagga'daki Buddha öğretilerine ait yazılara uygundur. Bu öğretilerde, şuur altındaki gizli hafızanın Yoga metodlarıyla nasıl bulunacağı anlatılmaktadır. Burada çok uzak geçmişini -500 kalpa boyunca- hatırlayan Sobhita'dan, Bhadda-Kapilânî isminde daha evvelki bedenleri dizisini (Skandha) hatırlayan bir kadın sâlikden⁽²⁰⁾ bahsedilmektedir.

171-Tushita cennetinde veya Deva dünyasında bir lotüs çiçeği içinde doğmak, ezoterik olarak, saf bir doğum sayılmayan rahim aracılığı ile doğumdan başka bir doğum çeşididir.

172-Bu Vajra-Pâni cenneti olup Buddhalar'ın dünya-

.....
(18) Eskilerin kurşundan altın yapmayı gaye edinen yöntemleri, alşimî.

(19) Biz ona ruhumuzdan nefh ettiğimiz zaman...(Kur'an)

(20) Sâlik: Bir yola, bir tarikata giren (sûluk eden), disipline anlamına.

larından biri değildir. Çinliler'in (Uzun Saçlılar'ın) saç örgülerine işaret etmesi mümkündür. Bu takdirde bu, metnin Hindistan'da değil Tibet'te oluştuğuna kanıt olur.

- 173-Shorea robusta:** Hint ormanlarının sert odunlu, yüksek, yaprakları ve çiçeklerinin güzelliği yüzünden görkemli sayılan bir ağacı. Budistlerce Aydınlanmış'ın yanı sıra Buddha'nın gölgesinde doğup öldüğü bir ağaç olarak kutsanır.
- 174-On yön:** Dört ana yön ve aralarındaki dört yön; Zenith ve nadir tepe noktası ve karşıtı (ayak ucu). (Rüzgâr gülü)
- 175-Fatihler:** Egolarından tüm sıyrılmış, aydınlanmış ve dünya ötesi plâna ermişler; Bodhisatvalar ya da fatihlerin oğulları; insanlara yardım için sırasında bedenlenen varlıklar.
- 176-Pal-Hbyor-phun-sum-tshogs-pahi-mi-lüs (tal-jor-tün-sum-ço-pai-mi-lü):** Bağımsız ve tam yetenekli bir beden. Sekiz bağdan kurtulmuş. Bu sekiz bağ şunlardır:
- 1- Devalar'ın yaşamına ait sonsuzcasına tekrarlanan zevkler;
 - 2- Asurular'ın yaşamına ait artsız arasız kavga hâli;
 - 3- Kaba dünyayı yöneten alışkanlıklar;
 - 4- Pretalar'ın yaşamına bağlı açlık ve susuzluk ıstırapları;
 - 5- Cehennem yaşamı olan aşırı soğuk ve sıcaklar;
 - 6- Bazı insan ırklarındaki dinsizlik veya sapık dinler;
 - 7- ve 8- İnsan enkarnasyonunun bazı şartlarında çekilen fizik ve diğer eprövlər.
- Tam yetenekli bir beden elde edebilmek için, iman, sebat, zekâ, candanlık, alçakgönüllülük lâzımdır. Ayrıca dinin geçerli olduğu bir dönemde, Yani Aydınlanmış'ın enkarne olduğu veya öğretisinin

AÇIKLAMALAR, YORUMLAR

geçerli olduğu bir devrede dünyaya gelmek ve bu esnada ruhsal olarak gelişmiş bir guruya raslamak lâzımdır.

177-Bu, ölü için kurban kesilmesi anlamında değildir. Cenaze töreni sırasında Lâmalar'a ve davetlilere yedirilmek üzere -Budizm'de âdet olmadığı veçhile- hayvan kesilmemesi söylenmektedir. Fakat ekseri, bu kaideye uyulmaz. Hayvan öldürmeye cesaret edilmese bile, başka yerde kesilmiş hayvanlar getirilir. Bu, Budizm yasalarından olan "hiçbir canlıyı öldürmeyeceksin" emrine şeklen uyulup esasta uyulmaması demektir.

178-Eski Mısır ve Hint'te olduğu gibi Tibet'te ve Himalaya halklarında, hatırlanmayacak kadar eski zamanlardan beri, ağlayıp bağırmak âdeti. İslâmiyet gibi, Budizm de bu âdeti doğru bulmamaktadır.

179-Lâmalar'ı ve fakırları doyurmak sadaka vermek, manastırlara dinsel metinler ve heykeller hediye etmek, ölen şahıs zenginse, manastırlara bağışta bulunmak gibi.

180-İnsan hayatının, ölüm ötesinin Nirvâna'ya kadar çeşitli safhalarını anlatan kitaplar.

181-Tibet'te saldırgan köpekler pek çoktur. Hattâ yolcular onlardan korunmak için bir muska bile taşırlar.

SPYANG-PU RESMİNİN AÇIKLAMASI

Ölümün ilk gününden 14. gününe kadar Chönyid Bar-do, 15. gününden itibaren de Sidpa Bar-do, ölü için tekrar tekrar okunacaktır. Fakat Sikkim çevrelerinde tören 14. gününden kesilebilir. Daha varlıklı aileler için, Sikkim'de en aşağı 21 gün, bazen de 49 gün süren törenler yapılır. Cenaze günü, ölen kimse zengin veya yüksek mevki sahibiyse, merasime 100 kadar Lâma iştirak eder. Eğer ölü yoksulsa, bir ya da iki rahip getirtilir. Adete göre, herkes için, ondördüncü günden sonra bir tek Lâma gelip kitabın okunmasını bitirir.

Bir tabure, bir odun parçası veya başka bir şey giydirilerek ölüyü temsil etmek üzere bir yere yerleştirilir. Yerine Mtshan-Spyang ve Spyang-pu denilen matbu bir kâğıt okunur. Bu Spyang-Pu'nun ortasındaki şekil, bacakları tapınma biçiminde bir araya gelmiş durumda ve duygu uzuvlarının beş mükemmel şeyinin sembolleri ile çevrili olarak ölüyü simgeler. **Bu semboller: 1) Her türlü olayı ve görme duygusunu ifade eden bir ayna; 2) Bir deniz kabuğu; 3) Bir lîr: İşitme duygusunu ifade etmektedir; 4) Çiçek dolu bir vazo: Koku alma duygusunu simgeler; 5) Bir kap içinde kutsal çörekler (Hristiyanlar'ın kutsal ekmekleri gibi) tad alma duygusunu ifade etmektedir.** Ortadaki ziynet ifadesi, ipek elbiseler ve sayvan dokunma duygusunu anlatır. Yüz hizasına yerleştirilmiş bu kâğıt resim önünde, ölünün ruhuna takdimeler verilir ve bu resmî Lâma, kendisine Bar-do Thödol'ü okumak için, bizzat ölüymüş gibi düşünür.

Tibet ve Sikkim'de kullanılan ölüyü temsil eden "nesne" ile Eski Mısır cenaze törenlerinde kullanılan "Osiris Heykelciği" -bu heykelcik merasimlerde ölünün yerini tutmaktadır- tamamen birbirine benzemektedir. Aslında Tibet ölü törenlerinin büyük bir bölümü Budizm öncesi döneme aittir. Bu benzerlik, Eski Mısır ve Tibet arasında ortak bir kökene işaret etmektedir. Bundan başka "ölüyü temsil eden şey" in başı olarak kabul edilen Spyang-pu'nun eski Mısır'daki paraleli "KA" ya da ruh'u (dezenkarneyi) simgeleyen imajdır. Bu imajlar, KA, irtibat kuracağı bir beden arar ki, Tibetliler'in Bardosu'nda "tamyıcı" da böyledir.

Eski Mısır cenaze törenlerindeki ön hazırlıklar, ölüye, tanıtan -bedenini yapabilecek- sihir kuvvetini verebilmeyi amaçlıyordu. Bu fantom-beden, ya da "KA", bütün duyu yeteneklerine sahiptir; ayin "gözleri ve ağzı açmaya", vücudun bütün fakültelerini yeniden sağlamaya çalışıyordu. Aynı biçimde Lâmalar, çok kimsenin ölünce karanlıklarda kalacağını ve derhal bir açılma temin edemeyeceğini düşünerek, ölümü hemen takip eden şuursuzluk hâlini geçiştirip ölüye tam şuurunun iade etmeye ve onun ölüm dünyasının alışık olmadığı ortamına alıştırmaya çalışırlar.

Bu âdet, Budist öncesi Bön ayinidir. Ve transandantal yönüyle Taoizme yakındır.

Spyang-pu'nun merkez figürünün sol omuzu yakınında, bazı defa da ortada ve aşağıda, Sangsâra'nın altı ayrı dünyasını simgeleyen fonetik semboller (harfler) yazılmıştır.

S: Sura - Devalar dünyasında Tanrı,

A: Asura - Asurlar dünyasında dev ya da titan,

Na: Nara - İnsanlar dünyasında insan,

Tri: Trisan - Yabanî dünyalarda yabanî bir varlık,

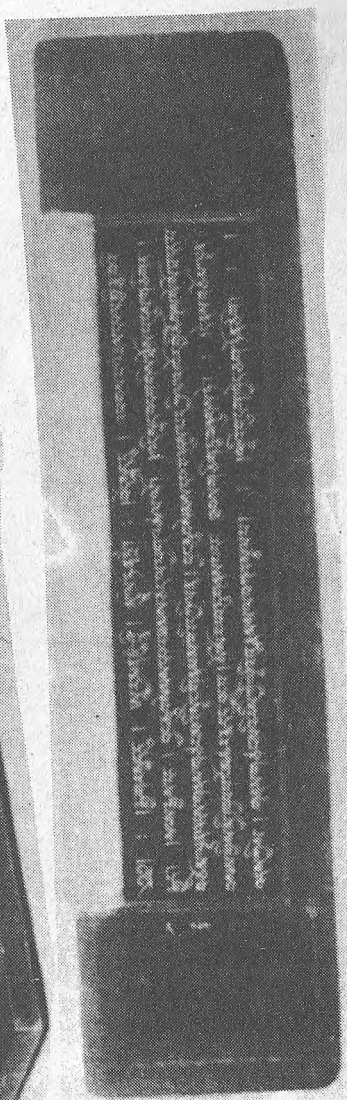
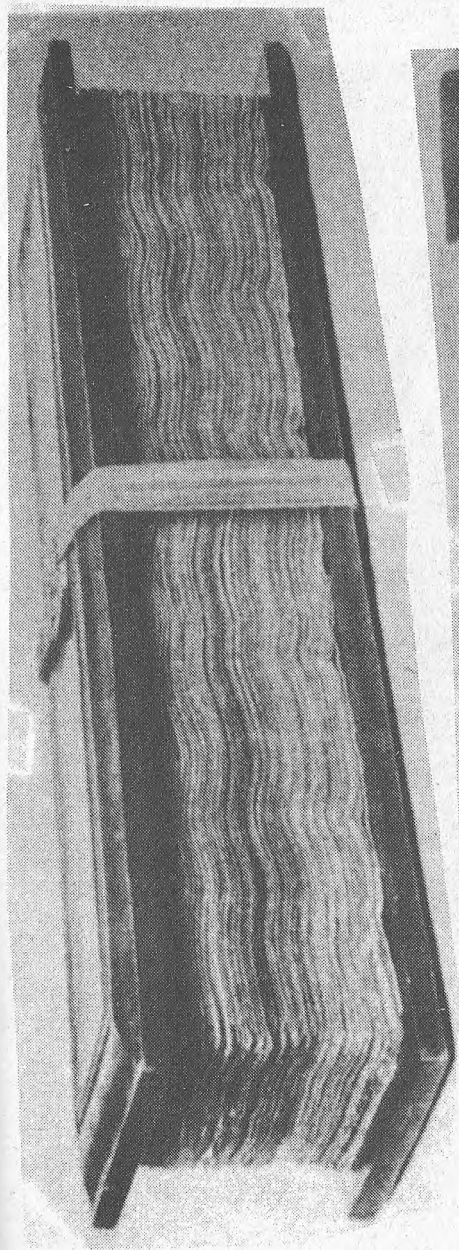
Pre: Preta - Bedbaht ruh; mutsuz varlıklar dünyası,

Hung: (düşmek, huan'dan) Cehennem dünyalarında cehennem varlığı.

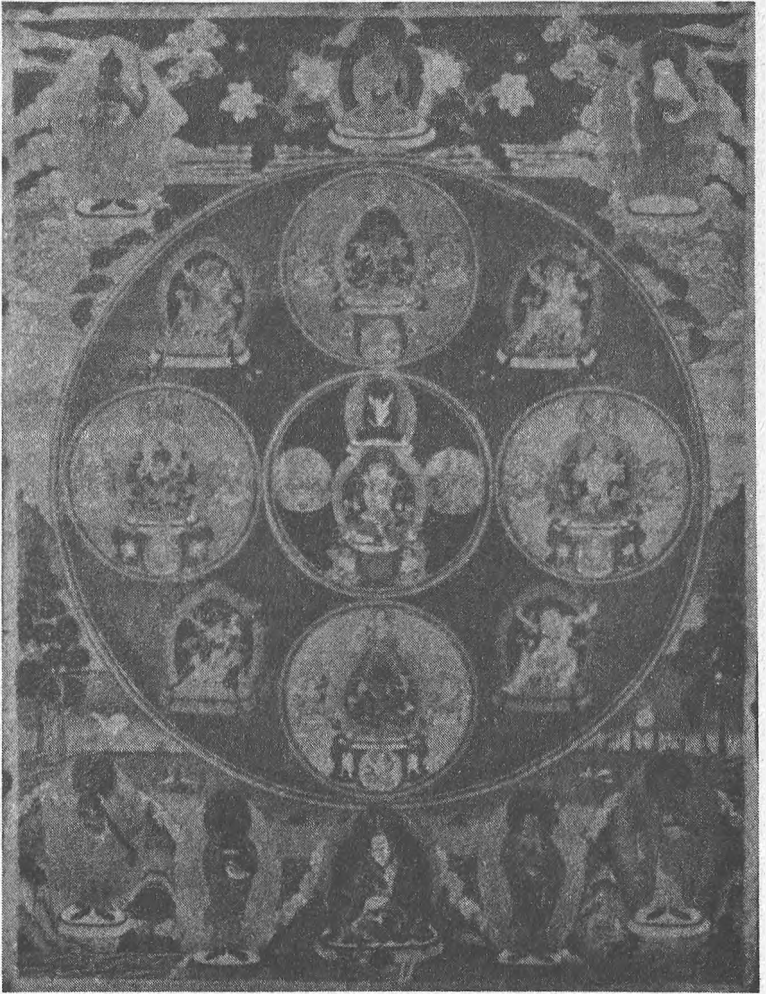
Cenaze töreninin bitişinde, bu kâğıt-yüz ya da Spyang-pu, bir yağ lâmbasının alevinde merasimle yakılır. Ve ölüyle son olarak vedalaşılır. Alevin rengine göre ve yanış tarzıyla ölünün ölüm sonrası yazgısının ne olacağı bilinebilir.

Spyang-pu'nun külleri bir tabakta toplanır, küller balçıkla karıştırılır. Sembolik motifler ya da kutsal harfler şeklinde yoğrularak Sa-tscha denilen küçük bir kaç stûpa yapılır. Bunlardan biri ölünün evinde aile mihrabında saklanır; diğeri iki yolun birleştiği bir noktada veya bir tepenin zirvesinde, ekseriya da sivri bir kaya ya da bulunursa bir mağarada emin bir yere konur.

Kâğıdın yakılmasıyla birlikte "ölüyü simgeleyen şey" bozulur. Elbiseler, sonradan bunları satan Lâmalar'a verilir. Lâmalar bu parayı ücret olarak almış olurlar.

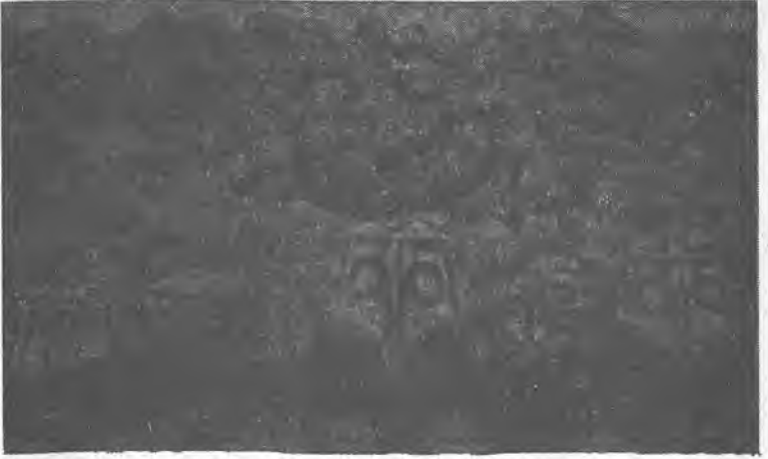
MANJUHRİ'NİN KUTSAL BİLGELİK KİTABI

SAKİN TANRILAR BÜYÜK MANDALASI

KIZGIN VE BİLGİYE SAHİP TANRILAR
BÜYÜK MANDALASI

Üzerinde " Om Mani Padme Hum " mistik formülü yazılı taşlar. Ortada " yak " boynuzu ve kafatası parçası görülüyor.

Papiruslara , ipek kağıtlara yazılı gizli ve kutsal el yazmalarının korunduğu kitaplık ve Tibetli bir Lâma.

TİBET'İN ÖLÜLER KİTABI

Bundan başka arkada bıraktığın servet ve eşyaya kendini bağlı hissedersen ve bunların başkalarının eline geçtiğini görerek zaafın dolayısıyla kızarsan daha üstün bir plânda doğmaya hak kazanmış olsan bile, bu his, senin o ânını psişi olarak, öyle bozacaktır ki, cehennemde veya sefil ruhların, pretalar'ın dünyasında doğmak zorunda kalacaksın. Diğer taraftan, ardında bıraktığın servete bağlı isen, bu servete burada sahip olamazsın ve servetinin sana hiç bir faydası dokunmaz. Şu hâlde her tarafı ve sahip olduğun şeylere bağlılığını terk et, onları tamamen uzağa at, onlardan bütün kalbinle vazgeç. Zenginliklere sahip olmanın önemi yoktur, hasis hislere kapılma ve her şeyi kendi arzulla terketmeye hazır ol...